

බුද්ධ ධර්මය

7 ශේෂීය

අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

සියලු ම පෙළපොත් ඉලෙක්ට්‍රොනික් මාධ්‍යයෙන් ලබා ගැනීමට
www.edupub.gov.lk වෙති අඩවියට පිවිසෙන්න.

සියලු හිමිකම් ඇවේරින්ස්

ප්‍රථම මුද්‍රණය	:- 2015
දෙවන මුද්‍රණය	:- 2016
තෙවන මුද්‍රණය	:- 2017
සිව්වන මුද්‍රණය	:- 2018
පස්වන මුද්‍රණය	:- 2019
සයවන මුද්‍රණය	:- 2020

ISBN 978-955-25-0266-8

අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව විසින්
පානාලව, පාදුක්ක පිහිටි රජයේ මුද්‍රණ නීතිගත සංස්ථාවේ
මුද්‍රණය කරවා ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

Published by: Educational Publications Department
Printed by: State Printing Corporation, Panaluwa, Padukka.

ශ්‍රී ලංකා ජාතික හිය

ශ්‍රී ලංකා මාතා

අප ශ්‍රී ලංකා, නමෝ නමෝ නමෝ නමෝ මාතා
සුන්දර සිරිබරිනි, සුරදි අති සේබමාන ලංකා
ධාන්‍ය ධනය නෙක මල් පලනුරු පිරි ජය භූමිය රම්‍ය
අපහට සැප සිරි සෙත සදනා ජ්වනයේ මාතා
පිළිගනු මැන අප හක්ති පුජා
නමෝ නමෝ මාතා
අප ශ්‍රී ලංකා, නමෝ නමෝ නමෝ නමෝ මාතා
මල වේ අප විද්‍යා - මල ම ය අප සත්‍ය
මල වේ අප ගක්ති - අප හද තුළ හක්ති
මල අප ආලෝකේ - අපගේ අනුපාතේ
මල අප ජ්වන වේ - අප මුක්තිය මල වේ
නව ජ්වන දෙමිනේ නිතින අප පුහුණ කරන් මාතා
යුන විරෝධ වචවමින රැගෙන යනු මැන ජය භූමි කරා
එක මවකගේ දරු කැල බැවිනා
යමු යමු වී නොපමා
ප්‍රේම වඩා සැම හේද දුරුර ද නමෝ නමෝ මාතා
අප ශ්‍රී ලංකා, නමෝ නමෝ නමෝ නමෝ මාතා

අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ බොද්ධ උපදේශක මණ්ඩලය විසින් අනුමත
කරන ලද ගුරු වන්දනා ගාලාව සහ අධිෂ්ථාන පද්‍යය
ගුරු වන්දනා ගාලාව

මිවාද සිජ්ප දානේන්න
සික්බාපේති මම ගරු
සගාරවේන විත්තේන
අහං වන්දාම් තං ගරු

මවා සිජ්	දීමෙන
මා හික්මවන	පේමෙන
ඇදුරු හද	බැතියෙන
වදිම් ගරු සිත පෙරටු	කරමින

පාසල් උදෑසන රස්වීම අවසානයේ කෙරෙන අධිෂ්ථානය

තෙරුවන පුදා සිහිකර මාපිය	දෙදෙන
ගුරු සිත දිනා ඔප කර ගෙන	ගුණ නුවණ
කරමින සබා විදුහල් මැණිගෙ	සිහින
සුරකිම් සදා මගේ රට ජාතිය	සපුන

රචක: පූර්ෂ ගත්තුනේ අස්සල් හිමි

අප වෙමු එක මවකගේ දරුවෝ
එක නිවසෙහි වෙසෙන
එක පාටිති එක රැකිරිය වේ
අප කය තුළ දුවනා

එබැවති අප වෙමු කොයුරු කොයුරුයේ
එක ලෙස එක වැඩිනා
පිටත් වන අප මෙම නිවස්
කොදින සිටිය යුතු වේ

සැමට ම මෙන් කරනා ගුණෙහි
වෙළු සමඟ දැමිනි
දන් මිනි මුතු නො ව විය ම ය සැපනා
කිසි කළ නොම දිරනා

ආනන්ද සමරකෝන්

පෙරවදින

ලෝකය දිනෙන් දින සංවර්ධනය කරා පියමතින විට අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය ද සැමවිටම අලුත් වෙයි. එබැවින් අනාගත අහිසේග සඳහා සාර්ථක ලෙස මූහුණ දිය හැකි ගිහු ප්‍රජාවක් බිහිකරුම්ව නම් අපගේ ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය ද නිරතුරුව සාධනීය ප්‍රවේශ වෙත ප්‍රගාවිය යුතු ය. එයට සවියක් වෙතින් නවලොව දැනුම් සම්පූර්ණ කරන අතරම, යහුණායෙන් පිරිපුන් විශ්වීය පුරවැසියන් නිරමාණය කිරීමට සහයවීම අපගේ වගකීම වේ. ඉගෙනුම් ආධාරක සම්පාදන කාර්යයෙහි සක්‍රිය ලෙස ව්‍යාච්‍යත වෙතින් අප දෙපාර්තමේන්තුව ඒ සඳහා දායක වනුයේ දැයේ දැරුවන්ගේ තැනෑ පහන් දළුවාලීමේ උතුම් අදිතෙනි.

පෙළපොතක් යනු දැනුම් පිරි ගබඩාවකි. එය විවෙක අප වින්ද්‍යාත්මක ලොවකට කැඳවාගෙන යන අතරම තරක බුද්ධිය ද වචවාලයි. සැයවුණු විභව්‍යතා විකාශන කරවයි. අනාගතයේ දිනෙක, මේ පෙළපොත් හා සබඳී ඇතැම් මතක, ඔබට සුවයක් ගෙන දෙනු ඇත. මේ අනති ඉගෙනුම් උපකරණයෙන් ඔබ නිසි පල ලබාගන්නා අතරම තව තවත් යහපත් දැනුම් අවකාශ වෙත සම්පූර්ණ වීම ද අනිවාර්යයෙන් සිදු කළ යුතු ය. නිදහස් අධ්‍යාපනයේ මහරු තිළිණයක් ලෙස තොමිලේ මේ පොත ඔබේ දේශීතට පිරිනැමේ. පාය ගුන්ප වෙනුවෙන් රජය වැය කර ඇති සුවිසල් ධනස්කන්දයට අයයක් ලබා දිය හැකිකේ ඔබට පමණි. මෙම පෙළපොත තොදින් පරිශීලනය කර තැනෑ ගුණ පිරි පුරවැසියන් වී හෙට ලොව එම්බිය කරන්නට ඔබ සැමව දිරිය සවිය ලැබෙන්නායි සුබ පතමි.

මෙම පෙළපොත් සම්පාදන සත්කාර්යය වෙනුවෙන් අප්‍රමාණ වූ දායකත්වයක් සැපයු ලේඛක, සංස්කාරක හා ඇගයුම් මණ්ඩල සාමාජික පිරිවරටත් අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලයටත් මාගේ ප්‍රණාමය පළකරමි.

චතුරුව්. එම්. ජයන්ත විකුමනායක,
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන තොමසාරිස් ජනරාල්,
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව,
ඉසුරුපාය,
බත්තරමුල්ල.

2020. 05. 26

නියාමනය හා අධීක්ෂණය :

චලිලිව්. එම්. ජයන්ත විකුමනායක
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන කොමිෂාරිස් ජනරාල්
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

මෙහෙයවීම :

චලිලිව්.එ්. නිරමලා පියසිලි
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන කොමිෂාරිස් (සංවර්ධන)
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

සම්බන්ධිකරණය :

ච්.එම්. ජයන්ත පූජ්පැකුමාර
නියෝග්‍රහ කොමිෂාරිස් (පාලන)
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

සංස්කරක මණ්ඩලය :

1. පූජ්‍ර දේශාලේගම මෙධානන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ
විශ්‍රාමික මහාචාර්ය, කැලණීය විශ්වවිද්‍යාලය
2. අති පූජ්‍ර ගන්තුනේ අස්සන් මහානායක ස්වාමීන් වහන්සේ
විශ්‍රාමික ක්‍රියාලාංසය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
3. ආචාර්ය පූජ්‍ර මාත්‍රිල්ගොඩ සුමනරතන ස්වාමීන් වහන්සේ
නියෝග්‍රහ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

සිංහල හාජා සංස්කරණය :

මහාචාර්ය නිමල් මල්ලවාරච්චි
අංගාධිපති, සිංහල අධ්‍යාපන අංශය, කැලණීය විශ්වවිද්‍යාලය

ලේඛක මණ්ඩලය :

1. පුරුෂ ආලිකේවෙල සිලානන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ
ගුරු සේවය I, නාලන්ද විද්‍යාලය, කොළඹ
2. පුරුෂ කොට්ඨාසීන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ
පරිවෙනාධිපති, ශ්‍රී ගංගාතිලක මූලික පිරිවෙන
3. පුරුෂ උරුගමුවේ අස්සර් ස්වාමීන් වහන්සේ
උපගුරු, ශ්‍රී ගංගාතිලක මූලික පිරිවෙන
4. අධ්‍යාපනපති, ඩිඩ්.එස්.සි. වේරගොඩ
ගුරු උපදේශකා, කොට්ඨාස අධ්‍යාපන කාර්යාලය, වරකාපොල
5. දරුණුනෑසිපති, උදයරුවන් මල්ලිකාරවිච්චි
විද්‍යාල්පති, ඉහළ බෝමිරිය කනිෂ්ඨ විද්‍යාලය, කඩුවෙල
6. ගාස්තුපති, ආර්.එ්. ගුණවර්ධන
ගුරුසේවය I, ඕරි/රුවන්සිරි මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය, බෝගමුල්ල
7. කේ.කේ.එස්.එන්. විතුමාරවිච්චි
ගුරුසේවය I, බප/කැල/කිරිල්ලවල මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය, කඩුවත

සෝදුපත් කියවීම :

එස්.නී.එම්. නිමල් ධර්මසිර
අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ,
ආගමික හා සාරධරම අංශය, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය

අවසාන ඇගයීම :

මහාචාර්ය උඩිත ගරුයිංහ
පේන්ඡේල ක්‍රේකාචාර්ය කේ.එ්. වේරසේන

විතු, රුප සටහන් හා පිට කවරය සැකසීම :

අමිත්‍ය ඉන්දිරානි
සහකාර අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ
කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය, ගම්පොල

පරිගණක ගත කිරීම, පිටු නිර්මාණය :

පී.එ්. ගයිනි ඉමල්ජා
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

පටුන

පිටු
අංකය

තීපුණතා
මට්ටම

01	බුදු සිරිතේ පලමු වසර	1	7.1.1
02	බුදු සිරිත අනුව යම් අසරණයන්ට සරණ වෙමු	11	7.1.2
03	බුදුගැණ දුන සිත් සනාසමු	18	7.1.3
04	දිවි සරසන සිරිත විරිත	26	7.2.1
05	මනස ප්‍රමුදන තැණෑ'ස පාදමු	35	7.2.2
06	බුදු සපුනේ අග්‍ර දායකයා සහ අග්‍ර දායිකාව	41	7.2.3
07	ධම්ම පදයෙන් අපේ දිවියට	52	7.2.4
08	පන්සිල් නා එහි සමාජීය වටිනාකම	58	7.3.1
09	ආජීව අඡ්‍රමක කිලයෙන් දිවි සරු කර ගනිමු	66	7.3.2
10	ගුරු සිත සනාසවා අකුරු උගනිමු සොදවා	72	7.3.3

11	ආදර්ශවත් නායකත්වය	79	7.4.1
12	සැනසුම ගෙන එන ඉවසීම	86	7.4.2
13	හෙලබාදු සිරිතට යොමු වෙමු	93	7.5.1
14	බුදු දහමෙන් ඇගයෙන සහජ්වතය	104	7.5.2
15	සියල්ල කර්මයෙන් සිදු නොවේ	110	7.6.1
16	වතුරාජය සත්‍යය	116	7.6.2
17	වළකීමු වරදින් උපමා කොට තමන්	125	7.7.1
18	තැනට ගැලපෙන ලෙසින් හැසිරෝමු	132	7.7.2
19	මහින්දාගමනයෙන් අප ලත් දායාදු	138	7.8.1
20	යන පරිහරණයට අදාළ බොදු මග	145	7.9.1
21	දෙමලෝ වැඩ සාදන පින් කිරියවත්	151	7.10.1

X

බුද්ධ සිරිතේ පලමු වසර

අපේ පංතියේ බුද්ධ ධර්මය විෂයය උගන්වන්නේ ධම්මිකා ගුරුතුමියයි. පාඩම ඇරෙකීමට පෙර ලමුන් සමග සුහද ව වචන කිහිපයක් කතා කිරීම ඇගේ සිරිතයි. එක් දිනක් එලෙස පාඩම අරඹදී සුලෝචනා ප්‍රශ්නයක් ඇසුවා ය. “ගුරුතුමියනි, අපි පොහොය දවසේ අත්තම්මාගේ ගෙදර ගියා. අත්තම්මා අපිව පැහැදිලිව එකතුකරගෙන ගියා. ගිහින් බෝධීන් වහන්සේට වදිනකොට අපි නොකියන ගාරාවක් කියා අත්තම්මා වැන්දා. මම ඒ ගාරාව මොකක් ද කියලා ඇහුවා ම සත්සති වන්දනා ගාරාව බව කියාදුන්නා. ඒ ගාරාව මම කියන්න දී” සි ඇය ඇසු විට, ගුරුතුමිය සුලෝචනා ඉදිරියට කැඳවා පන්තියට ම ඇසෙන සේ එම ගාරාව කියන්නැයි පැවසුවා ය. ඇය ගායනා කළ ගාරාව මෙයයි:

පයම් බෝධී පල්ලාකං	- දුතිය් ව අනිම්මිසං
තතිය් වංකමණ් සේවිය්	- වතුත්ප්‍ර රතනාසරං
පංචම් අජපාලංව	- මුවලින්දේන ජටියමං
සත්තම් රාජායතනං	- වන්දේතං මුනි සේවිතං

මෙම ගාරාව අසා සිටි ගුරුතුමිය බොහෝම භොඳයි කියා අයය කළා ය. “එහෙනම් අද මම මේ ගාරාවෙන් කියවෙන්නේ මොකක් ද කියලා පහදා දෙන්නම්” කියා බුදුරජාණන් වහන්සේ සත්සතිය ගත කළ ආකාරයත් ඉන් පසු සිදුවීම් ආදියත් පිළිබඳ ඉතා දිරිස විස්තරයක් කළා ය; සත් සතිය හා සත් සතියේ සිදුවීම් වගුවකට ද ඇතුළත් කොට දක්වා ය; එම වගුව හා විස්තරය ලිපියක් ලෙස සකස් කරගෙන එන ලෙස සුලෝචනාට ම පැවරුවා ය. ඇය පිළියෙල කළ එම වගුව හා පසු සිදුවීම් මෙසේ ය.

අප බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වෙසක් පුර පසලාජ්වක පොහේ දින සමඟ සම්බුද්ධත්වයට පත්වූ සේක. ඉන් පසු සති හතක් ජය ශ්‍රී මහා බෝධින් වහන්සේ ඇසුරු කරමින් ගත කළ සේක. එම සත් සතිය තුළ වැඩ සිටි ස්ථාන හා එම කාලය තුළ සිදු වූ අයිරිමත් සිදුවීම් මෙසේ දැක්විය හැකි ය.

සතිය	වැඩ සිටි ස්ථානය	සිදු වූ වැදගත් කාරණා
පළමු වන සතිය	ජය ශ්‍රී මහා බෝධින් වහන්සේ මූල	මෙම සතියේ දී පටිච්ච සමුජපාදය අනුලෝධ පටිලෝධ වශයෙන් හා පටිලෝධ අනුලෝධ වශයෙන් මෙනෙහි කිරීම. දෙවියන්ගේ සැක දුරු කිරීම පිණිස යමක මහා ප්‍රාතිභාරයය පැමි.
දෙවන සතිය	ජය ශ්‍රී මහා බෝධින් වහන්සේට ර්සාන දිගින්	අනිමිස ලෝචන පුරාව පැවැත්වීම හෙවත් සතියක් ඇස්පිය නොහෙලා බෝධින් වහන්සේ දෙස බලා සිටීම.
තෙවන සතිය	බෝධි මූලය හා අනිමිස ලෝචන පුරාව කළ ස්ථානය අතර	සක්මන් කිරීම (රුවන් සක්මන)
සිව වන සතිය	බෝධින් වහන්සේට වයඹ දිගින් රුවන්ගෙහි	අහිඛරමය මෙනෙහි කිරීම. මෙහි දී බුද්ධ ගරිරයෙන් බුදුරුස් විහිදෙන්නට පටන් ගත්තේ ය.
පස වන සතිය	අජපාල තුරුකු මූල	හුහුංක ජාතික බමුණකු පැමිණීම සහ ඔහුට සැබැඳ බමුණකුගේ ලක්ෂණ කියා දීම. මාර දිව්‍ය පුත්‍රයාගේ පැමිණීම. තණ්හා, අරති, රගා යන මාර දුවරුන් පැමිණීම. තමන් වහන්සේට ගුරුවරයකු නොමැති නිසා ධර්මය ගුරු තන්හි තබා ගැනීමට තීරණය කිරීම.
හය වන සතිය	මිදේල්ල ගස මූල	මහා සුළුගක් සමග වර්ජාවක් ඇතිවීම හා එම වර්ජාවෙන් බුදුරුද් ආරක්ෂා කිරීමට මුවලින්ද නා රුෂ ඉදිරිපත් වීම.
සත් වන සතිය	කිරිපළ රුකු මූල (රාජ්‍යතනනය)	සමාජත්ති සුවයෙන් වැඩ සිටීම.

ඉහත සඳහන් පරිදි සත් සතිය ගත කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ මූල දෝවනය කර කිරීපලු රැක මුල වැඩ සිටි අතර තපස්සු හල්ලුක නම් වෙළඳ දෙබැයේ පැමිණ අත්සුණු හා මිශ්චිඩු පුජා කළහ. ඔවුන්ට පුජා පැවැත්වීමට සුදුසු පුජනීය වස්තුවක් ඉල්ලු විට බුදුරජාණන් වහන්සේ කේග ධාතු ස්වල්පයක් දුන් සේක. බුදුන් හා දහම් සරණ ගිය පළමු (දේවාලික) උපාසකවරුන් ලෙස හැඳින්වෙන්නේ ද මේ තපස්සු හල්ලුක දෙදෙනායි.

ඉක්ති බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත පැමිණි සහම්පතී මහා බහ්මයා ලෝකයාට ධර්මය දේශනා කරන ලෙස ආරාධනා කළේ ය. ඒ අනුව පළමු ධර්ම දේශනය කළ යුත්තේ කවරෙකුට ද සි කියා විමසා බැලීමේ දී ආලාර කාලාම හා උද්දකරාමප්‍රත්ත සිහිපත් වුණි. එහෙත් ඒ වන විට ඔවුන් මියගොස් තිබුණි. එතිසා තමන් වහන්සේ දුෂ්කර කියා කරන කාලයේ උපස්ථාන කළ පස්වග තුවුසන්ට දහම් දෙසීමට සිතා බරණැස ඉසිපතනය කරා වැඩිම කිරීමට පිටත් වූහ. මේ වඩා අතරමග දී උපක නම් ආලේවකයා හමුවිය. ඔහු බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් “මබේ ගාස්තාවරයා කවරෙක් ද? ඔබ රැවී කරන ධර්මය කුමක් ද?” සි විමසී ය. “සියලු දුක් ඉක්මවා ගිය, සියල්ල අවබෝධ කළ, සියල්ලේ තොජුණ, තිවන් පසක් කළ මම, මගේ ආවාර්යවරයා ලෙස,

කවරකු දක්වන්නෙම් ද? මට ගුරුවරයකු නැත. සමානයකු ද නැත. මම රහත් වෙමි. නිරුත්තර වූ ගාස්තාවරයා වෙමි. සම්මා සම්බුදු වෙමි. දමිසක් පැවැත්වීමට කසීරට බරණැසේ තුවරට යමි,”යි බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිතුරු දුන්හ. ඉන් පසු උපක තෙමේ “මබ අනත්ත ජනදු?”යි බුදුරඳුන්ගෙන් විමසී ය. සියලු කෙලෙස් පරද්වා නිවන් පසක් කළ තමා ජ්‍යෙනි යැයි හැඳින්විය හැකි බවට බුදුරඳුන්ගෙන් උපකට පිළිතුරු ලැබේණ. උපක “එය එස්ත් විය හැකියැ,”යි නිස සලා පිටත් විය.

බරණැසේ ඉසිපතනයට වැඩිම කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ කොණ්ඩැයුංසු, වජ්ප, හද්දිය, මහානාම, අස්සර් යන පස්වග තවුසන්ට දමිසක් පැවතුම් සූත්‍රය දේශනා කළහ. ඒ ඇසළ පුර පසලාස්වක පොහෝ දිනකයි. එම දේශනාව අසා පළමු ව කොණ්ඩැයුංසු තාපසතුමා ද පසු ව අනෙක් සිව දෙනා ද සේවන් වූ අතර බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔවුන් ඒහි හික්බු හාවයෙන් පැවිදි කළ සේක. පසු ව දේශනා කළ අනත්ත ලක්ඛන සූත්‍ර දේශනාව අසා උන් වහන්සේලා රහත් වූහ.

බරණැසේ සිටුතුමා මහා දනවතෙකි; සූබෝපහෝගි ජ්විතයක් ගෙවූ කෙනෙකි. එතුමාට යස නම් තරුණ ප්‍රතේතක් සිටියේ ය. හෙතෙම සැප සම්පත් පිළිබඳ කළකිරී ජ්විතයේ සැනසිල්ල සොයමින් දිනක් උදැසන නිවසින් පිටත් විය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත පැමිණී ඔහුට උන් වහන්සේ විසින් ධර්මය දේශනා කරන ලදී. හෙතෙම සේවන් විය. නිවසෙහි තොසිටි තම පුතු සොයමින් යස කුල පුතුයාගේ පියා පැමිණියේ ද බුදුරඳුන් වෙතයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ බරණැසේ සිටුතුමාට පුතු නොපෙනීමට අධිෂ්ථාන කළහ. පසු ව පියාට ධර්මය දේශනා කළ සේක. හෙතෙම තෙරුවන ම සරණ ගිය පළමු උපාසකයා බවට පත්විය. ධර්ම දේශනාව අවසානයේ පියා සේවන් වූ අතර ඒ අසල සිටි යස කුල පුතුයා ද රහත් එලයට පත්විය. ඉන් පසු බුදුරජාණන් වහන්සේ යස කුල පුතුයා පෙනී සිටීමට සලස්වා ඒහි හික්බු හාවයෙන් පැවිදි කළ සේක. බරණැසේ සිටුතුමා තම පුතුට හා බුදුරජාණන් වහන්සේට දහවල් දානය සඳහා ආරාධනා කොට පිටත් විය.

දහවල් දානය සඳහා යස මහරහතන් වහන්සේ ද සමග බුදුරජාණන් වහන්සේ සිටු නිවසට වැඩිම කළ සේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔහුගේ ගිහි කළ බේරියටත්, මවත් ධර්මය දේශනා කළ සේක. එම දේශනාව අසා මව වූ සූජාතාව හා බේරිය තෙරුවන් සරණ ගියහ; එස් ම සේවන් එලයෙහි ද පිහිටියහ. මේ නිසා තෙරුවන් සරණ ගිය පළමු උපාසිකාවන් වීමේ ගෞරවය ද ඔවුන්ට හිමි වෙයි.

යස කුල පුත් පැවිදී වීමේ ආරංචිය අසා ඔහුගේ හොඳ ම මිතුරන් වූ විමල, සුබාහු, පුණ්ණත්, ගටම්පති යන සතර දෙනා ද එහි පැමිණියන. ඔවුහු ද බණ අසා සෝචන් වූ අතර ඒහි හික්ඩු භාවයෙන් පැවිදී උපසම්පදාව ද ලබාගත්හ. පසු ව තවත් යහළුවන් පනස්දෙනෙක් ද පැමිණ බණ අසා රහත් වීම භා පැවිදී වීම විශේෂත්වයකි. මේ වන විට බරණැස ඉසිපතනාරාමයේ වැඩසිටි රහත් හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ පිරිස හැට නමකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ වැසි කාලය අවසානයේ ඉල් පුර පසලාස්වක පොහෝ දින එම ග්‍රාවක පිරිස රස්කාට ධර්ම වාරිකාවේ වඩින ලෙස අනුගාසනා කළ සේක. එහි ද වැඩි දෙනකුට සේච්‍ය සලසනු වස් දෙනමක් එක මග නොවඩින ලෙසත් මුල මැද අග යහපත් වූ ධර්මය ම දේශනා කරන ලෙසත්, දෙවියන් සහිත වූ මිනිසුන්ට හිත පිණිස කටයුතු කරන ලෙසත් අනුගාසනා කර ධර්ම දූත සේච්‍යට පිටත් කළහ.

මෙම සිදුවීම්වලින් පසු බුදුරජාණන් වහන්සේ ද උරුවෙල් දනවිව බලා වැඩිම කළ අතර කාන්තාවක සොයුමින් පැමිණි හද්දවග්ගිය කුමාරවරු බුදුරඳන් හමුවහ. ඔවුනට ද කරුණු පැහැදිලි කොට දහම් දෙසා පැවිදී කළහ. මෙසේ බුදු සසුනේ ග්‍රාවක පිරිස තවත් තිස් නමකින් වර්ධනය විය. පිළිවෙත් පිරු ඔවුහු ද සොචන් ආදි මාර්ග එලවලට පත්වුහ. එම හද්දවග්ගිය හික්ෂුන් වහන්සේලාට ද ධර්ම වාරිකාවේ වඩින ලෙස අනුගාසනා කර බුදුරජාණන් වහන්සේ උරුවෙල් දනවිව බලා වැඩිම කළ සේක.

උරුවෙල් දනවිවහි ජටිල සහෝදරයෝ තිදෙනෙක් වාසය කළහ. උරුවෙල් කාශ්‍යප, නදී කාශ්‍යප, ගයා කාශ්‍යප යනු ඒ තිදෙනායි. ඔවුන්ට පිළිවෙළින් පන්සියයක, තුන්සියයක හා දෙසියයක අනුගාමී පිරිසක් සිටියන. උරුවෙල් කාශ්‍යප සිය පිරිස සමග ගෙගේ ඉහළ කොටසේ වාසය කළ අතර සෙසු පිරිස ගෙගේ පහළ කොටසේ වාසය කළහ. මොවුහු ජටාධර කුවසේ ය. එබැවින් ඔවුහු ජටිලයන් යනුවෙන් හදුන්වනු ලැබෙති. ඉතා මානාධික තැනැත්තක වූ උරුවෙල් කාශ්‍යපට බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ ප්‍රාතිභාරය දක්වා ඔහුගේ මානය නැතිකොට ඔහු ඇතුළු පිරිස පැවිදී කළහ. ඔවුහු පැවිදී වීමේ දී තම ජටා ආදිය ගලවා ගෙට දුම්හ. එවා වතුරේ පාවී එනවා දුටු අනිත් සහෝදරයෝ දෙදෙනා ද තම සහෝදරයාට කරදරයක් වී ඇද්ද යි බැලීමට ගෙ දිගේ ඉහළට ගමන් කළහ. එහි දී උරුවෙල් කාශ්‍යප ඇතුළු පිරිස පැවිදී වී සිටිනවා දක ඔහුගේ බාල සොහොයුරෝ ද පිරිස සමග පැවිදී වූහ. ඒ අනුව එකතු වූ හික්ෂු පිරිස එක්දහස් තුනක් විය. ඔවුහු සියලු දෙනා ම ධර්මාවකෝධය ලබා ගත්හ.

දුරුතු පසලොස්වක පොහෝ දා උදාවිය. ලෝක සත්ත්වයා වෙත පතල වූ මහා කරුණාවෙන් යුක්ත ව ලොට බලන බුදුරජාණන් වහන්සේ ලක්වැසියන්ට තමන් වහන්සේගෙන් වන ගාන්තිය දැක දුරුතු පොහෝ දින ලංකාවේ අද මහියාගණ වෙත්තය පිහිටි ස්ථානයට අහසින් වැඩි සේක. ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පළමු ලංකාගමනයයි. එදා මහවැලි ගග අසබඩ රස්වූ යක්ෂ ගෝත්‍රික දෙපිරිසක් සංග්‍රාමයකට සැරසුණ අවස්ථාවේ එම යුද්ධය සංසිද්ධවා ධර්ම දේශනා කළ සේක. එහි දී සුමන සමන් දෙවියන් ඇතුළු පිරිස සරණ සිල්හි පිහිටවූ සේක. සෝචන් වූ සුමන සමන් දෙවියෝ පිදිමට යමක් ඉල්ලුහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ හිස පිරිමැද කේශ දාතු මිටක් දුන් සේක. ඒවා තැන්පත් කොට මහියාගණ වෙත්තය සැද්ධු බව සඳහන් වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ එදින ම ආපසු උරුවෙල් දන්විටට වැඩිම කළහ.

ඉක්තිත් ව බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්දහස් තුනක් වූ සිය ග්‍රාවකයන් සමග රජගහ නුවර සම්පයට වැඩිම කොට ගවු තුනක් මැතින් වූ තල් වනයේ වැඩි සිටියන. එහි දී බිම්බිසාර රජතුමා බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩි බව දැනගෙන විශාල පිරිසක් සමග එහි පැමිණියේ ය. බණ ඇසු රජතුමා ඇතුළු පිරිසේ සමහරු සෝචන් වූන. සමහරු උපාසකත්වයට පත් වූන. සෝචන් වූ පළමු රජතුමා ලෙස බිම්බිසාර රජතුමා හැඳින්විය හැකි ය.

බිම්බිසාර රජතුමා තමා මගධයේ රජවීමත්, තම රටට බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩිම කරවා ගැනීමත්, බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇසුරු කිරීමත්, උන් වහන්සේගෙන් බණ ඇසීමත්, එම ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමත් යන බලාපොරොත්තු පහක් ඇති ව සිටි බවත් ඒ පහ ම ඉටු වී ඇති බවත් පවසා පසු දා දානයට ආරාධනා කළේ ය.

දානයට වැඩිම කළ බුදුරජාණන් වහන්සේට බිම්බිසාර රජ විසින් වේළුවනාරාමය පූජාකරන ලදී. එය බුදු සසුනේ පළමු ආරාම පූජාවයි. එම පූජාවන් අනතුරුව රජතුමාගෙන් පින් බලාපොරොත්තු වූ යූති ජේත් පිරිසක් නිමිතිකොට ඔවුන්ට පින් අනුමෝදන් කිරීමේ වැදගත්කම පෙන්වා දෙමින් තිරේකුඩා සූත්‍ර දේශනාව සිදුකරන ලදී.

සංරය යනු පිරිවැත්යෙකි. ඔහු සම්පයෙහි විශාල සිසු පිරිසක් සිටි බව සඳහන් වේ. එයින් කෝලිත හා උපතිස්ස පිරිවැත්යන් දෙදෙනා සමග තවත් දෙසිය පනහක පිරිසක් බුදු සසුනෙහි පැවිදි වීම විශේෂ සිදුවීමකි. උපතිස්ස කෝලිත දෙදෙනා සසුන්ගත වූයේ සැරුපුත් හා මුගලන් යන නමවලිනි. මේ වන විට බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවෙහි හික්ෂු ග්‍රාවක පිරිස එක්දහස් දෙසිය පතකස් පස් තමක් වූහ. බුද්ධත්වයෙන් වසරකට පසු ප්‍රථම සංස සන්නිපාතය නම් වූ මහ සග සමුළුව පවත්වන ලද්දේ උන් වහන්සේලාගේ ද සහභාගිත්වයෙනි. එහි දී සැරුපුත් මුගලන් මාහිමිවරුන්ට අග තනතුරු පිරිනැමීමත් ඕවාද ප්‍රාතිමෝක්ෂය දේශනා කිරීමත් සිදුවිය.

සිදුහත් කුමරු ගිහි සැප අත්හැර ගිය දා පටන් සුද්ධේයේදන රජතුමා රහස්‍යගත දුතයන් යවමින් තොරතුරු සෙවීම සිදුකළේ ය. තම පුතු බුදු පදවිය ලබා රජගහ නුවර සිටින බව දුනගෙන සිටි රජතුමා බුදුරජාණන් වහන්සේ තම රාජධානිය වූ කිහිප්පාවත් පුරයට වැඩිමවාගෙන එන ලෙස දන්වා ඇමැතියකු සමග දහසක රාජ්‍යුරුෂ කණ්ඩායමක් පිටත් කළේ ය. හැට යොදුනක් ගමන් කොට වේළවනාරාමයට ලැගා වූ ඔවුනු බුදුරජන්ගෙන් දහම් අසා රහත් ව පැවිදි බව ද ලබාගත්හ; පැමිණි කාරණය මග හැරිණ. රජතුමා තවත් දහසක කණ්ඩායමක් ඇමැතිවරයකු සමග පිටත් කළේ ය. එම පිරිස ද බණ අසා පැවිදි වූහ. මේ ආකාරයට කණ්ඩායම් නවයක් ම යැවු නමුත් පිය රජුගේ ආරාධනාව බුදුරජාණන් වහන්සේට තොලැබේණි.

අවසානයේදී බෝසතාණන් වහන්සේ උපන් දිනයේ ම උපන් කාල්දායි නම් ඇමැතියා කැඳුවූ සූදොවුන් රජතෙමේ මේ කාර්යය ඉටු කිරීමට ඔබට පුළුවන් ද යි ඇසි ය. ඉතා දක්ෂ ඇමැතිවරයකු වූ මහු කළින් අයට සිදුවූ දෙය හොඳින් ම දැන සිටියේ ය. “රජතුමනි, මට පැවිදි වීමට අවසර දෙන්නේ නම් මම ඒ දේ ඉටුකරමි”යි හෙතෙම පැවසි ය. රජු පැවිදි වීමට අවසර දුන් අතර මහු ද දහසක පිරිසක් සමග ගොස් බණ අසා පැවිදි වී ධර්මාවලෝධය ලබාගත්තේ ය. එහෙත් තමා පැමිණි කාරණය අමතක නො කළේ ය.

මැදින් පුර පසලාස්වක පොහොය ලැගාවත් ම කාල්දායි රහතන් වහන්සේ තමාගේ අහිලාෂය බුදුරජාණන් වහන්සේට දුන්වීමට තීරණය කළහ. බුදුරඳුන් වෙත වැඩම කළ උන් වහන්සේ රජගහනුවර සිට කිහිල්වත් පුරට යන යොදුන් හැටක් පමණ වූ මාරුගය පිළිබඳ ඉතා විවිතු වර්ණනාවක් ඉදිරිපත් කළහ. එය ගාලා හැටකින් යුක්ත වූවකි. මෙම මාරු වර්ණනාව සිදු කළ උන් වහන්සේ පිය රජු ඇතුළ ඇශාතින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පැමිණීම බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින බවත් ඒ සඳහා වැඩම්වීමට මෙය ඉතා ම හොඳ කාලයක් බවත් පැවසුහ. කිහිල්වත්පුර ගමනින් සිදුවන යහපත ඩුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ එම ඉල්ලීම පිළිගත්තා. ඒ වන විට ගාසනයේ වැඩ සිටි රහතන් වහන්සේලා පිරිස විසි එක් දහස් තුන්සිය පනස්පස් තමති. මේ පිරිසන් කිහිල්වත් තුවරින් පැමිණ පැවිදි වූ දස දහසක් හිමිවරු ද, අංග මගධ දෙරවින් පැවිදි වූ දස දහසක් ද වශයෙන් විසි දහසක් ස්වාමීන් වහන්සේලාට කිහිල්වත්පුර ගමන සඳහා සූදානම් වන ලෙස දුන්වුහ. විසි දහසක් රහතන් වහන්සේලා පිරිවරාගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මැදින් පුර පසලාස්වක පොහෝ දා රජගහ තුවරින් පිටත් වූ අතර වෙසක් පුර පසලාස්වක පොහෝ දා කිහිල්වත් පුරයට ලැගා වුහ.

සාරාංශය

වෙසක් පුර පසලොස්වක පොහො දා බුද්ධත්වයට පත් ඇප බුදුපියාණන් වහන්සේ සති හතක් බෝධින් වහන්සේ ඇසුරැ කරමින් වැඩ සිටියන. ඉන් පසු බරණැස ඉසිපතනයට වැඩිමවා පස්වග තවුසන්ට දහම දෙසීමත් ඔවුන් පැවිදි උපසම්පදා කිරීමත් සමගින් හික්ෂු සමාජය ආරම්භ විය. එසේ පස් දෙනෙකුගෙන් යුක්ත ව ඇරඹූ බුදු සසුනේ රහතන් වහන්සේලා ප්‍රමාණය වසරක් වන විට විසි දහස ඉක්මවීම විශේෂත්වයකි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී සද්ධරුමය මෙතරම ඉක්මනින් ප්‍රවලිත වීමෙන් පෙනී යන්නේ එදා මිනිසුන්ට තිබු ධර්මයේ අවශ්‍යතාවයි.

ක්‍රියාකාරකම

- සත් සතිය වන්දනා කරන ගාරාව කට පාඩමින් කියන්න.
- ප්‍රථම සංස සම්මේලනයට සහභාගි වූ රහතන් වහන්සේලා ගණන එක්දහස් දෙසීය පනස් පස් නමක් වූයේ කෙසේ ද යි පැහැදිලි කරන්න.
- මෙම පාඩමෙහි ඇතුළත් සිද්ධිවලින් ප්‍රකට වන බුද්ධ වරිතයෙහි සුවිශේෂී ලක්ෂණ පහක් හඳුන්වා දෙමින් ජේදයක් ලියන්න.

පැවරුම

සත් සතියෙහි ඔබ සිත් ගත් එක් සතියක් විතුයට තගන්න.

ප්‍රභු ග්‍රූවට

අංගාරිනෝදානි දුමා හදන්තේ
එලේසිනෝ ජදනා විප්පහාය
තේ අව්වීමන්තෝ ව පහාසයන්ති
සමයේ මහාවේර හගිරපානා.

(කාලීදාය තෙරැන්ගේ මාර්ග වර්ණනාවෙන්)

ස්වාමීනි, දුන් වංක්ෂයේ ගිනි අගුරු වැනි රතු පැහැති මල් දුළු ඇත්තේය්
පරණ කොළ වැට් එල දරන කාලයට පැමිණියේ වෙත්. ඒ වංක්ෂයේ
ගිනි දුල් සේ බබලත්. මහා වීරයන් වහන්ස, හගිරප පරම්පරාවේ අයට
(ශාක්‍යයන්ට) අනුග්‍රහ පිණිස වැඩම කරන්නට දුන් සුදුසු කාලයයි.

ඩුං සිරිත අනුව යමු අසරණයන්ට සරණ වෙමු

මෙලාව සියල්ලේ ම සතුවින් ජ්‍යෙෂ්ඨ වීමට කැමැති වෙති. කරදර, බාධක, අවහිර සිය ජීවිතවලට එළඹිනු දැකිමට කිසිවෙක් අපේක්ෂා නොකරති. එහෙත් එවැනි අනපේක්ෂිත විපත් අප කරා පැමිණීම කිසිවකුටත් වැළැක්විය නොහැකි ය. අපට ස්වභාව ධර්මයට එරෙහි ව යා නොහැකි වීම රීට හේතුවයි. අපට බාධක, අවහිර හා විපත්වලට මූහුණ දීමට සිදු වන බව අප අවබෝධ කර ගන්නා කළ එවැනි විපත්වලට මූහුණ පා සිරිත අයට උදවු-ලපකාර කිරීමට අපේ සිත් පෙළඹිනු ඇත. අසරණ වූ අයට කරුණාව දැක්වීම අපේ යුතුකමක් මෙන් ම වගකීමක් ද වේ.

අසරණයින්ට හා ගිලනුන්ට පිහිට වීම සම්බන්ධයෙන් මහගු ආදර්ශ රසක් ඩුං සිරිත ඇස්ට්‍රින් අපට උගත භැකි ය. පන්සාලිස් වසක් ඩුං සිරිත තුළ උන් වහන්සේගේ මහා කරුණාවට ලක් වී පිහිට ලැබූ පිරිස අපමණ ය. දුකකට කරදරයකට විපතකට පත් වූ විට හෝ එවැන්නකු ගැන ද්‍රානගත් විට හෝ ඔහු එම දුකින්, කරදරයෙන්, විපතින් මුදවා ගැනීමට උන් වහන්සේ නොපැකිල ව ඉදිරිපත් වූ සේක. එහි දී උන් වහන්සේ නැදැ හිතවත්කම් ආදි කිසිවක් සැලකිල්ලට නොගත් සේක. උන් වහන්සේ සැලකිල්ලට ගත්තේ පුද්ගලයා පත් වී ඇති අසරණ හාවය පමණි. කරුණාවෙන් සිසිල් වූ හදවතක් උන් වහන්සේට තිබුණි. අලුයම පිබිදී කුලුණුබර හදින් ලොව දෙස බලන උන් වහන්සේගේ ඩුං ඇසට ලක් වූ දැක්වීතයන් බොහෝ දෙනෙකි. ඩුංරජාණන් වහන්සේ එසේ අසරණයින්ට පිහිට වූ අවස්ථා රාඛියක් දක්නට ලැබේ. එවැනි අවස්ථා කිහිපයක් කෙටියෙන් විමසා බලමු.

අසරණ මහලු පියෙක්

සැවැන් තුවර මහ ජනයා එක්රස් ව සිටි ගාලාවක හඳුසියේ නොසන්සුන්කාරී ස්වභාවයක් හට ගැනුණි. කිසියම් පිරිසක් දොස් පරෝස් බස් තෙපලමින් තවත් පිරිසකට පහර දීමට ද සැරසෙන ස්වරූපයක් දක්නට ලැබුණි. පසු ව විමසා බැලීමේ දී පැහැදිලි වූයේ එක ම පවුලේ දරුවන් සිවු දෙනාකුට එරෙහි ව රස් ව සිටින්නන්ගේ විරෝධතාව එල්ල වී තිබු බව ය. විරෝධතාව පිටුපස සියලු දෙනාගේ අවධානයට ගොමු විය යුතු වැදගත් සිදුවීමක් තිබුණි. එය අනුවේදනීය ප්‍රවතකි.

එක්තරා තරුණ පියකුට දරුවෝ සිවු දෙනෙක් සිටියහ. කුඩා කළ ඔහු එම දරුවන් සිවු දෙනාට භොදින් සිප් සතර උගන්වා සුදුසු කළ ආචාර කටයුතු ද සිදු කොට තමා සතු දෙනය ද දරුවන්ට සමසේ බෙදා දුන් ගුණගරුක අයෙකි. එහෙත් පසු කළේක දී එම දරුවෝ කළගුණ අමතක කොට සිය පියා රක බලා ගැනීම උපායකිලි ව ප්‍රතික්ෂේප කළහ. කිසිවකුගේ පිහිට නොලබා සැරයටියට පමණක් හිමිකම් කියමින් එම පියා අවසානයේ මහමගට බැස ඉඛාගාතේ යමින් සිටිය දී අහඹු ලෙස ජේතවනාරාමයට පැමිණියේ ය. මොහුගේ අසරණ බව මැනැවින් වටහා ගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙළෙහි ගුණ නොදත් දරුවන් සිවු දෙනාගේ අකාරුණික භාවය මැනැවින් හෙළි වන ගාරා කිහිපයක් ඔහුට කියා දුන් සේක. අසරණ පියතෙකමේ එම ගාරා පාඩම් කොට දරුවන් සිවු දෙනා පැමිණ සිටි ප්‍රසිද්ධ ස්ථානයක ප්‍රකාශ කළේ ය. කෙළෙහි ගුණ අමතක කොට ආත්මාර්ථකාම් හැඟීමෙන් ක්‍රියා කළ දරුවන් සිවු දෙනාගේ සැබැඳු තතු දත් මහ ජනතාව ඔවුන් කෙරෙහි සිය අප්‍රසාදය පළ කිරීම ඉහත සඳහන් සිදු වීමට පසුවීම විය. මහජනතාව ඉදිරියේ පියාගෙන් සමාව ගත් දරුවෝ පියා කැදවාගෙන ගොස් මැනැවින් රක බලා ගත්හ. අසරණ භාවයට පත් ව සැරයටියේ පිහිට පමණක් ලද පියාට අවසානයේ පිහිට වූයේ ලොවිතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ ය.

වරදට හසු වූ නිවැරදි ගොවියෙක්

දිනක් උදාසන සිය කුණුරේ සි සාමින් සිටි ගොවියකු අනාපේක්ෂිත පරිදි රාජ පුරුෂයින් විසින් රැගෙන යන්නට යෙදුණි. සොරකමකට වරදකරුවකු ලෙස මෙම ගොවියා හසුවන්නේ තමා නොකළ වරදකට ය. සොර මුළක් පෙර දින රාත්‍රියේ නිවසක් බේද පැහැර ගත් වස්තුව අතර තිබුණු මසුරන් දහසක පසුම්බියක්, අතපසු වීමකින් මෙම ස්ථානයේ හැරදමා ගොස් තිබුණි.

රාජ පුරුෂයේ අහිංසක ගොවියා සොරකම සම්බන්ධයෙන් සැක කර දඩුවම් ලබා දීම පිණිස රගෙන ගියහ. රාජ පුරුෂයින්ගේ අත්අඩංගුවට පත් ව මර බියෙන් සිටි මෙම ගොවියා, උදෑසන කූඩාරට පැමිණ සි සැමෙහි තිරත වන අවස්ථාවේ අසල මාරුගයේ පිඩු සිගා වැඩිය බුදුරදුන්, “ආනන්දය, සර්පයා දුටුවා ද” යනුවෙන් අනද හිමියන් ඇමතු ආකාරයත් “දිටිම් ස්වාමීනි” යනුවෙන් පෙරලා අනද හිමියන් පැවසු ආකාරයත් සිහිපත් විය. අනපේක්ෂිත ව මූහුණ දුන් විපත තිසා සිහිවිකල් වන තරමට ම බියපත් ව සිටි හෙතෙම “ආනන්ද සර්පයා දුටුවා ද” “දිටිම් ස්වාමීනි, සර්පයා දිටිම් ස්වාමීනි,” යනුවෙන් තිරන්තරයෙන් ප්‍රතුරුවාරණය කරන්නට විය. වික්ෂිප්ත හාවයට පත් රාජ පුරුෂයේ මොහු රුතුමා හමුවට ඉදිරිපත් කළහ. අනතුරුව බුදුරදුන් හමු වූ රජුට සියලු කරුණු අනාවරණය කර ගැනීමට හැකි විය. ගොවියාට නිදහස ලැබුණි. නොකළ වරදකට හසු වී මරණයට නියම වී සිටි ඔහුට ජ්වත් වීමේ හාගාය උදා වූයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ උපායකිලි ව ඔහුට පිහිට වූ නිසා ය.

සෝජාක

සෝජාක කුඩා දරුවෙකි. දිනක් රාත්‍රියක ඔහුට බියකරු අත්දැකීමකට මූහුණ දීමට සිදුවිය. අවට පාඨ පරිසරයේ අන්ධකාරය පැතිර ඇතේ. අමු සොහොන් තැන තැන දමා ගිය මළ සිරුරුවල කොටස් ආහාරයට ගැනීමට පැමිණ සිටි සතුන්ගේ බියකරු හඩ වරින් වර ඇසේ. සෝජාක මළ මිනියකට බැඳ දමා ඇතේ. මර බිය, වේදනාව හා කුසගින්න ඔහු ඉතා අසරණ තත්ත්වයට පත් කළේ ය. මෙම අවාසනාවන්ත අත්දැකීමට ඔහුට මූහුණ දීමට සිදු වූයේ තම සුළු පියා නිසාවෙනි.

සෝජාකගේ පියා මිය ගිය පසු මව වෙනත් විවාහයක් සිදු කර ගත්තා ය. එකැන් පටන් සෝජාකට සුළු පියාගේ විවිධ තාචින පීඩනවලට මූහුණ දෙන්නට සිදු විය. දිනක් ඔහු මල්ලි සමග රණ්ඩුවක් ඇති කර ගත්තේ ය. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ කුරිරු දඩුවමකි. බාජ්පා ඔහු රගෙන ගොස් මෙසේ අමු සොහොනක මළ මිනියකට ගැට ගසන්නේ මරණයට පත් කිරීමේ වේතනාවෙනි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙම කුඩා දරුවා කෙරෙහි මහා කරුණාවෙන් අමු සොහොනට වැඩිම කොට ඔහුට පිහිට වූ සේක. එසේ සිදු නොවන්නට සෝජාක සුසාන භුමියේ ම මිය යාමට ඉඩ තිබුණි.

වියෝ දුකින් උමතු වූ පටාචාරා

පටාචාරා යනු අනලේක්ෂීත අයුරින් විපත් රසකට මුහුණ දුන් කාන්තාවකි. දෙමාපියන් බැලීමට පැමිණෙන අතරමග ඇයගේ ස්වාමි පුරුෂයා සර්පයකු විසින් ද්‍රේව කරන ලද ව මිය ගියේ ය. සිය දරුවන් දෙදෙනාගෙන් එක් දරුවකු උකුස්සකු විසින් බැහැ ගනු ලැබූ අතර අනෙක් දරුවා අවිරවත් ගගට වැඩි මිය ගියේ ය. සැවැත් තුවරට ලගා වන විට ඇයට දැනගන්නට ලැබුණේ සිය දෙමුවුපියන් මෙන් ම සහෝදරයා ද පෙර දින ඇද හැඳුණු මහ වැස්සෙන් කඩා වැටුණු නිවසට යට වී මිය ගිය බව ය. අසරණ හාවයේ පතුලට ම වැටුණු ඇයට පියවි සිහිය තැකි වී ගියේ ය. උමතු හාවයට පත් ව සිටි ඇයට අවසානයේ පිහිට වූයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. පටාචාරා රහත් මෙහෙකීයක් වූවා ය.

මිට අමතර ව කිසාගේතම්, රජ්පුමාලා වැනි කාන්තාවන්ට මෙන් ම හඳුවතිකා ඇතින්න වැනි තිරිසන් සතුනට ද බුදුරජාණන් වහන්සේ පිහිට වූ සේක.

ගිලනුන්ට උපස්ථාන කිරීම

ගිලනුන්ට උපස්ථාන කිරීම ද අසරණ සරණ වීමකි. ගිලානේපස්ථානයට සුවිශේෂී අවධානයක් බුදු දහමේ යොමු කෙරෙන බැවින් බුදුරජාන් පිහිට වූ ගිලනුන් පිළිබඳ ව ද කරුණු ඉගෙනීම වැදගත් වේ.

යෝ හික්බවේ මං උපවිධහෙයා

සේ ගිලානං උපවිධහෙයා

(මහා වග්ග පාලි)

යමෙක මගේ වවන පිළි පැදිමෙන් මට උපස්ථාන කරන්නේ ද
හෙතෙම ගිලනාට උපස්ථාන කරන්නේ ය.

යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ගිලානේපස්ථානයේ වටිනාකම ආදර්ශයෙන් ම ලොවට පෙන්නුම් කළ ගාස්තාවරයෙකි.

පූතිගත්ත තිස්ස හිමි යනු බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මහා කරුණාවට ලක්ව පිහිට උද තෙර නමකි. උන් වහන්සේ පෙර හවයක දී කළ අකුසලයක් හේතුවෙන් දරුණු ක්‍ර්යා රෝගයකට ගොදුරු වූහ. ආරම්භයේ දී මූල ගරීරය පුරා ම කුඩා බිඛිලි හටගෙන කුමයෙන් වර්ධනය වී අවසානයේ විශාල බිඛිලි බවට පත් වී ගරීරය එක ම වණයක් බවට පත් විය. පොරොවාගෙන සිටි සිවුර සැරව බිඛිලිවල ඇලුණි. උන් වහන්සේ කෙතරම් පිළිකුල් සහගත වූයේ ද යත් උපස්ථාන කරමින් සිටි හික්ෂුන් වහන්සේලා පවා උන් වහන්සේ හැර ගියහ. අවසානයේ ඇප උපස්ථාන කිරීමට කිසිවෙක් ඉදිරිපත් නොවූහ. අලුයම බුද්‍ර ඇසින් ලොව දකින බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මහා කරුණාවට ඉතා අසාධා තත්ත්වයේ පසු වූ පූතිගත්ත තිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ යොමු විණි. බුදුරජාණන් වහන්සේ අනාද තෙරැන් සමග ගිනිහල් ගෙට වැඩිම කොට ඒ රෝගී ස්වාමීන් වහන්සේ උණු පැනින් නහවා, වණ වී තිබු සිරුර සියතින් ම පිරිසිදු කොට අලුත් සිවුර අන්දවා එම අවස්ථාවට අනුව සියලු ඇප උපස්ථාන සිදු කළ සේක. අවසානයේ උන් වහන්සේ ජීවිතයේ අනිත්‍යතාව පැහැදිලි කරමින් තිස්ස හිමියන්ට ධර්මය දේශනා කළ සේක. ධර්මය ඇසීමෙන් තිස්ස භාමුදුරුවේ රහත් භාවය ලැබ පිරිනිවන් පැහ.

තවත් එක් හික්ෂු නමක් පිහිටක් නොමැති ව උදරාබාධයකින් පෙළෙමින් සිටි අවස්ථාවක ද බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද තෙරුන් සමග එම හික්ෂු නම තහවා, අවශ්‍ය උපස්ථාන කළහ. එහි දී සියලු හික්ෂුන්ට ගිලානෝපස්ථානයෙහි ඇති වරිනාකම පහදා දුන් සේක.

පුද්ගලයා විවිධ ලෙඛරෝගවලට හාජනය වීම ස්වාභාවික දෙයකි. කිසිවකුටත් එය වැළැක්විය නොහැකි ය. වැදගත් වන්නේ එම රෝගයට බඳුන් වුවන්ට අන් අයගෙන් ලැබෙන උපස්ථානයයි. ඔහු ම තරාතිරමක කෙනකු රෝගාතුර වූ කළේහි මහු අසරණ වීම, තනි වීම සාමාන්‍ය දෙයකි. ගිලානෝපස්ථානයේ වැදගත්කම පෙන්වා දීමේ දී උපස්ථායකයකු තුළ තිබිය යුතු ගුණාංග ද බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා පෙන්වා වදාලහ.

උපස්ථායකයකු තුළ තිබිය යුතු ගුණාංග

1. රෝගියාට අවශ්‍ය බෙහෙත් පිළියෙල කර දීම
2. රෝගියාට හිතකර හා අහිතකර ආභාර පාන දාන ඒ අනුව කටයුතු කිරීම
3. ලාභ ප්‍රයෝගන අපේක්ෂාවෙන් තොර ව කරුණාවෙන් කටයුතු කිරීම
4. මල මූත්‍ර ආදිය කෙරෙහි පිළිකළේ තුළ ප්‍රාග්ධනීම
5. රෝගියාගේ සිත සැනසෙන කථා පැවසීම

මෙම ගුණාංග බුද්ධ වරිතය තුළ ද මතා ව පිළිබිඳු වෙයි.

අප අවට සමාජයේ ද අසරණ බවට හා ගිලන් බවට පත් වූවෝ බොහෝ වෙති. ඇතැමෙක් අපගේ තැදැ හිතවත්තු ය. ඇතැමෙක් අපට දුරස්ථ වූවෝ ය. මුවන් සමාජයෙන් කොන් නොකොට රෙක බලා ගැනීමට අප කුඩා කළ සිට භුරු පුරුදු විය යුතු ය. එය අප සැමගේ යුතුකමක් මෙන් ම වගකීමක් ද වෙයි. බුදු සිරිත අනුව කටයුතු කරන්නේ නම් සමාජය තුළ අසරණ හාවයට පත් වන්නන් බොහෝ දුරට අඩු වනු ඇත. අසරණයින්ට හා රෝගීන්ට පිහිට වීම සඳහා අපට අනුගමනය කළ හැකි බොහෝ දේ ඇත. වයසට ගොස් සිටින අපේ ම සියාට, අත්තම්මාට ඒ අයගේ කටයුතු කර ගැනීමට අපට උපකාර කළ හැකි ය. බස් රථයට ගොඩවීමට අපහසු ව සිටින අයකුට කාරුණික ව උදුව කළ හැකි ය. අපේ ම පවුලේ සාමාජිකයකු ගිලන් වූ විට ආදරයෙන් සැලකිය හැකි අතර, තමන්ගේ උපන් දිනය වෙනුවෙන් කාට හෝ අසරණ කෙනකුට යම් උපකාරයක් කරන ලෙස දෙමාපියන්ගේන්

ඉල්ලා සිටීමට පුළුවන. වටපිටාවේ අසරණ සතුන් සඳහා ජල බදුනක්, ආහාර බදුනක් තැබේය හැකි නම් එය ඉතා යහපත් ක්‍රියාවකි. පන්ති කාමරයේ සිටින විෂය කරුණු අවබෝධ කර ගැනීමට අසීරු සෞයුරු සෞයුරියනට අප උද්ධු කිරීම ද අසරණ සරණ වීමකි.

සාරාංශය

අසරණ වීම හා ලෙඩ් වීම ලොව සැමට පොදු ධර්මතාවකි. අසරණයින්ට පිහිට වීම උසස් මානුෂික ගුණාංගයකි. මෙම උසස් ගුණාංගයට නිදසුන් රසක් බුදු සිරිත ඇසුරින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. අසරණ වූ මහලු පියා, සේවක, පටාවාරා, කුමුරක සීසාමින් සිටි ගොවියා, ප්‍රතිගත්ත තිස්ස හිමි ඒ අතර කිහිප දෙනෙකි. කුඩා කළ සිට අසරණයින්ට උපකාර කිරීමට පාසල් සිසුන් වශයෙන් අප භුරු පුරුදු විය යුතු ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිහිට වූ අසරණයින් තිදෙනකුගේ නම් ලියන්න.
2. අසරණ සරණ ගුණය විද්‍යා දැක්වෙන කතාවක් ගොඩ නගන්න.
3. පාසල් ගිෂායක වශයෙන් ඔබට අසරණයින්ට පිහිට විය හැකි අවස්ථා තුනක් ලියන්න.

බුදුගූණ දැන සිත් සහසුම්

අප ජීවත් වන සමාජයේ ඇතැමුන්ට ගරු සැලකිලි ලැබෙනුයේ ඔවුන්ගේ වත් පොහොසත්කම් නිසා ය; ඔවුන් සතු ව බොහෝ ධන ධානා ඇති නිසා ය. මෙලෙසින් ම සමහරු බලතල නිසා ද තවත් සමහරු තිලතල නිසා ද ගරු බුහුමන් ලබති. මේ හැරුණු විට කුල ගේතු නිසා මෙන් ම කාය ගක්තිය නිසා ද, හැඩි රුව නිසා ද මිනිස්සු තවත් මිනිසුන්ගේ ගෞරවයට, සම්භාවනාවට හා ඇගයීමට පාතු වෙති. එහෙත් බුදු දහම අනුව අප තවත් කෙනකුට ගරු කළ යුත්තේ, සැලකිය යුත්තේ, තවත් අයකු අනුගමනය කළ යුත්තේ ධනවත්කම, බලවත්කම, තිලය, කුලය, ගිරිරයේ හැඩිරුව අනුව තොවේ; ගුණ නුවණ අනුවයි. ලෝකයෙහි ග්‍රේෂ්චිතම අගුරණා කරුණ වන්නේ ගුණවත්කම හා තැකැවත්කම ය. ඉහත කී ධනයෙන්, තිලයෙන්, බලයෙන් හෝ කාය ගක්තියෙන් වුව ද තමාටත් ලෝකයාටත් එලදායක යමක් කළ හැක්කේ ගුණ නුවණීන් පිරිපුන් මිනිසාට ය.

ලෝකයෙහි එදා මෙදා තුර පහළ වූ ගුණවතුන් හා තැකැවතුන් අතර අතිග්‍රේෂ්චි උතුමාණන් වන්නේ හාගාවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. බොද්ධයන් වන අඡි උන් වහන්සේ කරම් ගුණ නුවණීන් අගතැන්පත් වෙතත් කිසිවකු ගැන තොදිනිමු. උන් වහන්සේ අනන්ත ගුණ ඇති සේක; අනන්ත නුවණ ඇති සේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ ධරමාන කාලයේ දී උන් වහන්සේගේ ගුණ නුවණ දූෂිත පුරා පැතිරි තිබේ. රාජ රාජ මහාමාත්‍යයන්ගේ පටන් ඉතා අසරණ අහිංසක මිනිසුන් දක්වා බුදු ගුණයත්, බුදු නුවණන් ඇගයීමට හා සම්භාවනාවට ලක් වූ බව සූත්‍ර දේශනාවලින් පෙනේ. උන් වහන්සේ වෙත පැවති අනන්ත ගුණ නුවණ සැකෙවින් සංග්‍රහ කොට දැක්වෙන අවස්ථා අතර නව අරහාදී බුදුගූණ පායය වඩාත් ප්‍රකට ය.

පළමු ව බුද්ධ වන්දනාවේ දී අප ප්‍රකාශ කරනුයේ ඉහත කි තව ලොවිතුරා බුදු ගුණයි. එහෙත් එම බුදු ගුණවල අර්ථය නොදුන සජ්ජ්‍යායනා කිරීමෙන් හෝ වන්දනා කිරීමෙන් උසස් ප්‍රතිඵල නොලැබේ. අර්ථ මෙනෙහි කරමින් ඉහත කි පායය සජ්ජ්‍යායනා කළ යුතු ය. ඒ සමග ම අපට බුද්ධ වන්දනාව ද කළ හැකි වේ. එසේ අවබෝධයෙන් යුතු ව, නිසි ලෙස තව අරහාදී ලොවිතුරා බුදු ගුණ ප්‍රකාශ කරන, මෙනෙහි කරන, වන්දනා කරන තැනැත්තා තුළ සඳුහැවත් බව වැඩි දියුණු වෙයි; බුදුරුදුන් පිළිබඳ විශාල ගෞරවයක් ද පැහැදිමක් ද ඔහුගේ සිත තුළ උපදියි. ඔහුට විසිරුණු සිත එක් තැන් කර ගත හැකි ය. බුද්ධානුස්සති නම් වූ භාවනාවට ඔහු යොමු වෙයි. හෙතෙම ගුද්ධාව පෙරට කොට ගත් නිවන් මගට පිවිසෙන්නේ ය. දැක් සහිත සසර නිමා කරලන්නට මෙකි බුද්ධානුස්සතියත්, ගුද්ධාවත් මග සලසයි. එපමණක් නොව සසර බොහෝ සැප ලබන්නට උපකාරී වන පින් දහම් රස්කර ගැනීමට ද මෙමගින් පෙළකීමක් ඇති වෙයි. වැදුම පිදුම කිරීමෙන් මෙන් ම වෙනත් වතාවත් කිරීමෙන් ද බුදු ගුණ දන්නා තැනැත්තා සසර සැප ලබන බොහෝ පින්කම් කරයි. එදිනෙදා ජීවිතයේ දී අප සිත් සතන් තුළ ඇතිවෙන බිය, තැනි ගැනීම, ලොමුබැහැ ගැනීම ආදියෙන් අත් මිදීමට ද තව අරහාදී බුදු ගුණ මෙනෙහි කිරීම නිසැක ව ම උපකාරී වන්නේ ය.

ඉතිපි සෝ හගවා

අරහං

සම්මා සම්බුද්ධේයා

විජ්‍යාචරණ සම්පන්නේයා

සුගතේයා

ලෝකවිද්‍යා

අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරථී

සත්ථා දේව මනුස්සානා

බුද්ධේයා

හගවා'ති.

1. අරහං

බුදුරජාණන් වහන්සේ රහස්‍යන්වත් පවි නොකළ හෙයින් ද, ලෝහ, ද්වේෂ, මෝහාදී සියලු කෙලෙස් නැසු හෙයින් ද, සියලු පුද ප්‍රජාවත් ලැබීමට

සූදුසු වූ හෙයින් ද අරහං ගුණයෙන් යුක්ත වන සේක. මෙම බුදුගූණය වීදාගම මෙමත්‍ය හිමිපාණන් වහන්සේගේ බුදුගූණාලංකාරය නම් පදා ගුන්ථයෙහි මෙසේ දැක්වෙයි.

රහස්‍යත් පවි නො	කොට
කෙලෙස්'රයනුත් දුරු	කොට
නිසි වුයෙන්	පුදට
අරහ යැයි නම කියති	මුතිදුට

2. සම්මා සම්බුද්ධ

බුදු පියාණන් වහන්සේ ලෝකයෙහි ඇති අතිත, වර්තමාන, අනාගත යන තුන් කාලයට ම අයන් සියලු දේ, අත්ලෙහි වූ නෙල්ලි ගෙඩියක් මෙන් මනා ව දත් හෙයින් 'සම්මා සම්බුද්ධ' ගුණයෙන් යුක්ත වන සේක. බුදුගූණාලංකාරයේ මෙසේ සඳහන් වෙයි.

තුන් කළේහි ම	පැවති
පදරුත් සියල් ලොට	ඇති
අතැ'මූල සෙ	දැනගති
එයින් සම්මා සම්බුද්‍යන	යෙති

3. විෂ්ජාවරණ සම්පන්න

බුදු පියාණන් වහන්සේ සියලු කෙලෙස් බිඳ දමා උපද්‍යා ගත් විද්‍යාග්‍රනා යානය, සෘද්ධි විධ යානය ඇතුළු අෂ්ට විද්‍යාවෙන් ද, වරණ ධර්ම නම් වූ ශිලාදි ගුණ පසලාසකින් ද සමන්විත වන බැවින් විෂ්ජාවරණ සම්පන්න ගුණයෙන් යුක්ත වන සේක. බුදුගූණාලංකාරයේ එය මෙසේ දක්වා ඇත.

විද්දි නැණු	අට ද
පසලාස් වරණ	ගුණය ද
ඇතියෙන් එමුනි	සඳ
පිරුණු විෂ්ජාවරණ නම්	ලද

4. සුගත

භාග්‍යවත් වූ බුදු පියාණන් වහන්සේ, සියලු කෙලෙස් බිඳ දමා නිවනට ගමන් කළ හෙයින්, යහපත් ගමන් ඇති හෙයින් හා සුන්දර වූ වචන ප්‍රකාශ කරන හෙයින් ද 'සුගත' නම් වන සේක. විදාගම මා හිමියෝ එම බුදු ගුණය මෙසේ ක්වියට තැගති.

යහපත් කොට	යෙතැයි
සුන්දර තැනට	සැපතැයි
සොඛරු බස්	කියතැයි
කියති ඒ මුනි රුෂ්ට	සුගතැයි

5. ලෝකවිදු

එ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ, සියලු කෙලෙස් නසා තුන් ලොව පිළිබඳ ව මනා කොට දැන, නොදන්නා වූ ලෝක ප්‍රජාවට ඉතා පැහැදිලි ලෙස දේශනා කළ බැවින් 'ලෝකවිදු' වන සේක. ඒ බව බුදුගුණාලංකාරය මෙසේ දක්වයි.

තුන්ලොව තතු	ලෙසට
දැනගෙන නොදත්	මෙලොවට
දෙසුයෙන් නියම	කොට
ලෝකවිදු යැයි කියති	මුනිඹුට

6. අනුත්තරෝ පුරිසදුම්ම සාරථී

බුදුරජාණන් වහන්සේ දමනය කළ තොහැකි සියල්ලන් දමනය කිරීමේ භැකියාවෙන් යුත්ත වන බැවින් අනුත්තර පුරිසදුම්ම සාරථී නම් වන සේක. බුදුගුණාලංකාරය කතුවරයා මෙම ගුණය කවි දෙකකින් මෙසේ විස්තර කරයි.

හැම ගුණයෙන්	නදා
සම වැඩි සතකු	හැමදා
දියතෙහි තැකි	සදා
අනුත්තර යැයි කියති	මුතිදා

සිත් සතන් පිනවන සියලු ගුණවලින් තමන් වහන්සේට සමාන වූ හෝ වැඩි වූ හෝ සත්ත්වයන් සදාකල්හි ම ලෝකයෙහි තැකි හෙයින් බුදුරජාණන් වහන්සේට ‘අනුත්තර’ යැයි කියති.

බණ සුර යකුන්	තද
දමනය කර තමන්	ලද
සෙත් දී මුතිදු	සද
පුරිසදම් සාරලී නම්	ලද

දැඩි වූ බහුන්, දෙවියන් හා යකුන් දමනය කර තමන් වහන්සේ අවබෝධ කර ගත් නිවන් සුවය ලබා දුන් නිසා උන් වහන්සේ ‘පුරිසදම් සාරලී’ නම් වන සේක.

7. සත්ථා දේවමනුස්සානා

මෙම ගුණයෙන් ප්‍රකාශ වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවි මතිසුන්ගේ ගාස්තාවරයා යන්නයි.

“සත්පා” යනු සාර්ථකයා ය. එනම් වෙළඳ කණ්ඩායම් නායකයා ය. අනතුරුවලින් වැළකී, තියමිත සත්පානයට ලගාවන වෙළඳ නායකයා මෙන් දුකින් පෙළෙන සත්ත්වයන්ට තිවන් මග පෙන්වා දී සසර කතරින් එතෙර ව තිවනට ලගාවීමට තුන් ලොවට ම මග පෙන්වූ ගුරුවරයා යන අදහසින් උන් වහන්සේ සත්පා දේවමතුස්සානා නම් වන සේක.

බුදුග්‍රෑණාලංකාරයේ මෙම ගුණය මෙසේ දක්වා ඇත.

එව කතරින්	එතර
ලනුයෙන් සතන්	හැම වර
තිලෝගුරු	මුනිවර
වී ය සත්තා නමින්	පුවතර

8. බුද්ධ

බුදුරජාණන් වහන්සේ, ප්‍රතිවේද ඇශනයෙන් යුත්ත වීම, එනම් වතුරාරය සත්‍යය තමන් වහන්සේ විසින් අවබෝධ කර ගනු ලැබීම සහ අන්‍යයන්ට කරුණාවෙන් යුතු ව අවබෝධ කරවීම නිසා ‘බුද්ධ’ නම් වන සේක.

බුදුග්‍රෑණාලංකාරයේ බුද්ධ ගුණය මෙසේ දක්වා ඇත.

සිව සස් සිය	නැණීන්
දුන දුන් වී ය	කුලුණීන්
දුරලංඡි	අනුවණීන්
එමුදු නම් වී ය ගුණ	පමණීන්

9. හගවා

සම්බුද්ධ පියාණන් වහන්සේ ගොරවයෙන් හැඳින්වීම සඳහා තවගුණ පාඨයේ මුලින් මෙන් ම, අවසානයේ ද හගවා යන්න දක්වා ඇත. සේ හගවා ඉති’පි ලෙස සැම පදියක් පාසා ම මෙනෙහි කිරීම සිත පිනවම් තුළුව ඉපදිමට හේතු කාරක වෙයි.

විශුද්ධ මාරගය නම් ගුන්ථයෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ 'හගවා' ලෙස හැඳින්වීමට හේතු වූ කරුණු රසක් දක්වා ඇත. ඉන් කරුණු කිහිපයක් මෙසේ ය;

- ලොකික, ලොකෝත්තර සැප ලැබීමට හේතු වන භාග්‍යය හෙවත් කුසල් ඇති නිසා.
- භග ධර්ම එනම් ඉසුරුමත් බව, කිර්තිය, රුප සම්පත්තිය ආදියෙන් යුත්ත වීම නිසා.
- රාග, ද්වේශ, මෝහ ආදි කෙලෙස් මුල් සිද බිඳ දමා ඇති නිසා.

බුදුගුණාලංකාරය හගවා බුදුගුණය මෙසේ දක්වයි.

බෙදුයෙන් දහම්	කද
බජනය කෙලෙන් ගුණ	කද
බග දහමින්	සසද
බැවින් බගවත් වී ය මුත්	සද

ඇර්මය බෙදා දැක්වූ බැවින් ද, අනුතා ගුණයෙන් යුතු බැවින් ද, භාග්‍යවන්ත වූ බැවින් ද මුත්තින්දයන් වහන්සේ 'හගවා' නම් වූහ.

මේ ආකාරයෙන් අරහාදී බුදුගුණ නවයක් ව්‍යව ද, බුදුගුණ අලංකාරයේ වේදාගම මහා මෙමත්ත්‍ය හිමිපාණන් විසින් කවි දහයකින් එය විස්තර කර ඇත.

මෙම උතුම බුදුගුණ නිතර නිතර මෙනෙහි කරන්නේ නම් අප තුළ ගුද්ධාව වැඩි දියුණු වේ. සිත දුෂ්චරණය කරන කෙලෙස්වලට අප සිත් තුළ සැරිසැරීමට අවස්ථාව නොලැබේ. එම නිසා ලැබෙන සැම මොහොතුක ම බුදුගුණ මෙනෙහි කිරීම ඉතා ප්‍රයෝග්‍රනවත් ය. නිරතුරු ව ම බුදුගුණ සිතන, බුදුගුණ වර්ණනා කරන, බුදුගුණ සිහි කර වදින දරුවන් වන්නට උත්සාහ කරමු. එමගින් අප තුළ ද ගුණ දම් වැඩෙයි.

සාරාංශය

ඉතිපිසේෂ් පාඨයෙහි,

- අරහං
- සම්මා සම්බුද්ධ
- විෂ්ජාවරණ සම්පන්න
- සුගත
- ලෝකවිදු
- අනුත්තර පුරිසයදම්ම සාරථී
- සත්ථා දේවමනුස්සානං
- බුද්ධ
- හගවා වගයෙන් බුදු ගුණ නවයකි. එක් එක් බුදු ගුණයක් තුළ ගුණ රාඛියක් ඒකරායි වේ ඇත. වේදාගම මෙමත්‍ය හිමි විසින් නව අරහාදී බුදුගුණ ඇසුරින් බුදුගුණාලංකාරය රචනා කර ඇත. අපට ජීවමාන ව බුදුරජාණන් වහන්සේ දැකිය තොහැකි වුවත්, උන් වහන්සේ සතු වූ ගුණ දැන, දැක, ගුද්ධාව උපද්වාගෙන තම ජීවිතයට වරිතායනය කර ගත යුතු ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. නව අරහාදී බුදුගුණ නම් කරන්න.
2. ගුරුවරයන්ගෙන් අසා එක් බුදුගුණයක් තෝරාගෙන බුද්ධානුස්සති භාවනාව වඩා ආකාරය ලියා දක්වන්න

පැවරුම

පංතියේ සියලු දෙනා ම එකතු වී ලෝවැඩ සගරාව, ගුත්තිල කාව්‍ය වැනි ඔබට සෞයාගත හැකි සිංහල පදා ගුන්ථවල ඇතුළත් ආරම්භක බුද්ධ වන්දනා කවී එකතු කර පොතක් පිළියෙල කරන්න.

දිවි සරසන සිරිත විරිත

පළමා සාරියෙන් හා ජාතික ඇඳුමෙන් සැරසී ඉරු දින දහම් පාසලට යන බේසත් දරු පිරිසකි. සැම දෙන අත ම මැනැවින් සැකසු මල් වට්ටියකි. මල් ආසනය බේවනය කොට පුහුණු ව බුදු පුදට මල්, ගිලන්පස පිළියෙල කරන පිරිසකි. තව පිරිසක් පන්ති කාමර පිරිසිදු කොට පන්ති සකසති. සිනුව නාදවෙයි. සියල්ලෝ පෙළ ගැසී තුනුරුවන වැදීමට සූදානම් වෙති. පන්සලේ පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ පිරිස තිසරණ පන්සිල්හි පිහිටුවා සැදුහැ වචන අයුරින් තාලයකට ගාපා කියවති. දරුවෝ ද එක හඩා එක තාලයට එම ගාපා කියති. කෙටි අනුගාසනාවකින් පසු දරුවන් පන්ති කරා පිය තගන්නේ සන්සුන් ගෙනිනි. හත් වෙනි ග්‍රේණියේ බේසත් පුංචි දරුවෝ හාමුදුරුවන් වහන්සේ තම පන්තියට වඩින තෙක් පුලු පුලා බලා සිටිති.

“අන්න අපේ පන්තියට පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ වඩිනවායි,” කියමින් ලමෝ සියල්ලෝ ම එකවර නැගිට වැද ආවාර කළහ.
 “දරුවනේ, ඔබ සියලු දෙනාට තෙරුවන් සරණයි. සියල්ලෝ ම වාඩිවෙන්නකෝ. දැන් මම වඩිනකාට ඔය දරුවන් නැගි සිටියේ ඇයි?”
 “අපේ හාමුදුරුවනේ; එක හොඳ වාරිතුයක්” යැයි ධම්මිකා කිවා ය.
 “බොහොම හොඳයි. අද අපේ පාඩමත් වාරිතු වාරිතු ගැනයි.
 හොඳයි අපි පළමුවෙන් ම බලමු වාරිතු කියන්නේ මොනවා ද කියලා. සදුනි දුවට කියන්න පුළුවන් ද වාරිතු කියන්නේ මොනවාට ද කියලා?”
 “වාරිතු කියන්නේ අප විසින් පුරුදු කළ යුතු හොඳ දේවල් තේද අපේ හාමුදුරුවනේ?”

“බොහෝම හොඳයි. බොහෝම හොඳයි. එතකොට විරිත් කියන්නේ මොනවාදී? මම ඒකට පිළිතුරු බලාපොරොත්තු වෙන්නේ ගැමුණු පුතාගෙන්.”

“හාමුදුරුවනේ, අප විසින් තොකළ යුතු දේවල්වලට විරිත් කියා කියන්න පුළුවන්.”

“උත්තරේ හරි. ඔය සිරිත් අනුගමනය කිරීම වාරිතු ශිලය තමිනුත් විරිත් බැහැර කිරීම වාරිතු ශිලය තමිනුත් හඳුන්වා දෙන්න පුළුවන්. මෙන්න අද මම ඔය දරුවන්ට සිරිත් විරිත් ගැන කියා දෙන්නට හොඳ පොතක් ගෙනාවා. හොඳට බලන්න මේ පොත දිහා.”

“හාමුදුරුවනේ සිරිත් මල්දම නේදී?”

“මං හිතන්නේ මේ දරුවෝ මේ පොත කියවලා ඇති.”

“හාමුදුරුවනේ, මම ඔය පොතෙන් කටපාඩම් කර ගත්ත කවිත් තියෙනවා. මම එක කවියක් කියන්න ද හාමුදුරුවනේදී?” යැයි සඳහා ඇසුවා ය.

“හොඳයි, බොහෝම හොඳයි. හැබැයි ලස්සනට ගායනා කරන්න ඕනෑ.”

ඇදුමට වැඩි වියදම්	තොකරන්නේ
වැඩි කොට ඇදුමුත් ඇද තොම	ගත්තේ
ගමනට ගෙදරට එක	නාදින්නේ
වයසට පමණට ඇදුම්	අදින්නේ

“හොඳයි දුව තාලයට, ලස්සනට ගායනා කළා. අපි අත්පොලසන් නාදයක් දෙමු. කාට ද කියන්න පුළුවන් සිරිත් මල්දම රවනා කළේ කුවූ කියලා?”

“හාමුදුරුවනේ ඇම්.ඇල්. සිල්වා ගුරු මුහන්දිරම් තුමා,” යැයි බුද්ධීම පැවසුවේ ය.

“ඔය සිරිත් මල්දම වගේ ම සිරිත් විරිත් පැහැදිලි කරන පොත් කිපයක් ම තියෙනවා. එකක් තමයි තොටගමුවේ ශ්‍රී රාජුල හාමුදුරුවෝ ලියපු කාව්‍යයෙකුරය.”

“එශක අපේ තාත්තාගේ පුස්තකාලත් තියෙනවා මං දැක්කා,” යැයි වතුරි කිවා ය.

“හොඳයි මම දැන් සූදානම ඔය දරුවන්ට කණ්ඩායම වැඩක් පවරන්න.”

“ලබන සතියේ දහම් පාසල් එන විට දුලා ප්‍රතාලා කාව්‍යගේලරය හා සිරිත් මල්දමත්, සොයාගත හැකි තවත් පොතපතත් ඇසුරු කරමින් නිවසේ දී, පාසලේ දී, පන්සලේ දී අනුගමනය කළයුතු සිරිත් විරිත් පිළිබඳ වෙන වෙන ම ලේඛන පිළියෙල කරගෙන එන්න යිනැං. ඒ සඳහා වැඩිහිටියන් සමග සාකච්ඡා කිරීමත් ප්‍රයෝගනවත් වේවි. මම කණ්ඩායම් ප්‍රධානීන් පත් කරනවා. කණ්ඩායම් තුනට පන්තිය සමාන ව බෙදෙන්න.

1. සරණී දුව ප්‍රධාන කණ්ඩායම - නිවසේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්
2. බුද්ධීම ප්‍රතා ප්‍රධාන කණ්ඩායම - පාසලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්
3. වතුරී දුව ප්‍රධාන කණ්ඩායම - පන්සලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

දැන් ප්‍රස්තකාලයට ගිහිල්ලා බලන්නකෝ මේ මාතකාවලට අදාළ පොත් තියෙනවා ද කියලා.

මබ සැමට තෙරුවන් සරණයි!”

සතියකට පසු දරුවේ යළි දහම් පාසලට පැමිණියහ. පන්තියට වැඩම කළ පණ්ඩිත හාමුදුරුවේ සිසු දරුවන්ට තෙරුවන් සරණ පතා, පැවරු වගකීම ඉටුකරගෙන ආවා ද සි විමසුහ. කණ්ඩායම් තුනේ ප්‍රධාන දරුවේ කරුණු දක්වන්නට නැගී සිරියහ. හාමුදුරුවන් වහන්සේ එම කණ්ඩායම් එකිනෙකට පිළිවෙළින් අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව සලසා දුන්හ.

නිවසේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

- දිනකට දෙවරක්වත් ගෙදර හා ගෙදර අවට අතුගා පිරිසිදු කිරීම.
- වැවී ඇති අනවකාශ තණකොල ගලවා පිරිසිදු කර මල්තලවලින් පිරුණු ගෙවත්තක් සඳීම.
- ඇද පුවු මේස ආදි ගහ හා නේච් දුවිල පිස දමා නිසි පරිදි තබා ගැනීම.
- වාතාගුරු එන පරිදි ජනෙල් පියන්පත් ඇර තැබීම.
- නිවසට ඇතුළුවේමේ දී පැලද සිටින පාවහන් ගැලවීම.
- කැලී කසල ආදි අපද්‍රව්‍ය නිසි පරිදි බැහැර කිරීම.
- නරක වවන කිසි විටෙක හාවිත නොකොට ප්‍රියශිලි වවන ම හාවිත කිරීම.
- දෙමාපියන්, වැඩිහිටියන් වාඩි වී සිටින අසුන්වලට වඩා උස් අසුන්වල වාඩි නොවීම.
- එකට එක කියමින් දෙමාපියන් හා වැඩිහිටියන් සමග වාද නොකිරීම.
- තම සිරුර ආවරණය වන පරිදි සූදුසූ ඇශ්‍රුම් ඇදීම.
- අවට නිවැසියන්ට හෝ තම නිවසේ ම අයට හෝ බාධා වන සේ ගුවන් විදුලි යන්ත්‍රාදිය හාවිත නොකිරීම.
- උදේ සවස තෙරුවන් වැදීම.
- දෙගුරුන් වැද නිවසින් පිට වීම.
- තමා හාවිත කළ ඇශ්‍රුම් පැලදුම් ඒ ඒන නොදමා නිසි තැන්වල තැබීම.
- දහඩිය සහිත ඇශ්‍රුම් පැලදුම් අවශ්‍ය දමා වියලා ගැනීම.

- වැසිකිලි කැසිකිලිවලට ඇතුළු වීමට පෙර උගුර පාදා ගබඳයක් කිරීම.
- වැසිකිලි පාවිච්චියෙන් පසු වතුර ගසා පිරිසිදු ව තබා ගැනීම හා අත සබන් ගා සෝදා ගැනීම.
- පාවිච්චි කළ ජල බදුනේන් ජලය ඉතිරි නොකිරීම.
- කෙල, සෙම්, සොටු ගෙමිදුලේ තැන තැන නොදුමීම.
- වැසිකිලි යන විට දත් නොමැදීම හා කරා නොකිරීම.
- වැසිකිලිය ඇතුළත හා පිටත අගෙන්හන දේ නොඅදීම හා නොලිවීම.

“හොඳයි බොහෝම මහන්සි වී මෙය පිළියෙල කර තියෙනවා. අපි පසු ව සාකච්ඡා කරමු, මෙයට ඇතුළත් විය යුතු තවත් කරුණු තියෙනවා ද කියා. දැන් කියවන්න බුද්ධීම පූතාගේ කණ්ඩායමේ වාර්තාව.”

“අවසරයි අපේ හාමුදුරුවනේ, අප ඒ කරුණු සාරාංශගත කර තිබෙන්නේ මෙහෙමයි.”

පාසලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

- පිරිසිදු තිල ඇදුමෙන් සැරසි සිටීම.
- කෙස්, නියපොතු කපා පිළිවෙළකට කොණ්ඩය පීරා තිබීම.
- පාසලට යන විටත්, පන්ති කාමරය තුළත්, පාසලන් පිටවීමේ දින් ඉතා සංවර ව, විනය ගරුක ව හැසිරීම.
- භුනස්නෙන් තැගිට ගුරු මැණිවරුන්ට හා ගුරු පියවරුන්ට ආවාර කිරීම, ගුරු බසට මැනැවින් සවන් දීම හා පත පොතට ගරු කිරීම.
- පන්ති කාමරය හා අවට පරිසරය ඉතා පිරිසිදු ව හා පිළිවෙළට තබා ගැනීම, අනවශ්‍ය සෝජා නොකිරීම.

- පන්ති කාමරය තුළ බුදු පිළිමයක් තැබීම, පහනක් දැල්වීම හා මල්, සුවඳ දුම් පූජා කිරීම.
- පාසලේ ගොඩනැගිලි හා උපකරණ අපිරිසිදු නොකිරීම, පිරිසිදු කිරීම සහ ආරක්ෂා කර ගැනීම.
- ඉදුල් ආහාර ආදිය තැන තැන නොදාමා කුණු කසල බහාලන ස්ථානයට තියමිත පරිදි දුමීම.
- තම ගුරුවරුන් සමග මෙන් ම සහෝදර සිසු කැල සමග ද සුහදිකීලී ව කටයුතු කිරීම, උපකාර අවශ්‍ය අයට උපකාර කිරීම.

“බොහෝම හොඳයි. මේලගට වතුර දුවගේ කණ්ඩායමටයි අවස්ථාව.”

“අපේ හාමුදුරුවනේ මටත් අවසරයි.”

පන්සලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

- වැඩිහිටියකු නම් විවිධ විලාසිතා හා පාට ඇදුමෙන් තොර ව වාම් සුදුවතකින් ද, ගැහැණු ලමයෙකු නම් ලමා සාරියෙන් ද, පිරිම් ලමයෙකු නම් ජාතික ඇදුමෙන් ද සැරසී පන්සලට යාම.
- හිස්වැසුම් පාවහන් ගලවා පන්සල් බිමට පිවිසීම.
- සෑ මළව, බෝ මළව,
විහාරය හා අවට ඇමැද කුණු කසල තිසි පරිදි ඉවතලා පිරිසිදු කිරීම හා පහන් වැට පිරිසිදු කිරීම.

- අත් දේවනය කොට මල් බඳුන් සකසා, පැන් ඉස, දූහැන් ගිලන්පස ආදිය පිළියෙල කිරීම.
- ත්‍රිවිධ වෛත්‍ය ස්ථානයන්ට හානි නොවන පරිදි පහන් හා හඳුන්කුරු දුල්වීම.
- සැරුදුන්, බෝරදුන් හා බුදු පිළිම වහන්සේ අනුපිළිවෙළින් වන්දනා කිරීම සහ සම්බුද්ධ ප්‍රජා පැවැත්වීම.
- අන් අයට කරදරයක් නොවන සේ ගාර්යා සංශ්ක්‍රායනා කිරීම හා සැම දෙනා ම එක හඩිට එක තාලයට ගාර්යා කිම.
- තෙරුවන් ක්ෂමා කරගෙන කරණීය මෙත්ත සුතුය සංශ්ක්‍රායනා කොට දෙවියන්ට, මියගිය යුතින්ට පිං පෙත් අනුමෝදන් කිරීම හා ප්‍රාර්ථනා ගාර්යා කියවීම.
- ප්‍රජා හා වන්දනා අවසානයේ හාවිත කළ ප්‍රජා හාජන ගුද්ධ පවිතු කොට නිසි තැන තැබීම.
- විභාරස්ථානයෙන් බැහැර වීමට පෙර පන්සලට ගොස් ලොකු හාමුදුරුවන් ප්‍රධාන මහ සගරුවනට පසග පිහිටුවා වැදු ආයිරවාද ලබා ගැනීම.
- සිවිපසය සහ පන්සලට ඉටුවිය යුතු වෙනත් යුතුකම් පිළිබඳ විමසා බැලීම.
- මහ සගරුවනට ආරාධනාවක් කිරීමේ දී දූහැන් වට්ටියක් සුදු වතකින් වසා පිළිගැන්වීම.

”මෙම කණ්ඩායමත් ඉතා වැදගත් කරුණු රසක් ඉදිරිපත් කොට තිබෙනවා. එක් එක් කණ්ඩායම ඉදිරිපත් කළ කරුණු ගැන අනෙක් කණ්ඩායම්වල අදහස් විමසා බලන්න ඕනෑ. රේඛ කාලපරිවිෂේදයේ දී එක කරමු. මෙම කරුණු රස් කළා වගේ ම එවා පිළිපදින්නත් ඔබ සිලු දෙනාම උත්සාහ දරන්න ඕනෑ.”

සාරාංශය

අප නිවසේ දී, පාසලේ දී, පන්සලේ දී පිළිපැදිය යුතු සිරිත් විරිත් රාකියක් ඇත. යහපත් බොදු දරුවෙකු වීමට එම සිරිත් විරිත් අනුගමනය කරන්නක විය යුතු ය. ඒවා උපතේ සිට මරණය දක්වාත් අලුයම අවදි වූ වේලේ පටන් නින්දට යාම දක්වාත් පිළිපැදිම අවශ්‍ය වේ. එසේ කරන අය සැමගේ ප්‍රශ්නයට ලක් වේ. නීරෝගිමත්, ප්‍රසන්න ප්‍රදේශලයකු ලෙස සමාජයට පිවිසීමට හැකි වන අතර තමාට ද අපමණ සතුවකින් ජ්‍රේත් විය හැකි වේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. සිරිත් විරිත් යන වවන දෙකේ අරුත් දක්වන්න.
2. ආදර්ශවත් සිසුවකු වීමට පාසලේ දී ඔබ අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත් නම් කරන්න.
3. පාඩම් පොතේ එන කරුණුවලට අමතර ව ගෙදර දී අනුගමනය කළ හැකි වෙනත් සිරිත් විරිත් නම් කරන්න.

පැවරුම

සිරිත් විරිත්වලට අදාළ ව දහම් පාසලේ දී හා දිනපතා පාසලේ දී පුදරුණනය කිරීමට සූදුසු ආදරු පාය දහයක් සකසන්න.

ප්‍රභූණුවට

1. පව් නම් තරක ම ය
පින් නම් උතුම් ම ය	-	එයින් දෙලොවහි දුක ම ය
2. සෙල්ලම් සිතින් වත්
මරණ සිතකින් වත්	-	යම් කිසි තරහකින් වත්
සතුන් හට වද දීම නොහොඳින්
3. තැනින් තැන ගෙන් ගෙට
අනුන් කන බොන විට	-	ගොසින් බලමින් වට පිට
ලොඩින් නොයිදින් නැතත් කැමට
4. ඇග වැසුමෙන් නිසි ඇසුම්
බඩ නොරුමෙන් රෙදී ඇද
හිස වැසුමෙන් නිසි තැන
සූදුසු තැනින් නිසි ලෙස	-	අදින්නේ
නොම ගන්නේ
නොවදින්නේ
පලයන්නේ

(සිරිත් මල්දම)

මතස ප්‍රබුද්‍න තැණෑ'ස පාදම්

පාලි ත්‍රිපිටකය තුළ සූත්‍ර දේශනා දහස් ගණනක් පවතියි. එයින් බොද්ධයින් වැඩිපුර ම හාවිතයට ගන්නා සූත්‍ර දේශනා කිහිපයක් පිරුවානා පෙන් වහන්සේ ට ඇතුළත් ව තිබේ. එයිනුද මහා මංගල, රතන හා කරණීයමෙන්ත යන තුන් සූත්‍රයට ප්‍රමුඛත්වය ලැබේ.

මෙම සූත්‍ර තුන අතරින් කරණීයමෙන්ත සූත්‍රයෙහි මූල් කොටසෙහි ඇතුළත් ව ඇත්තේ තිවත් පතන මෙත් වඩන්නක තුළ තිබිය යුතු උසස් ගුණාංග ය. ඒවා මෙසේ ය.

1. දක්ෂයකු වීම
2. අවංක බව
3. මැනැවින් අවංක වීම
4. කිකරුකම
5. මඳු බව
6. අනතිමානී බව
7. ලද දෙයින් සතුටු වීම
8. පහසුවෙන් පෝෂණය කළ හැකි වීම
9. ස්වල්ප කටයුතු ඇති බව
10. සැහැල්ල පැවතුම් ඇති බව
11. සන්සුන් ඉදුරන් ඇති බව
12. ප්‍රයුවන්ත වීම
13. දුඩී ගති නොමැති බව
14. කුලයන්හි නොඇලීම
15. නුවණුතියන්ගේ ගරහාවට ලක්වන කිසිවක් නොකරන බව

මෙම ගුණයන්හි පිහිටා පියවරෙන් පියවර සතුරු මිතුරු සැම දෙනෙකු කෙරෙහි ම මෙත් සිත පැතිරවිය යුතු ය. කරණීයමෙත්ත සූත්‍රයෙහි ඉගැන්වෙන

සබලේ සත්තා හටන්තු සුඩිතත්තා

සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත් වෙත් වා! යන මෙත්ත් වින්තනය විශ්වයේ වෙශෙන මානවයා ප්‍රමුඛ සෙසු සියලු ජීවීන් සැලකිල්ලට ගතිමින් ඉදිරිපත් කොට ඇත. අන්කවිධ වූ ජීවීන්ගේ වාසස්ථානයක් ලෙස විශ්වය හදුන්වා දිය තැකි ය. ස්වරුපය අනුව මෙන් ම ප්‍රමාණය අනුව ද විවිධ වූ විවිත වූ අපමණ ජීවිතු විශ්වය පුරා ම ජ්වත් වෙති. බුදු දහම මිනිසාගේ බුද්ධිමය ග්‍රේෂ්‍යත්වය ඉහළින් ම පිළිගන්නා අතර සෙසු සැම ජීවියකු කෙරෙහි ම බෙහෙවින් හිතානුකම්පි ආකල්පයක් දක්වයි. ඒ අනුව කරණීයමෙත්ත සූත්‍රයෙහි සියලු සත්ත්වයෝ යන්න අරුත් ගන්වා ඇත්තේ මෙසේ ය.

තහා	- තැතිගන්නා සුලු (කෙලෙස් සහිත) සත්ත්වයෝ
රාවරා	- තැති නොගන්නා (කෙලෙස් රහිත) සත්ත්වයෝ
දිසා	- දික් වූ ගරීර ඇති සත්ත්වයෝ
මහන්තා	- විශාල ගරීර ඇති සත්ත්වයෝ
මංකීමා	- මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ගරීර ඇති සත්ත්වයෝ
රස්ස	- මිටි ගරීර ඇති සත්ත්වයෝ
අණුක	- ඉතා සිහින් සත්ත්වයෝ
පුලා	- වටකුරු (ස්පුල) ගරීර ඇති සත්ත්වයෝ
දිවියා	- ඇසට පෙනෙන සත්ත්වයෝ
අද්දිවියා	- ඇසට නොපෙනෙන සත්ත්වයෝ
දුරේ වසන්ති	- දුර වසන සත්ත්වයෝ
අවිදුරේ වසන්ති	- ලග වසන සත්ත්වයෝ
භුතා	- උපන් සත්ත්වයෝ
සම්භවේසී	- උපතක් සොයන සත්ත්වයෝ

පර පණ නොනැසීම හේ අනුනට හිංසා නොකිරීම පුද්ගල සත්තානය තුළින් ම මතුවිය යුතු නිවැරදි සංකල්පනාවකි. අනුන් සුවපත් කරවීමේ සිතුවිල්ල තැකි ව “සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත් වෙත් වා!” යි කෙතරම් කිවත්

ඒයින් ප්‍රයෝගනයක් නොමැත. මෙත්තී භාවනාව යනු එය වඩන තැනැත්තාත්, මෙත්තිය ලබන තැනැත්තාත් යන දෙපක්ෂයට ම ප්‍රතිච්ල ලැබෙන භාවනාවකි.

න පරෝ පරං නිකුත්ත්වේ
නාතිමලක්දේස්ථ කත්ප්‍රවින්තකක්ද්වී
බ්‍යාරෝසනා පටිසසක්ද්සා
නාක්ද්සාමක්ද්සාස දුක්බම්විශේයා

මෙමගින් කියවෙනුයේ ”කෙනෙක් අනෙකකු නො ඉක්මවන්නේ ය. කිසි තැනෙක්හි ඒ කිසිවකුට අවමන් නොකරන්නේ ය. කය වවනය දෙකින් කරන කෝපයෙන් ද, සිතින් කරන කෝධයෙන් ද ඔවුනොවුන්ට දුක් නොකැමැති වන්නේ” ය යන අදහසයි.

එසේ වීමට නම් අව්‍යාජ ලෙස මෙත්තිය වැඩිය යුතු ය. එය උපමාවකින් මෙසේ දක්වා ඇත.

මාතා යථා නියං පුත්තං
ආයුසා ඒකපුත්තමනුරක්බේ
ඒවම්පි සබා භූතේසු
මානසං භාවයේ අපරිමාණං

එක ම ප්‍රත්‍යාගුණ ඇති මවක් දිවි නිමියෙන් එම පුතු ආරක්ෂා කරන්නේ යම් සේ ද එවැනි වූ මෙත්තියක් සියලු සත්ත්වයා කෙරෙහි පැතිරවිය යුතු බව මෙයින් කියුවෙයි. මෙත්තිය වැඩිමේ දී පළමු ව “මම නිදුක් වෙම්වා” යනාදී වශයෙන් තමා කෙරෙහි මෙත් සිත පැතිරවිය යුතු ය. පසු ව තමාගේ ජීවිතයට වඩාත් සම්පූර්ණ අයෙකු තෝරාගත යුතු අතර එසේ තෝරාගත් තැනැත්තා ජීවත් වන්නෙකු වීමත් ස්ත්‍රී පුරුෂ හේදය අනුව තම පක්ෂයට අයත් කෙනකු වීමත් වැදගත් ය. තමාටත් තමාට සම්පත්ම අයටත් මෙසේ පිළිවෙළින් මෙත් වැඩිමෙන් පසු ව,

සියලු සත්ත්වයේ නිදුක් වෙත් වා!
යනාදී ලෙස සමස්ත සත්ත්ව ප්‍රජාවට ම මෙත් වැඩිම අපහසු නොවේයි.

මෙත්තී භාවනාව වැඩිම සඳහා භාවිතයට යෝගා වවන බොහෝ තිබේ. ඒ අතරෙන් ස්වකීය කැමැත්ත පරිදි එක් වවනයක්, වවන කිහිපයක්

හෝ බොහෝ වවන ප්‍රමාණයක් හෝ ගෙන හාටනා කළ හැකි ය. උදාහරණ ලෙස,

සියලු සත්ත්වයේ නිදුක් වෙත් වා!
දෙම්නස් තැත්තේ වෙත් වා!
නිදුක් වෙත් වා!
නීරෝගී වෙත් වා!
සුවපත් වෙත් වා!

යන වවන හාවිතයෙන් මෙම හාටනාව ප්‍රගුණ කළ හැකි ය. මෙහි දී වාචි වී හාටනා කරනවිට පුරුෂ පාර්ශ්වයට බද්ධපරියංකය ද (ඒරම්ණීය ගොතා) කාන්තා පාර්ශ්වයට අර්ථ පරියංකය ද නිවැරදි ඉරියවිව වේ. මෙම හාටනාව සතර ඉරියවිවෙන් ම කළ හැකි වේ.

තිවියා වරං තිසින්නෙය් වා
සයානෝ වා යාවතස්ස විගත මිද්දෙය්
ඒතං සතිං අධිවිධෙයා
බහ්මමේතං විහාරං ඉඩමාහු

සිටගෙන හෝ සක්මන් කරමින් හෝ හිඳගෙන හෝ යහනක වැතිරගෙන හෝ මෙත්ම සහගත සිහිය පැවැත්විය යුතු ය. එවිට මෙත්ම විභාරයක් වෙයි. මෙසේ අනුතුමයෙන් සියලු සත්ත්ව ප්‍රජාව වෙත මෙත් වැඩිමේ ගක්තිය ඇතිකර ගැනීමත් සමග ම තමාට ලොව කිසිදු සතුරකු නොමැති වෙයි. සියලු ලෝකවාසීහු ම තම මිතුයෝ වෙති. ලොව ජ්වත් වන සියල්ලන් ම මිතුයින් නම් කළකේලාභාල, අඩ්බර, යුද කිරීම යනාදී කිසිවක් ඇති වීමට ඉඩක් නොමැත. මිතුත්වය පලුදු වීම ව්‍යසනයන්ට හේතුවයි. මෙත්ම සිතිවිලි පතුරුවන්නා සමාජයේ සියලු දෙනා ම ඉතා සුහදියිලි ව පිළිගන්නා ඉතා ප්‍රසන්න අයකු බවට පත් වෙයි. ඒ අනෙකක් නිසා නොව ඔහුගෙන් සමාජයේ කිසිවකට කිසිදු ආකාරයක හිරිහැරයක් පිඩාවක් සිදු නොවන නිසා ය. සිත බෙහෙවින් ම පිරිසිදු නිසා ම ඔහු ඉතා සැහැල්ලු පැවතුම් ඇති අයකු බවට පත්වෙයි. මෙමගින් ඉතා සැනසිලිදායක දිවි පෙවතක් ගත කිරීමට අපට හැකියාව ලැබේ. එමෙන් ම අපගේ ජ්විතය ආලෝකවත් වේ.

සාරාංශය

භාවනාව පරලොව සුහ සිද්ධිය සඳහා පමණක් නොව පුද්ගල හා සමාජ සුහ සිද්ධියට ද බෙහෙවින් ම උපකාර වන්නේ ය. මෙත්ම භාවනාව ඒ අතර විශේෂීත ය. සතුරු මිතුරු සැමට මෙත් වැඩිම සිතෙහි කුසල ධරුම වැඩිදියුණු වීමට හේතු වෙයි. කරණීය මෙත්ත සූත්‍රය මෙත්ම සිංහ වැඩිය යුතු ආකාරය මැනැවින් විස්තර කෙරෙන දේශනාවකි. මිනිසුන් අතර මිතුත්වය පලුදු වීමෙන් බරපතල ගැටලු ඇතිවනු කොතෙකත් දැකිය හැකි ය. මෙම තත්ත්වය තුරන් කිරීමට ගත හැකි ස්ථීර ම විසඳුම මිනිස් සන්තානය තුළ මෙත්ම සිතිවිලි ජනිත කර ගැනීමයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. හාටනා කිරීමට කැමැති වෙනත් ආගමක මිතුරේකට බුදු දහමේ ඉගැන්වෙන මෙමත් හාටනාව කරන ආකාරය ක්‍රියා දෙන ලිඛියක් දියන්න.
2. මෙමත් හාටනාවෙන් ලැබෙන සමාජීය ප්‍රයෝගන ලැයිස්තු ගත කරන්න.

පැවරුම

පන්තියේ සියලු දෙනා එක් ව කරණීය මෙත්ත සූත්‍රය මතකයෙන් සංස්කෘතියනා කරන්න.

ඩුම් සපුනේ අග දායකයා සහ අග දායිකාව

සද්ධා මගේ තැගණීයයි. ඇය අපේ පවුලේ බාලයා ය. දිනක් පැවරුමකට පිළිතුරු සොයුමින් සිටි ඕ මා ලගට විත් ඩුම් සපුනේ අග දායකයා හා අග දායිකාව කටු ද සි විමසා සිටියා ය. සුදුත්ත හෙවත් අනේපිඩු සිටුවුමා ඩුම් සපුනේ අග දායකතුමා බවත් අග දායිකාව විශාලා සිටු දේවිය බවත් මම ඇයට කියා දුනිමි. ඒ සමග ම මේ දෙදෙනාගේ ජ්වන තොරතුරුත්, සපුනේ අනිවෘත්තිය සඳහා කළ සුවිශේෂී මෙහෙයත්, ඒ වරිතවලින් ගත හැකි ආදර්ශන් පැහැදිලි කර දීමට මම උත්සාහ ගතිමි.

අනේපිඩු සිටුවුමා

කෝසල රාජ්‍යයේ අගනගරය වූ සැවැත් නුවර සුමන නම් සිටුවරයෙක් වාසය කළේ ය. ඔහුගේ පුතා සුදුත්ත නම් විය. පියාගෙන් පසු ව සිටු තනතුර හිමි වූයේ එම පුතුවයි. තරුණ වියට පැමිණී හෙතෙම මගධ රට රජගහ නුවර සිටුවරයාගේ දියණීය සමග විවාහ විය. ඔහු පියාගෙන් උරුම වූ වෙළඳ ව්‍යාපාරවල නිරත විය. එම කටයුතු බාරමික ව සිදු කරමින් විශාල ධනයක් උපයා ගැනීමට ද හේ සමත් විය. කාරුණික හදවතකින් හෙබේ සුදුත්ත සිටුතෙමේ හැකි සැම විට ම අසරණයින්ට පිහිට විය. අනාපයින් උදෙසා ආභාර පාන පරිත්‍යාග කළේ ය. ඒ නිසා ම ඔහු අනාපිණ්ඩික හෙවත් අනේපිඩු යන නමින් ප්‍රසිද්ධ විය.

වෙළඳ කටයුතු තිසාත් යාති සබඳතාව තිසාත් අනේපිඩු සිටුවුමා නිතර රජගහ නුවර සිටු පවුල සමග සබඳතා පැවැත්වී ය. සිරිත් පරිදි ගැල් කණ්ඩායමක් සමග රජගහ නුවර වෙළඳාමෙහි නිරත වූ සුදුත්ත සිටුවුමා

දිනක් සවස් කාලයේ සිය යුති සිටු නිවසට ගියේ ය. එහෙත් එදින රජගහ නුවර සිටුතුමා වෙනදා මෙන් පෙර මගට පැමිණ උණුසුම් ලෙස ඔහු පිළිගත්තේ තැත. සිටු මැදුර ද කළබලකාරී විය. තමන්ට නොදන්වා මංගල උත්සවයක් හෝ වෙන යම් උත්සවයක් හෝ පැවැත්වෙන්නේ ද යන්න සුදත්ත සිටුතුමාට ප්‍රශ්නයක් විය.

අස්වැසිල්ලක් ලද විගස රජගහ නුවර සිටු තෙමේ සුදත්ත සිටුතුමා සමග සතුටු සාම්වි කතා බහට එක්විය. එහි දී සිටුමැදුර තුළ ඇති විශේෂ සූදානම ගැන රජගහ නුවර සිටුතුමා කියා සිටියේ පසු දින බුදු පාමොක් මහා සංසරත්තය නිවසට වැඩිම කරවා දානයක් පිරිනැමෙන බවයි. බුද්ධ යන වචනය ඇසීමත් සමග සුදත්ත සිටුතුමා තුළ උපන්නේ ඉමහත් ප්‍රබෝධයකි. හෙතෙම බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටින ස්ථානය විමසමින් ඒ මොහොතේ ම උන් වහන්සේ බැහැදුකීමට යාමට අදහස් කළේ ය. මේ වන විට සිත වනයේ බුදුරදුන් වැඩ සිටින නමුදු මූණ ගැසීමට සුදුසු වේලාව නොවන බවත් පසු දින උදය කාලය ඒ සඳහා යොදාගන්නා ලෙසත් රජගහ නුවර සිටුතුමා පැවසී ය. එදින බුදුරදුන් මූණ ගැසීමට යැමේ ආකාව ආයාසයෙන් මැඩගත් අනේපිඩු සිටුතුමා පසු දින පහත් වන හෝරාව පැමිණෙන තෙක් නොඟුවසිල්ලෙන් සිටියේ ය.

එදින රාත්‍රිය ඔහුට දීරස විය. අවස්ථා ගණනාවක් අවදි ව අදුර පහ ව ගොස් ඇති ද සි සොයා බැලුවේ ය. අවසන අඩ අදුරේ සිත වනය බලා ගමන් කළේ ය. සක්මනෙහි නිරත ව සිටින බුදුරදුන් දුටු අනේපිඩු සිටාණන්ට මහත් ප්‍රසාදයක් ඇති විය. බුදුරජාණන් වහන්සේ “සුදත්ත මෙහි එන්න” යැයි ඔහුට ආමන්තුණය කළ සේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්පයට ගොස් වන්දනා කළ සුදත්ත “ස්වාමීනි සුවසේ සැතපුණු සේක් ද?” යි විමසී ය. ඊට පිළිතුර වශයෙන්,

“කෙලෙස් දුරු කළ බැවින් කාමයෙහි නොඇලුණ නිවී සැනසුණ සිත් ඇති තැනැත්තා සියලු කළේහි ම සුවසේ සැතපෙනවා. සිතේ දුක් පීඩා නැතුව සැනසුණ තැනැත්තා නිතර ම සුවසේ වෙසෙනවා” යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ කළ ධර්ම දේශනයට සවන් දුන් අනේපිඩු සිටාණේ සෝවන් වූහ. රජගහ නුවර සිටුතුමාගේ නිවසේ දානයට සහභාගි වී මහත් ගෞරවයෙන් දන් පිළිගැන්වූ අනේපිඩු සිටුතුමා තමන් වෙසෙන සැවැත් නුවරට වස් විසිම සඳහා වැඩිමවන ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේට ආරාධනා කළේ ය.

ආපසු සැවැත් තුවරට පැමිණී සිටුතුමා බුදු පාමොක් මහ සගන සඳහා විහාර මත්සිරයක් ඉදිකිරීමට සුදුසු ඩුම් භාගයක් සෙවී ය. ඒ සඳහා යෝග්‍ය ඩුම්යක් මහුගේ නෙතට යොමු විය. ජේත නම් කුමරුට හිම් එය ලබා ගැනීමට සිටුතුමාට විශාල පරිග්‍රාමයක් ද්‍රීමට සිදුවිය. අවසානයේ බිම් කඩ වසා කහවණු ඇතිරීමට එකගතාවක් ඇති විය. ඒ අනුව සිටුතුමා විසින් සිය භාණ්ඩාගාරයෙන් ගෙනා කහවණු ඩුම්යෙහි අතුරන ලද නමුත් එහි කුඩා කොටසකට ඒවා ප්‍රමාණවත් නොවී ය. සිටුතුමාගේ නිර්ලෝහී භාවය පිළිබඳ ව පැහැදුණු ජේත කුමාරයා එම බිම්කඩ පරිත්‍යාග කළේ ය. ඒ වන විට ඩුම්ය ලබා ගැනීමට සිටුතුමා වැයකර තිබූ මුදල කහවණු දහංට කොට්‍යකි.

ඩුම්ය ලබා ගැනීමෙන් අනතුරුව එහි ද්‍රීභානීය ආරාමයක් කරවන ලදී. ජේතවනාරාමය ලෙස එය නම් කරන ලද්දේ ජේත කුමාරයා කළ සුළු පරිත්‍යාගයට කෘතගුණ සැලකීමක් වශයෙනි. එම විහාර කරමාන්තය සඳහා ද සිටුතුමා කහවණු දහංට කොට්‍යක් වැය කළේ ය.

පෙර ඇරුෂුම පරිදි වස් විසිමට වැඩිම කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රධාන මහා සංසරත්නයට ජේතවනාරාමය සාංසික කොට පූජා කරන ලදී. ආරාම පූජේත්සවය ද අති උත්කර්ෂවත් අන්දමින් සිදු විය. ඒ සඳහා වැය කළ මුදල ද කහවණු දහංට කොට්‍යකි. ඉඩම මිල දී ගැනීමේ සිට ආරාමය කරවා පූජා කිරීම තෙක් වැයකළ මුළු මුදල කහවණු පනස් භතර කොට්‍යකි. බුදුරඳුන් දිවි ගෙවූ පන්සාලිස් වසක කාලයෙන් දහනව වසක් වස් වාසය කර ඇත්තේ ජේතවන විහාරයේ ය. එහි වැඩි විසු බුදුරඳුන් ප්‍රමුඛ මහා සංසරත්නයට අවශ්‍ය දන්පැන් ආදිය ඇතුළ ව සියලු පහසුකම් සැපයීම සිදු කරනු ලැබුවේ ද අන්පිඩු සිටුතුමා විසිනි.

සිටු නිවස ද නිරතුරු ව හික්ෂුන් වහන්සේලාට දන්දීම සඳහාත් අනාථ අසරණ පිරිසට සංග්‍රහ පැවැත්වීම සඳහාත් වෙන්වුණි. මේ කරුණු නිසා බුදුරඳුන් විසින් අන්පිඩු සිටුතුමා වෙත අග්‍රායක තනතුර පිරිනමන ලදී. දිනකට දෙවරක් බුදුරඳුන් දැකීමට යැම එතුමාගේ සිරිත විය. බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි පැවති අධික ගොරවය නිසා කිසි විටෙකත් දහම් කරුණු විමසීමට එතුමා උත්සාහ නොගත්තේ ය. මෙම අදහස දැන ගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔහු පැමිණී සැම වාරයක ම කිසි යම් දේශනාවක් කළ සේක. බුදුරඳුන් බොහෝ සූත්‍ර දේශනා කර ඇත්තේ ද ජේතවනාරාමයේ දී ය. ඒ බව “ජේතවනේ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමේ” යනුවෙන් සූත්‍ර ආරම්භයේ ඇතුළත් සඳහනින් පැහැදිලි වෙයි.

තමා පමණක් නොව සිටු නිවසේ සියල්ලන් ද සැදුහැති බෙඳීධයන් බවට පත් කිරීමට සිටුතුමා කටයුතු කළේ ය. ඒ බව කාල තම් තම පුත්‍රයා දහමට අනුව වරිතවත් පුද්ගලයකු බවට පත් කිරීමට සිටුතුමා ගත් උත්සාහයෙන් ප්‍රකට වෙයි.

අනේපිඩු සිටුතුමාට දියණීයන් තිදෙනෙකි. මවුහු මහා සූහදා, වූල සූහදා හා සූමනා නම් වූහ. මෙයින් වූල සූහදා හා මහා සූහදා විවාහ දිවියට පත් වුව ද සේවන් ව සිටියහ. වූල සූහදා තමන් විවාහ වී සිටි සිටු පවුල ද බෙඳීධින් බවට පත් කිරීමට සමත් වූවා ය. යුග දිවියට පත් නොවී නිවසේ දාන ගාලාව හාර ව සිටි සූමනා දියණීය සකංදාගාමී ව සිටියා ය. අනේපිඩු සිටුතුමා තම බෙඳී ජ්වන රටාව දරුවන්ට පමණක් නොව මූණුඩුරු මිණිබිරියන්ට ද ඩුරු කළේ ය. බෝතික්කකු කැඩී විනාශ වීම නිසා දැඩි ලෙස සොවින් අඩන මිණිබිරියක සනසාලීමට කළේ බෝතික්කා වෙනුවෙන් දානයක් පිරිනැමීමයි. සේවක සේවිකාවන් ද සැදුහැවත් උපාසක උපාසිකාවන් බවට පත්කරලීමට හෙතෙම කටයුතු කළේ ය. ඒ අතර සිටි පුණ්ණා ගාසනික යුතුකම් නොපිරිහෙලා ඉටුකළ උපාසිකාවක් වූවා ය.

ඛුදුරදුන් දෙවිරම් වෙහෙරහි වැඩ නොසිටි අවස්ථාවල සැදුහැවතුනට වැද පුදා ගැනීම සඳහා පුරා වස්තුවක් නොතිබේ. ඒ අඩුව සපුරාලමින් බෝධි අංකුරයක් රෝපණය කිරීමට අනේපිඩු සිටුතුමා මුද්‍රිය. ආනන්ද මාහිමියන්ගේ මග පෙන්වීම මත රෝපණය කළ බැවින් එය ආනන්ද බෝධිය නමින් ප්‍රචලිත විය. එම බෝධින් වහන්සේ අදටත් ජ්වමාන ව වැඩ සිටිති.

මුළු ජ්විත කාලය පුරා ම ඛුදුරදුන් ප්‍රමුඛ මහා සංසරත්නය පිළිබඳ ගුද්ධාවෙන් කටයුතු කළ අනේපිඩු සිටුතුමා සම්බුද්‍ය සුසුනේ අහිවං්ධිය උදෙසා විශාල කැප කිරීමක් කළේ ය. හැකි සැම විට ම අසරණයින්ට පිහිට විය. වියපත් දිවියේ අවසාන හාගයේ සැරියුත් මාහිමියන්ගෙන් බණ අසා අවසන් සුසුම් හෙළු අනේපිඩු සිටාණේ තුසිත දෙවිලොව උපන්හ.

අනේපිඩු සිටුතුමාගේ වරිතයෙන් අපට ගත හැකි ආදර්ශ අතර පහත සඳහන් ජ්‍යෙවා ද වේ.

- තෙරුවන් පිළිබඳ ව අවල ගුද්ධාවෙන් කටයුතු කිරීම
- යහපත් අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා කැපවීම
- දරුවන් හා සේසු පිරිස් සූමගට ගැනීම
- අසරණයින්ට පිහිට වීම
- දුහැමි ජ්‍යෙවන රටාවක් අනුගමනය කිරීම
- ආශ්‍රිතයන් ආගම දහමට නැඹුරු කරවීම
- සූඩ් පරිත්‍යාගය ව්‍යව ද අගය කිරීම, කළගුණ සැලකීම

විශාලා මහා උපාසිකාව

අංග ජ්‍යෙවනයේ භද්ධිය නුවර විසු සිටුවරුන්ගෙන් එක් අයෙකි, මෙන්ඩක සිටුවරයා. ඔහුගේ පුත් ධනංශයගේ හා සූමනා දේවියගේ දියණීය විශාලාවයි. ඇය ඉතාමත් රැමත් ය; බුද්ධිමත් ය; දෙමාපියනට ලැදි ය; වතිතාවකට යෝගය ඇවතුම් පැවතුම්වලින් යුත්ත ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ භද්ධිය නුවරට වැඩම කමේ ඇය සත් හැවිරිදි වියේ දී ය. එ අවස්ථාවේ මෙන්ඩක සිටුතුමා තම මිනිබිරිය ඇතුළු සම වයස් යෙහෙලියන් බුදුරඳුන් දැකීමට යොමු කමේ ය. එදා එම පිරිසට දේශනා කළ ධර්මය අසා විශාලා දියණීය සේවන් ව්‍යවා ය.

එම වකවානුවේ කොසොල් රජතුමාගේ ආරාධනාවකට අනුව විශාලාවන්ගේ පියාණන් වූ ධනංශය සිටුතුමා ඇතුළු පවුලේ සැමට කොසල රාජ්‍යයේ පදිංචියට එමට සිදු විය. වාසය සඳහා ඔවුන් තොරා ගත්තේ සාක්ත නුවරයි. විශාලා දියණීය යොවුන් වියට පත් වූයේ මන නුවන් බඳවන පංච කල්‍යාණයෙන් අනුත් රැ සපුවකට හිමිකම් ඇතුව ය. ඇගේ තීල වර්ණ කැස් කළම බොලට දක්වා දික් විය. ම තොමෝ කොඳ මල් කැකුල් වන් දත් දෙපෙළ නිසා දන්ත කල්‍යාණයෙන් යුත්ත ව්‍යවා ය. වර්ණවත් සිනිදු සම නිසා ජ්‍යෙවනයෙන් ද පොහොසත් ව්‍යවා ය; එමෙන් ම මාංස හා වයා කල්‍යාණයෙන් ද සමන්විත ව්‍යවා ය.

පෙර කළ පිනෙන් පංච කල්‍යාණයෙන් යුත්ත වූ මේ කුමරිය තම යෙහෙලියන් ද සමග සාක්ත නුවර එක්තරා සැණකෙකළියක් නැරඹීමට ගියා ය. අතරමග හදිසියේ ඇතිවියේ මහ වැස්සකි. යෙහෙලියේ වැස්සෙන්

නොතෙම් සිටීමට නගර කාලාවට දිව ගියහ. නමුත් විභාභා දියණීය වැස්සේ තෙම් තෙම් සූපුරුදු සන්සුන් ගමනින් එම කාලාවට පසු ව පැමිණියා ය. එහි සිටි බොහෝ දෙනා ඇගේ ගමන් විලාසය දදස බලා සිටියේ පුදුමයෙනි. විශේෂයෙන් ම එහි රඳී සිටි බමුණු පිරිසක් ඇය සමග කතා බහට එක් වුහ.

“දියණීය ඔබ කොතරම් කම්මැලි ද? ඔබගේ යෙහෙලියන් වැස්සේන් ආරක්ෂා වීම සඳහා යුහුසුපු ව්‍යුත ද ඔබ අලසකම නිසා තෙමුණා නේ දු”යි ඔවුනු විමසා සිටියහ.

විභාභාව පැවසුවේ, “පියවරුනි, ඔබට වෙහෙසක් නොවේ නම් එයට පිළිතුරු දිය හැකියි,” යනුවෙනි.

“දියණීයනි, අපට වෙහෙසක් නැත. අපි එයට කැමැත්තෙන් සවන් දෙන්නේමු.”

එවිට ඇය මෙසේ පිළිතුරු දුන්නා ය.

“පියවරුනි, මෙලොව සිටින සිව් දෙනෙකු මහ මග දිව යෑම අණෝහන වේ. ඔවුනු බොහෝ දෙනාගේ ගැරහුමට ලක් වෙති. එනම්,

සියලු ආහරණවලින් සැරසුණු මහ රජතුමා
සර්වාහරණයෙන් විභුෂිත මංගල හස්තිරාජයා
සංවර දිලයෙන් යුතු ගුමණයන් වහන්සේ
සංඝීලි අඛරණීන් සැරසුණු කුල කුමරිය

යන සතර දෙනා ය. ඔ තවදුරටත් මෙසේ ද පැවසුවා ය. දෙම්වුපියන් මා හඳාවඩා ගත්තේ බොහෝ බලාපොරොත්තු සිතේ තබා ලොවට වැඩ ඇති දියණීයක වේවායි යන උතුම් පුරුහුනාවෙනි. එහෙයින් පියවරුනි, වැසි පොදුකට බිය ව දිව යැමේ ද මගේ සංඝීලාට පැහැමෙන් හෝ ගල්මුල් ආදියක පය හැඳීමෙන් හෝ බිම ඇද වැටී අත්පා බේදි යැමක් සිදුවුවහොත් මගේ සිරුරේ වරිනාකම ද බේදි යන්නේ ය. එවිට දෙමාපියන්ට බරක් ව නිවසේ ම විසිමට මට සිදු වන්නේ ය. මේ සියලු කාරණා ගැන සැලකිලිමත් ව, සෙසු අයට වඩා වේගයෙන් දිව යැමේ හැකියාව පැවැතුණත් එසේ නොකළේමි. තෙමුණ ඇදුම් වේළා ගැනීමට ගත වන්නේ සූඩ කාලයකි. සිරුරට යම් භාතියක් සිදුවුවහොත් එය යථා තත්ත්වයට පත්කර ගැනීමට බොහෝ කාලයක් ගත වෙයි. සමහරවිට ජ්විත කාලයට ම නොහැකි වනු ඇති.” මෙම ප්‍රකාශයට කන් දුන් බමුණු පිරිස ඇය පංච කළාණයෙන් පමණක් නොව නුවණුති බවින් ද අනුන බව වටහාගෙන තමන් ආ කරුණ ඇයට දන්වා සිටියහ.

තමන් සැවැත් නුවර මිගාර සිටුතුමාගේ දුත පිරිසක් බවත් එතුමාගේ පුරුණවර්ධන නම් වන සිටු පුතුට ආවාහ කර ගැනීමට සුදුසු කුල කුමරියක සෞයා ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන් පැමිණී බවත් දන්වා සිටියහ. ඒ ගැන සිටු කුමරියගේ අදහස් විමසන ලදී. ඇය කියා සිටියේ දෙමාපිය කැමැත්ත මත එවැන්නක් සිදුවිය යුතු බවයි. දුත පිරිස පියතුමන්ගේ නම්ගොත් භා මාර්ගය විමසා දනාජය සිටු මැදුරට ගොස් තමන් පැමිණී කරුණ සිටු යුවළට සැලකර සිටියහ. එම යුවළගේ කැමැත්ත ලැබේමෙන් අනතුරුව ඔවුනු සැවැත් නුවරට ගොස් මිගාර සිටුතුමාට දුන්වාහ. පසු ව දෙපිරිසගේ ම කැමැත්ත පරිදි විවාහ මංගල උත්සවයට දින නියම කර ගැනීණි.

මංගල උත්සවයට පෙර දින රාත්‍රියේ දනාජය සිටුතුමා තම දියණීයට යුග දිවිය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා වැදගත් උපදේශ 10ක් ලබා දුනි.

1. ඇතුළත ගිනි පිටතට නොදිය යුතු ය.
(තම තැන්දා මාමාගේ හෝ ස්වාමී පුරුෂයාගේ අගුණ හෝ දෝශ පිට අයට නොකිව යුතු ය)
2. පිටත ගිනි ඇතුළට නොගත යුතු ය.
(තම තැන්දා මාමා හෝ ස්වාමී පුරුෂයා පිළිබඳ ව වටපිටාවේ සිටින අය අගුණ හෝ දොස් කිවහොත් එය ගෙදර අයට නොකිව යුතු ය)
3. දෙන්නන් හට දිය යුතු ය.
(ණයක් දෙන්නේ තම් ආපසු දෙන අයට පමණක් දිය යුතු ය)
4. නොදෙන්නන් හට නොදිය යුතු ය.
(ණයක් ලබාගෙන ආපසු නොදෙන අයට නොදිය යුතු ය)
5. දෙන්නන් හටත් නොදෙන්නන් හටත් දිය යුතු ය.
(දුළ්පත් තැයන් හා මිතුරන් පැමිණ යමක් ඉල්ලුවෙත් ආපසු ලැබූණත් නොලැබූණත් දිය යුතු ය)
6. සුවසේ හිඳගත යුතු ය.
(තැන්දා මාමා හා ස්වාමීපුරුෂයා හෝ වෙනත් වැඩිහිටියන් පැමිණෙන විට තැගී සිටීමට සිදු නොවන පරිදි අසුන් ගත යුතු ය)
7. සුවසේ අනුහව කළ යුතු ය.
(යහපත් හාර්යාවක ලෙස තම තැන්දා මාමා හා ස්වාමීපුරුෂයාට සියතින් ම අභාරපාන පිළිගන්වා නිවසේ සෙසු අයගේ ද අභාරපාන ගැන සෞයා බලා තමා අනුහව කළ යුතු ය)
8. සුවසේ තිදා ගත යුතු ය.
(තැන්දා මාමා හා ස්වාමීපුරුෂයාට අවශ්‍ය දේ සපයා දී ඔවුන් නින්දට ගිය පසු ගේ දොර වසා ඇත්ද දී පරීක්ෂා කොට බලා නින්දට යා යුතු ය. එවිට නින්ද අතරතුර දී අවදි වීමට අවශ්‍ය නොවේ)
9. ගිනි පිරිමැසිය යුතු ය.
(තැන්දා මාමා කෙරෙහින් සැමියා කෙරෙහින් ගරුසරු ඇතිව සිටිය යුතු ය. ඔවුන් කෙසේ කරවීම නුසුදුසු ය)
10. ඇතුළත දෙවියන් පිදිය යුතු ය.
(තැන්දා මාමා හා ස්වාමීයා ඇතුළත දෙවියන් ය. ඔවුනට කළ යුතු සත්කාර නොඅඩු ව සිදු කළ යුතු ය)

අදය මෙම අවවාද තරයේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදිටන් කරගෙන පසු දින යුග දිවියට පිවිසුණා ය. එදින පියතුමන් තම දියණීයට ලබාදුන් තැගි බෝග අතර විශේෂ ආහරණයක් ද විය. එනම් කහවණු නව කොට්ඨාසක් වැයකාට සාදා දුන් මේල පළදුනාවයි. මෙය හිසේ පටන් පහතට විහිදී යන වටිනා පළදුනාවකි. එම පළදුනාව විශාලාව වැනි ගක්තිමන් කාන්තාවකට හැර වෙනත් අයෙකුට ඉසිලිය නොහැකි බව ද සඳහන් ය. ර්ට අමතර ව ඇයට සේවය කිරීමට දුසි දුසුන් මෙන් ම උපදේස් ලබා ගැනීමට උපදේශකවරුන් අට දෙනෙකු ද ලබා දුනි.

පති කුලයට පැමිණී විශාලා සිටු දියණීය සිය නැදි මයිලන්ට ද මවුපියන්ට මෙන් ගරු සැලකිලි කළා ය. මිගාර සිටු පවුල ජෙරෙන බැතිමතුන් වුව ද විශාලාව තම ආගම දහම අත් නොහැරියා ය. බුදු බණ ඇසිදමට සලස්වා නැදි මයිලන්ට ද බොඳ්ද උපාසක උපාසිකාවන් බවට පත් වීමට මග පෙන්වුවා ය. තමනට නිවැරදි මාර්ගය පෙන්වා දීම ගැන සතුටට පත් මිගාර සිටුතුමා විශාලාව තම මැණියන් සේ සැලකීමට යොමුවිය. එතැන් පටන් ඇය මිගාර මාතා නමින් ප්‍රසිද්ධ විය.

ඉතා කෙරී කළක දී ගෙහණීයක වශයෙන් විශාලා සිටු දියණීයගේ ආදර්ශවත් ගති පැවැතුම් සැවැත් නුවර සියල්ලන්ගේ ම ගෞරවයට හා ප්‍රශ්‍රසාවට පාතු විය. හැම විට ම වැඩිහිටියේ තම දරුවනට විශාලාවන් ආදර්ශයට ගනීමින් හොඳ සිරිත් විරිත් හා යුතුකම් ඉටුකිරීම පුරුදු වන ලෙසට උපදේස් දුන්හ. ඇය පවුලේ අයට මෙන් ම සේවක සේවිකාවනට ද ගුණගරුක ස්වාමි දියණීයක් වූවා ය. හැකි සැම විට ම උත්සාහ ගත්තේ ඔවුන් බණට දහමට යොමු කිරීමට ය. පෙහෙවස් සමාදන් වූ දිනවල එක් එක් වයස්වල සිටින කාන්තාවන් සමග ධර්ම සාකච්ඡාවල තිරත වූයේ දහම් දතුම වර්ධනය කරලීමට ය. තිරිසන් සතුන්ට පවා ඇය ආදරය, කරුණාව දක්වුවා ය.

විශාලා උපාසිකාව සිදු කළ සුවිශේෂ ගාසනික මෙහෙවර වූයේ තමන් සතු වූ ඉතා වටිනා මේල පළදුනාව මිලකාට සැවැත් නුවර ඇර්ඵාරාමය ඉදිකිරීමයි. සැදුහැවත් කුලුපග දායිකාවක වූ විශාලාවේ උදය වරුවේ විහාරයට ගොස් දන් පිළිගැන්වුහ. සවස් කළ රෝගී හික්ෂුන් වහන්සේලාට කැද හා බෙහෙත් සැපයුහ. විහාරස්ථානයට යනවිට කුඩා හික්ෂුන් වහන්සේලාට ඇය රස කැවිලි රගෙන ගිය පුවත ද ඉතා ප්‍රකට ය. ඇතැම් විට හික්ෂුණීන් වහන්සේලා සම්බන්ධ ව ඇති වූ යම් යම් ගැටුලු තිරාකරණය කිරීමට ද ඔ

මැදිහත් වූවා ය. මේ ආකාරයට විභාරස්ථානය හා පැවති සබඳතා නිසාත් ගාසනික අභිවෘද්ධීය සඳහා කළ සුවිශේෂී කැප කිරීම නිසාත් බුදුරජාණන් වහන්සේ එතුමිය අගු දායිකා තනතුරට පත් කළ සේක. වසර 120ක් නිදුක් නිරෝගි ව දිවි ගෙවු විශාබා උපාසිකාවේ මරණීන් මතු තුසිත දෙවිලොව උපන්හ.

විශාබා උපාසිකාවගේ වරිතයෙන් අපට ගත හැකි ආදර්ශ

- ගැහැනු ලමයෙකුට ගැලපෙන ඉරියටු පවත්වාගෙන යාම
- දියණීයක ලෙස දොමාඩිය උපදෙස් නිසි පරිදි පිළිපැදිම
- බිරිදික, ලේලියක, මවක ලෙස සිය යුතුකම් හා වගකීම් නිසි පරිදි ඉටු කිරීම
- ධන බලයෙන් හා රුමත්කමීන් උඩිගු නොවීම
- ආගමට දහමට ලැදි ව කටයුතු කිරීම
- බුද්ධීමත් ව තීරණ ගෙන ක්‍රියා කිරීම
- අලස නොවී කඩිසර ව කටයුතු කිරීම
- වැරදි මග ගියවුන් සුම්ගට ගැනීම
- විවාහය නිසා තම ආගම වෙනස් නොකිරීම
- දැනුම බෙදා හදා ගැනීමට යොමු වීම

සාරාංශය

බුදු සභ්‍යනේ අග්‍ර දායකයා ලෙස අනේපිඩු සිටුතුමාත් අග්‍ර දායිකාව ලෙස විශාලා සිටු දියණීයන් බුදුරුදුන් විසින් පත් කරනු ලැබුවේ ගාසනික අහිවාද්ධිය සඳහා එම දෙපළගෙන් සිදු වූ අනුපමීය මෙහෙවර සැලකිල්ලට ගෙන ය. පුද්ගලයකු විසින් කරනු ලබන හොඳ වැඩ එම අයගේ මෙලොව ජීවිත මෙන් ම පරලොව ජීවිතය සරුකර ගැනීමට ද උපකාරී වන බව මෙම වරිත අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වේ. මෙම පුද්ගල ජීවන තොරතුරු අපගේ සමාජය ගොඩනගා ගැනීමට මෙන් ම වරිත සකස් කර ගැනීමට ද බොහෝ සෙයින් උපකාරී වේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. අනේපිඩු හා විශාලා වරිත කතාවල ඔබ සිත්ගත් ආච්‍යාවක් සැකෙවින් දක්වා එසේ සිත් ගැනීමට හේතු දක්වන්න.
2. ඔබගේ වරිතය හැඩිගේවා ගැනීමට මේ වරිත දෙකෙන් ලබා ගත හැකි ගුණ ධර්ම 5ක් ලියන්න.
3. ජේතවනාරාමයට එම නම් තැබීමට හේතුව පැහැදිලි කරන්න.

පැවරුම

මෙම පාඨමට අනුව ඇතුළත ගිනි පිටතට ලබා දීමත් පිටත ගිනි ඇතුළට ගැනීමත් තිසා ඇති වන ගැටුපු දක්වමින් බෙඟද ශිෂ්‍ය සංගමයේ දී ඔබ කරන කතාවට ඇතුළත් කර ගන්නා වූ කරුණු ලියා දක්වන්න.

යමම පදයෙන් අපේ දිවියට

පසුගිය වසරේ පුරුම වාරයේ දී අප පාසලේ ඉහළ ග්‍රේණිවල සිසුහු කවත් ප්‍රසිද්ධ පාසලක සම වයසෙහි සිසුන් සමග ක්‍රිකට් ක්‍රිඩා තරගයක් පැවත්වූහ. දෙපිලකට බෙදී ඔවුන් ක්‍රියා කළ අතර දෙපිලේ ම අරමුණ වූයේ ජයග්‍රහණය ලබා ගැනීමයි.

ඒ අනුව ආරම්භයේ සිට ම දෙපිලහි ම ක්‍රිඩකයෝ තම ප්‍රතිඵල මත ප්‍රකේර්ප වන සේ කැගැසීමට ද උසුළු විසුළු කිරීමට ද විවිධ බාධා සිදු කිරීමට ද පෙළුම්මෙන් ය. ඒ අනුව දෙපිල තුළ ම එකිනෙකා කෙරෙහි ක්‍රමයෙන් ගොඩනැගුණේ තෙක්දයයි, බලවත් විරෝධයයි. ඔවුන් අතර පෙර

පැවැති සුභදත්වයට ද හානි සිදු වෙමින් පැවැති අතර තරගය අවසන් වූයේ සිදු විය යුතු පරිදි ම එක් පිලක් ජය ගෙන අනෙක් පිල පරාජය වීමෙනි. ක්‍රමයෙන් දෙපක්ෂය තුළ ම ගොඩනැගි තිබුණ විරෝධාකල්ප උතුරා යාමට වැඩි වේලාවක් ගත නොවී ය. එහි දී තරුණ සිසුන් අතර ඇති වූයේ මහා ගැටුමකි. එය සන්සිද්ධිමට ආරක්ෂක අංශවලට හෝ ගිහි ගුරුහවතුන්ට හෝ නොහැකි තරම් විය. මේ අතර අප විදුහලේ ධර්මාවාරය ස්වාමීන් වහන්සේ සිසුන් අතරට වැඩිම කළහ. උන් වහන්සේ එදා එම සිසුනට දුන් අවවාදයේ පහත සඳහන් කරගුණු ද ඇතුළත් විය.

ගිමිහානය යනු වැසි නොවැවෙන වියලි සමයයි. අවුරුද්මියෙන් ගිනිගෙන දැවෙන එබදු ගිමිහාන සංතුවේ මුල් අවධියෙහි වන ගොමුවක සොඛරු සුවඳවත් මලක් පිපි තිබේම අසිරිමත් දරුණනයකි; ආසිර්වාදයකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙසු දහම ද එබදු යැයි බුද්ධ දේශනාවෙහි ම සඳහන් වේ. එම දහම සිත් සනසයි; මිහිරියාව උපද්‍වයි; සසර දුක් නිවයි. ධම්ම පදය යනු එකි සම්බුදු දහම ඇතුළත් ත්‍රිපිටක දේශනාවෙහි සුතු පිටකයේ බුද්ධක නිකායට අයත් ගුන්ථ පහලෙළාවෙන් එකකි.

එහි ඇතුළත් ගිමිහානයෙහි පිපුණු මල් පොකුරක් වැනි බුද්ධ දේශනාවක් මෙසේ ය.

අක්කොච් මං අවධි ම。
අජ්නි මං අහාසි මේ
යේ තං උපනය්හන්ති
වේරං තේසං න සම්මති

(යමක ව්‍යෙශය - 3 ගාරාව)

අසවලා මට බැන්නේ ය, මට පහර දුන්නේ ය, මා පරාජය කළේ ය, මා සතු දෙය පැහැර ගත්තේ ය යනුවෙන් යම් අය තැවත තැවත සිතත් නම්, ඔවුන්ගේ වෙරය නොසන්සිදේ.

අක්කොවිඡ මං අවධි මං
අජ්නි මං අහාසි මේ
යේ තං න උපනය්හන්ති
වේරං තේසුපසම්මති

(යමක වග්ගය - 4 ගාරාව)

අසවලා මට බැන්නේ ය, මට පහර දුන්නේ ය, මා පරාජය කළේ ය,
මා සතු දෙය පැහැර ගත්තේ ය යනුවෙන් යම් අය නැවත නැවත
නොසිතත් නම්, ඔවුන්ගේ වෛරය සන්සිද්ධේ.

අප ලොවිතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉහත දැක්වූ ධම්ම පද ගාරා දෙක දේශනා කළේ ප්‍රේල්ල තිස්ස තෙරුන් අරහයා ය. උන් වහන්සේ පැවිදී වූයේ මහලු වියේ දී ය. බුදුරජාණන් වහන්සේට සම්ප ඇළුති සම්බන්ධයක් තිබූ නිසා ප්‍රේල්ල තිස්ස හිමියෝ උඩගු වූහ; තමා පැවිද්දෙන් ආබාලයකු බව නොසිතා ක්‍රියා කළහ; වැඩි මහලු තෙරුන් වහන්සේලාට ගරු නොකළහ; වත් පිළිවෙත් නොදත්හ; ඉටු නොකළහ; තම අඩුපාඩු සකස් කර ගැනීමට උත්සාහයක් ද නොගත්හ. බුදුරඳුන්ට සම්ප ව සිටිමින් මියුරු ආහාර වළඳා පෘෂ්ඨීමත් සිරුරකින් යුක්ත වූ උන් වහන්සේ ප්‍රේල්ල තිස්ස නාමයෙන් හඳුන්වනු ලැබූහ. රේතවනාරාමයට නිතර පැමිණෙන ආගන්තුක හික්ෂුන් වහන්සේලා ප්‍රේල්ල තිස්ස හිමියන් පැවිද්දෙන් බාල බව නොදුන වැදුම් පිදුම් ගරු සත්කාර ආදිය කළහ. උන් වහන්සේ ද තම නොදුනුවත්කම හා උඩගුකම නිසා ඒ වැදුම් පිදුම් පිළිගත්හ. දිනක් මේ වැරදි ගතිපැවතුම් පෙන්වා දෙමින් එක් තරුණ හික්ෂු නමක් ප්‍රේල්ල තිස්ස හිමියන්ට අවවාද කළහ. එය තමන්ට පරිහව කිරීමක් සේ සිතු ප්‍රේල්ල තිස්ස හිමියෝ කේප වූහ; වහා බුදුරඳුන් වෙත ගොස පැමිණිලි කළහ. සියලු තොරතුරු විමසා බැඳු බුදුරජාණන් වහන්සේ තවක හික්ෂුවක් ලෙස ඉටු කළ යුතු වත් පිළිවෙත් ඉටු නොකිරීමත් ගරු කළ යුත්තන්ට ගරු නොකිරීමත් වැරදි බව ප්‍රේල්ල තිස්ස හිමියන්ට පෙන්වා දුන්හ; තමන් සිදු කළ වැරදි ක්‍රියා හික්ෂුන් වහන්සේලා ඉදිරියේ පවසා සමාව ගන්නා ලෙස අවවාද කළහ. එහෙත් උන් වහන්සේ උතුම් බුදු වදන පවා නොසිලිගෙන දිගින් දිගට ම වෙට් සිතුවිලිවලින් යුක්ත ව විසුහ. ඒ නිමිති කොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉහත ධම්ම පද ගාරා යුගල දේශනා කළ සේක.

පළමු ගාර්ගෙන් කියුවෙන්නේ ලෝකයේ සාමාන්‍ය ස්වභාවයයි. මිනිස්සූ මෙබදු ප්‍රශ්නවල දී එකිනෙකාට වෝදනා කරති; ආකුෂ්ණ පරිහව කරති; මා පැරදුවේ යැයි වෙටි සිත් ඇතිකර ගනිති. නැවත නැවත සිහි කිරීමෙන් එම වෙරය දියුණු වේ; නොසන්සිදේ.

බොද්ධ පිළිවෙත වන්නේ අසවලා මට බැන්නේ ය, මට ගැසුවේ ය, මා පැරදුවේ යැයි නැවත නැවත නොසිතිමයි. එය වෙරය සන්සිදිමට හේතු වේ. තමාට ආකුෂ්ණ පරිහව කිරීම් ආදිය ගැන නැවත නැවත සිතිම, ඒ නිසා ම වෙටි සිතුවිලි ඇති කර ගැනීම ආදියෙන් සිදුවන්නේ තමන්ගේ සිත අපිරිසිදු වීමයි. සිත අපිරිසිදු වීමෙන් තමන්ට සිදුවන්නේ අයහපතකි. වෙරය තොර්ධය අඩු වූ තරමට සෙත සැලසෙන්නේ සමාජයට පමණක් නොවේ; තමන්ට ද එයින් ඉමහත් සෙතක් සැලසේ.

මිතුරු මිතුරියන් හා වැඩිහිටියන් සමග ජීවත් වීමේ දී මෙවන් අවස්ථාවලට මූහුණ දීමට ඔබට ද සිදුවිය හැක. උදාහරණයක් ලෙස පිළිබඳ කරන ක්‍රිඩාවකට අවධානය යොමු කරමු. ක්‍රිඩාවේ අවසාන මොහොතා දක්වා ම දෙපිලේ ම අරමුණ කෙසේ හේ ජයග්‍රහණය කිරීමයි. ඒ අනුව ප්‍රතිච්‍රිත පිළිල ප්‍රකේෂ්‍ය වන සේ කැ ගැසීම, උසුරු විසුරු කිරීම, රවවේම හා ඔවුන්ට විවිධ බාධා සිදු කිරීම දැකිය හැකි ය. මෙවැනි ක්‍රියාවලින් වැළකීම බොද්ධ දරුවන් වන අපගේ වගකීමයි. තරග අවසානයේ ජය පරාජය එක සේ විද දරා ගැනීමට අපට හැකියාව තිබිය යුතු ය. කිසිදු ආකාරයක ගැටුමක් ඇති කර නොගත යුතු ය. අවසානයේ දෙපිල ම එකිනෙකාට සුබ පතා සතුවෙන් නික්ම යා යුතු ය.

අපට නිතර නිතර ගුරුවරු මෙන් ම දෙමාපියෝ ද අවවාද කරති; වැරදි පෙන්වා දෙති. එබදු අවස්ථාවක මට බැන්නේ ය, ගැසුවේ ය යැයි ආකුෂ්ණ පරිහව කරමින් වෙටි සිතුවිලි ඇති කර ගැනීම අපේ ම අයහපතට හේතු වේ. ශිෂ්‍ය නායක නායිකාවෝ ද, මිතුරු මිතුරියෝ ද අපේ වැරදි නිවැරදි කරමින් ඇතැම් විට මග පෙන්වති. එවන් අවස්ථාවල ද ඉවසීමෙන් යුතු ව අවවාද පිළිගෙන මෙත් සහගත ව ක්‍රියා කිරීමට අප පුරු පුරුදු විය යුතු ය. බොහෝ විට සමාජයේ ගැටුම් ඇතිවන්නේ මිනිසුන් එකිනෙකාට ආකුෂ්ණ පරිහව කරමින් ක්‍රියා කිරීමෙනි. වෙරයෙන් වෙරයට යාමෙනි. එකිනෙකා පැරදුවීමට ක්‍රියා කිරීමෙනි. එබැවින් ගුරු දෙගුරුන්ගේ අවවාද පිළිගෙන අනතිමානී ව කටයුතු කළ යුතු ය. එයින් අමනාපකම් සන්සිදේ. එය අනාගත ජ්‍රිතයේ යහපත පිණිස ම හේතු වේ.

අප මහ බෝසතාණන් වහන්සේ දුෂ්කර ක්‍රියා අතහරිමින් සූජාතා සිටු දියණීය පිළිගැන්වූ කිරීපිඩු වළඳා රන් පාතුය ගෙනා නම් ගෙගහි පා කළ විට එය උඩු ගේ බලා ගිය බව අප අසා ඇත. එයින් සංකේතවත් කළේ ගෙ පහළට ම යන හෙවත් යටි ගේ බලා යන දහමක් බුදුවරුන් දේශනා තොකරන බවයි. බුදු දහම අනුසේදත්තාම් තොවේ; යටි ගේ බලා යාමට මග පෙන්වන්නේ නැත. වෛරයෙන් වෛරයට යන මිනිසුන් තැනීම බුදුරඳන්ගේ අජේක්ෂාව තොවේ ය. බුදු දහම පටිසේදත්තාම් ය; එනම් උඩු ගේ බලා යාමට මග පෙන්වන්නකි. ඒ අනුව බොද්ධ දරුවන් වන අප යා යුත්තේ වෛරයෙන් අවෛරයටයි. කෙක්දයෙන් අකෙක්දයටයි. එමගින් වෛරය කෙක්දය නැති නිවුණ ගාන්ත සිත් ඇති අනුන් ප්‍රිය කරන දරුවන් වීමට අපට හැකියාව ලැබේ.

සාරාංශය

- සූත්‍ර පිටකයේ බුද්ධක තිකායට අයත් ධම්ම පදය බොද්ධයාගේ අත් පොතයි. එහි බුද්ධ දේශනා හාරසිය විසිතුනක් ඇති අතර ඒවා වර්ග විසි භයකට සංග්‍රහ කොට ඇත.
- මට බැන්නේ ය, මට ගැසුවේ ය, මා පැරදූවියේ ය, මගේ දේ පැහැර ගත්තේ යයි නිතර නිතර මෙනෙහි කරන්නාගේ වෛරය තොසන්සිදේ. එසේ තොකරන්නාගේ වෛරය සන්සිදේ.
- ගුරු දෙගුරුන් හා මිතුරු මිතුරියන් දෙන අවවාද උපදෙස් ආදිය පිළිගනිමින් ඉවසීමෙන් හා මෙනුයෙන් කටයුතු කිරීමට අප පුරුදු ප්‍රහුණු විය යුතු ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. මෙහි ඇතුළත් ධම්ම පද ගාලා සුගල කට පාඩමෙන් ගායනා කරන්න.
2. ඉහත ධම්ම පද ගාලා ඇසුරීන් ලුමා ජ්‍විතයට අදාළ ව ආදර්ශ පාඨ හතරක් ලියන්න.

පැවරැම

මෙම පාඩමෙහි සඳහන් ගාලා දෙකෙහි අදහස් වෙන වෙන ම ඇතුළත් වන සේ පදා දෙකක් නිර්මාණය කරන්න.

ප්‍රහුණුවට

1. වරද නොම
කී විට
අපා ගති
අසයි ගුණ ලොස් සුගති	දන්නා
නොමිලිගන්නා
වන්නා
වන්නා
2. ගුරුවරුන් සැර
නුමෙන් සිදුවුණු
දැඩුවමක් කළ
ගොසින් නොකියනු ගෙදර	කොට
වරදට
විට
තරහට

(සිරිත් මල්දම)

පන්සිල් හා එහි සමාජීය වටිනාකම

දැඩියමට දැඩි කැමැත්තක් දැක්වූ දේවදත්ත කුමරු දුනු රේතල සමග උයනට පිවිසුන විට ම ඔහු නෙත ගැටුණේ නිල් අහසේහි නිදහසේ පියඟායන හංස රාජයෙකි. එසැණින් ඔහු සිය දුන්නට රුවා ගත් රේතලයට ඉලක්ක කර ගත්තේ එම හංසයා ය. රේතල පහරට හසු වුණු හංසයා බිම ඇද වැටුණි. හංසයා සොයා ගිය ඔහු දුටුවේ සිදුහත් කුමරු එම හංසයාට බෙහෙත් ගල්වා සුවපත් කරන අයුරු ය. මෙහි දී ඇති වන සංවාදයේ දී සිදුහත් කුමරු පවසන්නේ මිය යැමට ආසන්න හංසයා සුවපත් කිරීම තම යුතුකම බවත් සත්ත්ව සාතනයට උත්සාහ දරන්නාට එම සතාගේ අයිතියක් නොමැති බවත් ය.

දේවදත්ත කුමරු හංසයා මරණයට පත් කිරීමට තැන් කිරීම අයත් වන්නේ පස් පවිචල පළමු අංගය වන ප්‍රාණසාත අකුසල කරුමයට ය. හංසයා බෝරා ගැනීමට කටයුතු කළ සිදුහත් කුමරුගේ ක්‍රියාව අයත් වන්නේ පන්සිල්වල පළමු අංගය වන සත්ත්ව ජීවිත රෙක ගැනීම නම් වූ කුසල කරුමයට ය. දේවදත්ත කුමරුගේ ක්‍රියා කලාපය දිජ්ටසම්පන්න සමාජයේ කිසිවකු අනුමත නොකරන අතර සිදුහත් කුමරුගේ ක්‍රියා කලාපය සියලු දෙනාගේ ප්‍රශ්නයට ලක් වන්නකි. ඔහු ම සමාජයක දිජ්ටසම්පන්න හාවය රෙක ගැනීමට ඉවහල් කර ගත හැකි ඉගැන්වීමක් ලෙස පාව ගිල ප්‍රතිපත්තිය හැදින්විය හැකි ය. පන්සිල් රෙකීම හා එය අගය කිරීම බොඳුධයකු තුළ තිබිය යුතු වැදගත් ලක්ෂණයකි. නිති පන්සිල් පොහොය අවසිල් යනුවෙන් සඳහන් වන්නේ නිරතරු පන්සිල් ද පොහොය දිනට අවසිල් ද සමාදන් ව සුරකිය යුතු බවයි. අපගේ නිත්‍ය ශිලය පංච්‍යිලයයි. එය ගෘහස්ථ ශිලය ලෙස ද හැදින්වේ. අපි පන්සිල් සමාදන් වීමෙන් ද්‍රව්‍ය අරණමු. ඔහු ම සුබ කටයුත්තක් ආරම්භයේ දී ද අපි පන්සිල් සමාදන් වෙමු.

පංච ශිලය සමාදන් වීම කළ යුත්තේ අවබෝධයෙන් යුතු ව ය. එබැවින් පංච ශිලය කඩ කිරීම හෝ රැක ගැනීම පිළිබඳ වගකීම සතු වන්නේ ද අප වෙත ම ය. බුදු දහමට අනුව අප පංච ශිලය ආරක්ෂා කළ යුතු වන්නේ නීතියෙන් ලැබෙන දැඩුවමකට බියෙන් හෝ අපායට ඇති බියෙන් හෝ පමණක් නොවේ. පොදුවේ සැලකු විට පංච ශිලය ආරක්ෂා කළ යුත්තේ තමාට මෙන් ම අන් අයට ද සිදු වන සාමාජිය යහපත ගැන ද සිතා ය.

බුදු දහමෙහි ඉගැන්වෙන පංච ශිලයට අනුව වැළකීම හෙවත් විරතිය ද හැසිරීම හෙවත් සමාදානය ද පිළිබඳ ව අප කුඩා කළ සිට නිවැරදි අවබෝධයක් ලබා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ.

නිදසුනක් ලෙස ජීවිත හානි කිරීමෙන් වැළකීම, දැඩුමුගුරු, අවි ආයුධ බැහැර කිරීම අයත් වන්නේ විරතියට ය. සත්ත්ව සාතනයට ලැඕජා වීම දායාව හා හිතානුකම්පාවෙන් යුත්ත වීම අයත් වන්නේ සමාදානයට ය. මේ ආකාරයට අකුසලයෙන් වෙන් වීමත් (විරති) කුසලයෙහි නිරත වීමත් (සමාදාන) අන් සියලු ශික්ෂා පදනම් ද පොදු වේ.

පංච ශිලය පිළිබඳ නිවැරදි අවබෝධයක් ඇති කර ගැනීමේ දී අප අවධානය යොමු කළ යුතු අංශ තුනක් ඇත. වරදින් වෙන්වීම හෙවත් විරතියට අනුව,

- ★ තමා වරදින් මිදීම
- ★ අන් අය ලවා වැරදි නොකරවීම
- ★ වරද අනුමත නොකිරීම හා රීට අනුබල නොදීම
යනු ඒ කරුණු ය.

යහපතෙහි යෙදීම හෙවත් සමාදාන පක්ෂයෙහි දී,

- ★ තමා යහපතෙහි යෙදීම
- ★ අන් අය ද යහපතට යොමු කරවීම
- ★ යහපත් කටයුතු අනුමත කිරීම හා රීට අනුබල දීම
යනුවෙන් එම කරුණු දැක්විය හැකි ය.

පංචිකීලයට අයත් ශික්ෂා පද පිළිබඳ ව කුඩා කළ සිට ම පැහැදිලි අවබෝධයක් ඇති කර ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. එම ශික්ෂා පද සහ ජ්වායේ අරුත් පහත සඳහන් පරිදි වේ.

1. පාණාතිපාතා වේරමණී සික්බාපද් සමාදියාම්
(ජ්විත විනාශ කිරීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි)
2. අදින්නාදානා වේරමණී සික්බාපද් සමාදියාම්
(තොදුන් දෙය ගැනීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි)
3. කාමෙසු මිච්චාවාරා වේරමණී සික්බාපද් සමාදියාම්
(කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි)
4. මුසාවාදා වේරමණී සික්බාපද් සමාදියාම්
(ලොරු කිමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි)
5. සුරාමේරය මත්තපමා ද්විතානා වේරමණී සික්බාපද් සමාදියාම්
(සුරාපානය කිරීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි)

පංච ශිලයෙහි සාමාජික අයය

අප ජ්වත් වන සමාජය සකස් වී ඇත්තේ පුද්ගලයින් සමූහයකගේ එකතුවකිනි. එහි ජ්වත් වන සැම පුද්ගලයකුට ම විවිධ අවශ්‍යතා පවතී. එම අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීමේදී අන් අයට හිරිහැර තොවන ලෙස කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත් ය. සමාජයක යහපැවැත්ම එමගින් ආරක්ෂා වේ. ඒ සඳහා සියලු දෙනා ගරු කරන පිළිගත් ඉගැන්වීමක් හෝ නීති රිති මාලාවක් තිබිය යුතු ය. පංච ශිල ප්‍රතිපත්තිය එසේ පිළිගෙන අනුගමනය කළ හැකි ලොව සියලු දෙනාට ම පොදු ඉගැන්වීමකි. යහපත් සමාජයක් සකස් වීම සඳහා පංච ශිල ප්‍රතිපත්තිය හේතු වන ආකාරය විමසා බලමු.

පළමු ශික්ෂා පදය ආරක්ෂා කරන්නා සියලු දෙනාගේ ජ්වත් වීමේ අයිතිය සුරක්ෂිත කරයි. පරපණ නැසිමෙන් හා හිංසනයෙන් වැළකීමට පංච ශිලය සමාදන් වන සියලු දෙනා අදිටන් කර ගත යුතු ය. ලොව උපන් සියලු මිනිස්සු තිංසා පිඩාවන්ගෙන් තොර ව ජ්වත් වීමට කැමැති වෙති. ඒ

සඳහා සියලු දෙනාට අයිතියක් ඇත. පරපණ නැසීම බරපතල වරදකි. එමගින් අන් අයගේ ජ්වත් වීමේ අයිතිය උදුරා ගති. එකිනෙකා විනාශ කර ගන්නා සමාජයක පැවැත්ම කෙබඳ දු සි අප සිතා බැලිය යුතු ය. එවැනි සමාජයක පැවැත්ම කෙටි කළකින් බිඳ වැටෙනු ඇත. අන් අයගේ ජ්වතවල වරිනාකම දැන්නා පුද්ගලයා කිසිවකුට හිංසා නොකරයි; සැම දෙනාගේ ම ජ්වතවලට ගරු කරයි. රුපවාහිනී ප්‍රවත්පත් ආදි ජනමාධ්‍ය ඔස්සේ නොයෙක් ආකාරයෙන් හිංසා හා ප්‍රව්‍ය්චිකාරී ක්‍රියා සිදුවන බව අපට නිතර අසන්නට දකින්නට ලැබේ. නිවස තුළ සාමය බිඳවැටීමට මෙන් ම රටවල් අතර යුදගැටුම්වලට ද හේතුව මෙම සිල් පදය කඩ කිරීම ය. ලෝකවාසී සියලු දෙනාට ම සාමය උදා කළ හැකි භොඳ ම ක්‍රමය ප්‍රාණසාතයෙන් ඇත් වීම ය. කුඩා කළ සිට අන් අයට හිරිහැර කිරීමෙන් වැළකි සිටීමට අප උත්සාහ කළ යුතු ය. නිවසේ දී අන් අයට හිරිහැර නොවන ලෙස සිටීමට ද පාසලේ දී සහෝදර සිසුන්ට කිසිදු ආකාරයක හිරිහැරයක් නොවන පරිදි කටයුතු කිරීමට ද අදිටන් කර ගත යුතු ය. බුදු දහමට අනුව සියලු සතුන් කෙරෙහි කටයුතු කළ යුත්තේ මවක තම එක ම දරුවා රෙක බලා ගන්නා ආකාරයෙනි. පොදුවේ සියලු දෙනා මෙම සිල් පදය ආරක්ෂා කළහොත් බිය සැක නොමැති සාමකාමී සමාජයක කොටස්කරුවන් වීමට අප සැමට හැකියාව ලැබේ.

සැම දෙනා ම තමාට අයත් සම්පත් සුරක්ෂිත ව පරිහරණය කිරීමට කැමැති වෙති. අන් කිසිවෙකු තම වස්තුව පැහැර නොගනු ඇතැයි විශ්වාසය ඇති කර ගැනීමට තම සමාජයේ සියලු දෙනා අදින්නාදානයෙන් වැළකිය යුතු වේ. සෞරකම බහුල සමාජයක සිය වස්තුව ආරක්ෂා කිරීමට වැඩි ආයාසයක් දුරිමට සිදු වේ. එනිසා වෙහෙස මහන්සි වී උපයා ගැනීමට උනන්දුව අඩු වේ. සෞරකම නොමැති සමාජයක සියලු දෙන වෙහෙස මහන්සි වී වැඩියෙන් ධනය උපයා ගැනීමට උත්සාහ දරති.

අන් සතු දේ සෞර සිතින් නොගැනීම, මංකාල්ල කැමෙන් වැළකීම ප්‍රධාන වශයෙන් මෙම ගික්ෂාපදයෙන් පෙන්වා දෙයි. වර්තමානයේ විවිධ ආකාරයේ වංචා සහගත කටයුතු බහුල ව සිදු වන බව පෙනේ. ඒ සියල්ලෙහි අවසන් ඉලක්කය අන් අය රටටා මවුන් සතු දේ පැහැර ගැනීම ය. උපයා ගත් වස්තුව රෙක ගැනීමට නොහැකි සමාජයක සාම්කාම් බව ආරක්ෂා නොවේ. සියලු දෙනා එකිනෙකාගේ දේපල සෞරා ගතහොත් සියලු දෙනාට ම දේපලට ඇති අයිතිය තහවුරු නොවනු ඇත. එවැනි සමාජයක ජීවත් වීමට අප කිසිවෙකු කැමැති නැත. එමගින් පුද්ගලයා, සමාජය මෙන් ම රටක් වුව ද විනාශයට පත් විය හැකි ය. සෞරකමින් ඇත් වන පුද්ගලයා අන් අයගේ දේපල අයිතිය ආරක්ෂා කරයි. සියලු දෙනාට සිය දේපල ආරක්ෂා කර ගත හැකි සමාජයක සතුරින් ජීවත් විය හැකි ය. එමගින් යහපත් මානව සඛ්‍යතා පවත්වා ගත හැකි ය. දහඩිය මහන්සියෙන් උපයා ගැනීමට ද ඒවා ආරක්ෂා කර ගැනීමට ද සියලු දෙනාට අයිතියක් ඇත. අන් අයගේ දේපල පැහැර ගැනීම මිනිස් සමාජයේ ආරම්භයේ සිට ම වැරදි සහගත ක්‍රියාවක් ලෙස සම්මත ව ඇත. අප දෙවන සිල් පදය සමාදන් වීම මගින් හදවත සමග ඇති කර ගන්නා ගිවිසුමක් ඇත. එනම්, අන් සතු වස්තුව පැහැර නොගන්නා බව ය. එය සමාජය වෙනුවෙන් අප ලබා දෙන පොරොන්දුවකි.

කාම මිල්යාවාරය යනු ප්‍රධාන වශයෙන් විවාහක කාන්තාවක හෝ පුරුෂයකු වෙනත් පුරුෂයකු හෝ කාන්තාවක සමග අසම්මත කායික ඇසුරක් පැවැත්වීමයි. ගිෂ්වසම්පන්න සමාජය වැරදි කාමසේවනය අනුමත නොකරයි. අතිත සමාජවල ද කාම මිල්යාවාරය අභිලාවර ක්‍රියාවක් ලෙස සලකා ඇත. සමාජයට යහපත් දු දරුවන් බිජි වන්නේ පවුල තුළ සාම්කාම් පරිසරයක් ඇති විට ය. කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් පවුල් ජ්විතය විනාශ වනු ඇත. පවුල සමාජයක මූලික ඒකකයයි. පවුලේ ස්ථීරසාර බව රැකෙන්නේ ආදරය කරුණාව දයාව ආදි ගුණාංග නිසා ය. අමුසැමියන් ලෙස එකිනෙකා අතර විශ්වාසය පළදු ව්‍යවහාර් පවුල තුළ වැඩෙන දරුවන්ට ද විවිධ ගැටලු ඇති වේ.

ඒසේ සමාජයට පැමිණෙන දරුවා අන් අයට හානි පමුණුවයි. වැරදි කාම සේවනයේ ප්‍රතිච්ලයක් ලෙස හයානක සමාජ රෝගවලට ද මූහුණ දීමට සිදු වීම වර්තමානයේ බරපතල සමාජ ප්‍රශ්නයකි. සමාජ සම්මත සිමා තුළ මිනිසුන්ගේ මානසික හා කායික අවශ්‍යතා සුරක්ෂිත වන පරිදි විවාහ ජ්විතයක් ගත කිරීමට බුදු දහමින් බාධාවක් නොමැත. විවාහ ජ්විතයට එළඹීමෙන් පසු අඩුසැමියන් ලෙස ඔවුනාවුනට විශ්වාසයෙන් හා සෙනෙහසින් වාසය කළ යුතු අයුරු බුදු දහමෙහි පෙන්වා දී ඇත. එවිට සමාජයට උසස් පුරවැසියන් දායාද කළ හැකි ය.

සමාජයක යහපත් පැවැත්ම සඳහා නිවැරදි ව අදහස් භුවමාරු කර ගැනීම ද ඉතා වැදගත් ය. මූසාවාදයෙන් වැළැකීම හෙවත් අන් අය බොරුවෙන් නොරැවටීමෙන් පෙරද්ගලික වශයෙන් හා සාමාජික වශයෙන් සැලසෙන ප්‍රයෝගන රසකි. සත්‍ය වවන කතා කරන සමාජයක එකිනෙකා පිළිබඳ විශ්වාසය තහවුරු වේ. සිදුහත් කුමරු කිසි දිනෙක බොරු බස් පවසා නොතිබූ නිසා පස්වග තවුසේ උන් වහන්සේගේ බුද්ධත්වය සැක හැර පිළිගත්හ. ඇත්ත ඇති සැටියෙන් පැවැසීම අනෙක්නා විශ්වාසය තහවුරු වීමට හේතු වේ. මහ බෝසතාණන් වහන්සේ පාරමිතා ධර්ම සම්පූර්ණ කළ කාලය තුළ කිසිදු ආකාරයකින් කඩ නොකරමින් සුරකි ප්‍රතිපත්තිය වූයේ ද බොරුවෙන් වැළැකීමයි. බොරු කිම නම් වරද කරන පුද්ගලයාට වෙනත් කළ නොහැකි වරදක් නොමැති බව බුද්ධ වචනයෙහි සඳහන් වේ. බොරු පොරොන්ද ලබා දීම, බොරු ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීම, සාවද්‍ය ප්‍රවාත්ති ප්‍රවාරය කිරීම යනා දී සියල්ල මූසාවාදයට අයත් වේ. නිවැරදි තොරතුරු නොලැබෙන සමාජයක අවිශ්වාසය රජ කරයි. සමාජමය සබඳතා නිසි පරිදි පවත්වා ගැනීමට නම් සියලු දෙනා සත්‍ය වවන කතා කළ යුතු ය. අනෙක්නා විශ්වාසය සුරක්ෂිත කරගත යුතු ය.

මත් වතුර හා මත් ද්‍රව්‍ය මිනිසා ගේ සිහි තුළන විකෘති කරයි. ඉහත දැක්වුණ සියලු දුසිරින් කිරීමට පුද්ගලයා පොළඹවයි. සිහි තුළන පවත්වා ගන්නා පුද්ගලයා මානව ගරුත්වය ආරක්ෂා කරන බැවින් සොරකම බොරුව ප්‍රාණසාතාදී අකුසලයන්ගෙන් ඇත් වීමට පෙළඹීමි. පවුල් පරිසරය තුළ අඩුදැරුවන් හා සාමකාමී ව සතුටින් වාසය කිරීමට එමගින් හැකියාව ලැබේ. මද්‍යසාර පරිහරණයෙන් තොර සමාජය නීරෝගී ය. නීරෝගී සමාජයක් වෙසෙන රටක් ඉක්මනින් සංවර්ධනය වේ. මද්‍යසාර හාවිතය නිසා මෙලොව දී ම ධනය වැනිසෙයි. කළකේලාභල ද ඇති වෙයි. ලැඹුණා බිය තුරන් වේ. ධනය විනාශ වේ. සිහි තුළන දුරවල වේ. කිපෙනසුලු ස්වභාවය වැඩි වේ. සමාජය තුළ අපකිර්තියට පත් වේ. අතිත ජන සමාජය සාමකාමී අයුරින් පැවතියේ

වර්තමානයේ මෙන් ඔවුන් මද්‍යසාරයට ඇබැඩි නොවී සිටි නිසා ය. මෙරට පැරින්නන් මත් වතුර ඉතා පිළිකුල් කළ බව කළක් මෙරට සිරකරුවකු ලෙස සිටි රෝබටි නොක්ස් පවා පෙන්වා දී ඇත.

මෙම සියලු කරුණු සමාලෝචනය කළ විට අනෙක්නා විශ්වාසය, සාමකාමී බව, නීරෝගිකම, පංච දිලය සුරකින සමාජයක් තුළ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන ලක්ෂණ වේ. එනිසා කුඩා කළ සිට මෙම සිල්පද ආරක්ෂා කිරීමට අප අදිටන් කර ගත යුතු ය. තමා මෙන් ම සමාජය ද යහපතට යොමු කරවීම පන්සිල් ආරක්ෂා කරන පුද්ගලයාගේ වගකීමක් වේ. සත්ත්ව සාතනයෙන් හා හිංසනයෙන් වැළකි සිටිය යුතු ය. හිංසනයේ හා සාතනයේ ඇති හානිය එවන් කටයුතු සිදු කරන සම වයසේ යහල්වන්ට හා වැඩිහිටියන්ට පෙන්වා දිය යුතු ය. අන් සතු දේ පැහැර ගන්නවා වෙනුවට පොදු දේපල හා අන් සතු දේ සුරක්ෂිත කර දීමට හැකි පමණින් කටයුතු කළ යුතු ය. වැරදි කාමසේවනයෙහි යෙදෙන්නන්ට එහි ආදිනව පෙන්වා දිය යුතු ය. මූසාවෙන් වැළකි සත්‍ය වවත කරා කරමින් සත්‍යගරුක විමේ වටිනාකම් අන් අයට ද පැහැදිලි කර දිය යුතු ය. මත් වතුර, මත්ද්වා හාවිතයෙන් වැළකි රේට ඇබැඩි වූවන් මුදවා ගැනීමට හැකි අපුරින් මැදිහත් වීම ඉතා වැදගත් කටයුත්තකි. වැරදි කරන පුද්ගලයින් ආරක්ෂා කිරීම ද වැරද්දක් වන අතර වැරදි වැඩ දෙස තිහඹ ව බලා සිටීම ද නුසුදුසු කටයුත්තකි. එහෙත් වරදකරුවන්ට එරහි විය යුත්තේ සාමකාමී ව හා සිය ආරක්ෂාව පිළිබඳ ව ද සැලකිලිමත් වෙමිනි. සමාජය ම යහපතට යොමු කරවීම පන්සිල් ආරක්ෂා කරන පුද්ගලයාගේ වගකීමක් වෙයි. අප එසේ කටයුතු කිරීමෙන් ගුණගරුක සමාජයක් බිජි වනු ඇත.

අප සියලු දෙනා ම පන්සිල් සුරකින විට අප ජ්වත් වන සමාජය හිරිහැර බාධාවලින් තොර සාමකාමී ප්‍රීතිමත් සමාජයක් බවට පත් වේ. සමාජය තුළට ගුණධර්ම ප්‍රවේශ කළ හැකිකේ පුද්ගලයා ඒවා පිළිපැදිමෙනි. පන්සිල් ආරක්ෂා කරන විට බොහෝ ගුණ ධර්ම ආරක්ෂා වේ. නුතන ලෝකය පුරා ම පැතිරි ඇති විසම වූත් අසහනකාරී වූත් පැවැත්ම පන්සිල් රැකීමෙන් මග හැරේ. පන්සිල් රැකීම යනු ප්‍රාදේක් ආගමික කටයුත්තක් ම නොවේ. කටර ආගමක් ඇදුහුව ද පස් පවින් වළකින, පන්සිල් රැකින පුද්ගලයා තමාගේ යහපත මෙන් ම අනුත්ගේ යහපත ද සලසයි. අනෙක්නා වශයෙන් මිනිසුන් අතර විශ්වාසය ද, ශිෂ්ටත්වය ද, සහතීවනය ද, සතුට ද සුරක්නුයේ මෙම පිළිවෙත් රැකින විට ය.

සාරාංශය

පංච ගිලය යනු ගිහි බොද්ධයා විසින් අනුගමනය කළ යුතු නිතා ගිලයයි. පංච දුෂ්චරිතයෙහි නියැලීමෙන් පුද්ගල හා සමාජ පරිභානිය උදා වන අතර පංච ගිලය ආරක්ෂා කිරීමෙන් සාම්කාමී සමාජයක් බිජි වේ. පංච ගිලයෙහි විරමනය හා සමාඟනය යනුවෙන් අංශ දෙකක් ඇති අතර එම අංශ දෙකට ම අයත් වන පරිදි කටයුතු කිරීම නිවැරදි පන්සිල් සුරකිමේ පිළිවෙත ය. පස් පවිත් සිදුවන ආදීනව රසක් ඇති අතර පන්සිල් සුරකිමෙන් පෙළුද්ගලිකවත් සාමාජිය වශයෙනුත් ලැබෙන ආනිඹංස රසකි.

ත්‍රියාකාරකම

- සිල්පද පහ ඒවායේ තේරුම් ද සමග අනුපිළිවෙළින් ලියන්න.
- පංච ගිලය සුරකිමෙන් සමාජයට සිදුවන යහපත කෙටියෙන් පහද්න්න.
- විරතිය හා සමාඟනය යනු කුමක් ද සි හඳුන්වන්න.
- පන්සිල් සුරකිමේ දී යොමුවිය යුතු අංශ තුන ලියන්න.

පූහුණුවට

එෂකංධිම්මං ඇතිතස්ස - මූසාවාදිස්ස ජන්තුනේ
විතින්න පරලෝකස්ස - නත්මී පාපං අකාරියං

ආශ්චර්මක හිලයෙන් දිවි සරු කර ගනීමු

මේ ලෝකයේ බොහෝ සත්ත්වයෝ සිටිති. අපට පෙනෙන මෙන් ම නොපෙනෙන සත්ත්වයෝ ද බොහෝ වෙති. මිනිසා ද සත්ත්වයෙකි. අප අවට පරිසරයේ දකින සත්ත්වයන් දෙස මදක් විමසිල්ලෙන් බලන්න. මිනිසා ද සතුන්ට බොහෝ සෙයින් සමාන බවක් දක්වයි. මිනිස්සු ජ්වත් වීම සඳහා ආහාර ගනිති. අනෙකුත් සත්ත්වයෝ ද ජ්වත් වීම පිණීස ආහාර ගනිති. අප ද්වැසේ වෙනෙස නිවීම පිණීස විඩා හරිමු; නිදා ගනීමු; ආරක්ෂාව අපේක්ෂා කරමු. සත්ත්වයෝ ද විඩා හරිති; නිදා ගනිති; අප දඩුවමට මෙන් ම මරණයට ද බියක් දක්වමු. සත්ත්වයෝ ද දඩුවමටත්, මරණයටත් බිය දක්වති; ආරක්ෂාව අපේක්ෂා කරති. සත්ත්වයෝ තම ප්‍රජාව බෝ කිරීම සිදුකරති. මිනිසා ද සිය ප්‍රජාව බෝ කිරීම සිදු කරයි.

මිනිසාත් සත්ත්වයාත් අතර වෙනස කුමක් ද? මිනිසාට ආගමක් ඇත. සත්ත්වයන්ට ආගමක් නැත. සත්ත්වයින් ඉගෙන ගන්නේ නැත. මිනිසා අධ්‍යාපනය ලබයි. සත්ත්වයෝ ගුණ යහපත්කම් තොදුනිති. මිනිස්සු ගුණ යහපත්කම් දනිති. සත්ත්වයෝ දෙමාපියන්ට තොසලකති. අපි දෙමාපියන්ට සලකන්නොමු. මේ අනුව අපට පෙනී යන කරුණ නම් සත්ත්වයන්ට සඳාචාර ධර්ම නැත. අපට සඳාචාර ධර්ම ඇත. සඳාචාර ධර්ම තොසලකා හරින්නාත් තිරිසනාත් අතර වෙනසක් නැති බව අප තේරුම් ගත යුතු තොවේ ද?

අප ජන සමාජයේ යහපැවැත්මට මහත් සේ උපකාර වන දෙයකි ආගම. විශේෂයෙන් ශ්‍රී ලංකේය ජන සමාජය පෝෂණය වී ඇත්තේ බුදු දහම තුළිති. අපේ සංස්කෘතිය, අපේ සාරධර්ම, අපේ ගතිපැවතුම්, අපේකම ආදි සැම දෙයකට ම මූලික වී ඇත්තේ බුදු දහමයි. රජයේ හෝ පොදුගලික ආයතනයක යහපැවැත්ම උදෙසා සකස් කළ හෝ සම්මත වූ ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් ඇත. පාසල්, දහම් පාසල් ආදි දරුවන් සිටින තැන්වල ද සාරධර්ම ත්‍රියාත්මක වේ. ගොවියා, කම්මල්කරුවා, කම්කරුවා, කරණවැමියා, වෙවදාචරයා, ඉංජිනේරුවා, ගුරුචරයා, වෙළෙන්දා ආදි සැම දෙනාට ම ආවේණික වූ සම්මත සාරධර්ම පද්ධති ඇත. කණ්ඩායමෙන් කණ්ඩායමට බොහෝ සාරධර්ම වෙනස් වන අතර සියල්ලන්ට ම පොදු සාරධර්ම ද ඇත. මේවා ඉක්ම යන්නා සමාජයේ නින්දාවට හාජනය වෙයි. සමාජයේ මිනිස්සු ඒ තැනැත්තා පිළිකුල් කරති; ඔහුට දොස් කියති; සමාජයෙන් කොන් කරති.

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ගිහියන්ට හා පැවිද්දන්ට වෙන් වෙන් ව සිල්පද දක්වා ඇත. ඒ අතර ගිහියන් වන අපට නිත්‍ය සිලය ලෙස පංච සිලයන්, රෑට අමතර ව ආල්ව අෂ්ටමක සිලයන් සමාදන්විය හැකි ය. පොහෝ දින වැනි විශේෂ අවස්ථාවක අෂ්ටාංග සිලය හෝ ගිහි දස සිලය ද සමාදන් වීමේ හැකියාව ඇත. සිල් පද ආරක්ෂා කිරීම බෙඟද අපට පමණක් තොව ලෝකයේ කාටත් යහපත් දිවිපෙවෙතක් ගෙවීමට උපකාර වේ. අප නිතර සමාදන් වන සිල්පද පහට අමතර ව ඇතැම් අය ආල්ව අෂ්ටමක සිලය සමාදන් වන අවස්ථා ද ඇත. ආල්ව අෂ්ටමක සිලය ද අප ජ්‍යෙෂ්ඨයට පුරුකර ගැනීම වැදගත් වේ.

1. පාණාතිපාතා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.
2. අදින්නාදානා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.
3. කාමෙසු මිවිතාවාරා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.
4. මූසාවාදා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.
5. පිසුණාවාචා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.
6. එරුසාවාචා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.
7. සම්ථ්‍ය්පලාපා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.
8. මිවිතා ආත්වා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.

1. පාණාතිපාතා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.

කෙනකු සිල් රකිම සිදු කරන්නේ පෙශදුගලික ව ය. එහෙත් එයින් සමාජයට ම වන්නේ ඉමහත් සේවයකි. පර පණ නැසීමෙන් වෙන්වීමේ සිකපදය රකිමෙන් කෙනකු සිල් පදයක් රකිනවා පමණක් නොව අවට සමාජයේ සිරින සියලු සත්ත්වයන්ගේ ජීවිත සුරකිම ද සිදු වේ. සියලු සත්ත්වයන්ට මරණ බියෙන් තොරව ජීවත් වීමේ හැකියාව ද එයින් හිමි වේ. අද ලෝකයේ බොහෝ දෙනෙක් මානව හිමිකම් ගැන කතා කරති. බුදු දහම මානව හිමිකම් ගැන පමණක් නොව සියලු සත්ත්ව ප්‍රජාවේ ම හිමිකම් ගැන කතා කරයි. එය සුරකිමේ වැදගත්කම පහදා දෙයි.

2. අදින්නාදානා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.

කෙනකු සෞරකම් කරන්නේ තවත් කෙනකුගේ දෙයකි. සෞරකම්න් වැළැකනවා යනු තවත් කෙනකුගේ දෙයක් ආරක්ෂා වීමයි. එයින් සමාජයේ මිනිසුන්ට සෞර බිය නොමැතිව ජීවත් වීමේ හැකියාව ලබාදෙයි. තමන්ගේ වස්තුව සුරක්ෂිත ව තබා ගැනීමේ හැකියාව එයින් හිමි වේ. මම සෞරකම් නොකිරීමේ ආතිශාස දනිමි. එය අන්තර් ද කියාදෙමි. මා මෙන් ම අන්තර් ද සෞරකමට අප්‍රිය නිසා මම ද එයින් වැළැකමේ.

3. කාමෙසු මිවිතාවාරා වේරමණී සික්බාපදින් සමාඳියාමි.

තෙවන සිකපදය ද එසේ ම ය. එය යහපත් පවුල් ජීවිතයක් ගෙවීමට දායකත්වය සපයනවා නොවේ ද? කිසිවෙක් තම හාර්යාව හෝ ස්වාමී පුරුෂයා වෙනත් පුරුෂයෙකු හෝ කාන්තාවක සමග අසම්මත සම්බන්ධතාවක්

පවත්වනවාට කැමැති නොවෙති. එය ඔහුම කෙනකුට පොදු ධර්මතාවකි. මෙසේ සිතා අප තෙවන සික්පදය රකිමෙන් සමාජයට යහපතක් සිදු වේ. එයින් සමාජයේ එකිනෙකා කෙරෙහි ඇති විශ්වාසය රැකෙනවා පමණක් නොව නොයෙකුත් රෝග පිඩිය සඳීම පවා වැළකෙනවා ඇත.

4. මූසාවාදා වේරමණී සික්බාපදං සමාදියාම්.

සිව් වන සික්පදය රකිමෙන් සමාජයේ තවත් කෙනකු රවවීමෙන් වෙන්වෙනවා පමණක් නොව සමාජයේ එකිනෙකා කෙරෙහි ඇති වන විශ්වාසය ද ඉහළ යයි. යමකු බොරු කියා මා රවවන්නේ නම් මා එයට කැමැති නැති. එසේ ම මා බොරු කියා අන්‍යයන් රවවනවාට ඔවුන් ද කැමැති නැති. මා රවවනවාට මම ප්‍රිය නොවෙමි. අන්‍යයේ ද ඒ අය රවවනවාට ප්‍රිය නොවෙති. බොරු කිමේ විපාකත් බොරු නොකිමේ ආනිගේසත් මම හොඳින් ද්‍රිහිමි. අන්‍යයන්ට ද කියා දෙමි.

5. පිසුණුවාවා වේරමණී සික්බාපදං සමාදියාම්.

පස් වන ඕක්ෂා පදය කුළින් පිසුණුබස් කීම හෙවත් කේලාම් කීමෙන් වෙන්වීමට උත්සාහ ගතී. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ සිටි අහිංසක නැමැති දරුවා අංගුලිමාල නම් මහා දාමරිකයෙකු වුයේ කේලමේ ඇති භයානකාර කම නිසා බව අප අමුතවෙන් කිවයුතු නොවේ. යමකු කේලාම් කියා මාගේ මිත්‍රියින් භා මා හේද කරනවාට මා කැමැති නැති. එසේ ම අන් අය ද කේලාම් කියා තමන් හේද කරනවාට කැමැති නැති. කේලාම් කිමේ විපාක දන්නා මම අන්‍යයන් ද එයින් වළකම්.

6. එරුසාවාවා වේරමණී සික්බාපදං සමාදියාම්.

එරුසාවාවා යනු තපුරු වවනයි. රඟ වවන, පරුෂ වවන, කුණු හරුප, කැත වවන යනාදී වශයෙන් හැදින්වෙන්නේ ද මේවායි. අප දරුවන් වශයෙන් අන් අයගේ සිත රිදෙන නරක තපුරු වවන කිසි දා කතා නොකළ යුතු ය. එය යහපත් ධර්මතාවකි. ප්‍රිය වවන කතා කරන කෙනාට සමාජයේ බොහෝ දෙනා ආදරය කරති; ප්‍රශ්නය කරති. තපුරු වවන කියන අය පිළිකුල් කෙරෙති. ප්‍රිය වවන කිමේ වැදගත්කම දන්නා මම අන්‍යයන් ද ප්‍රිය වවන කතා කිරීමට පොලුඩිවම්.

7. සම්ඛ්‍යාපනා වේරමණී සික්බාපද්‍ර සමාඳියාම්.

සම්ඛ්‍යාපනා යනු හිස් වවනයි. අපගේ මෙලොට දියුණුවට හෝ පරලොට දියුණුවට හෝ හේතු නොවන, කාලය කා දමන, වැඩකට තැකි දේ හිස් වවන ලෙස හඳුන්වමු. බුදුරජාණන් වහන්සේ තම ඉවකයන්ට, කතා කරන්නේ නම් ධර්මික කතාවක නිරත වන ලෙස ද, එසේ නොමැති නම් ආරය උතුමන් වහන්සේලා මෙන් නිශ්ච්ඡාධි ව සිටීම වැදගත් බව ද පෙන්වා දුන්හ. අප ද දරුවන් ලෙස පාසලේ දී හෝ නිවසේ දී හෝ වැඩකට ඇති දෙයක්, තම ජීවිතය සාර්ථක කරගත හැකි දෙයක්, සමාජයට වැඩිදායක දෙයක්, අධ්‍යාපනයට වැදගත් දෙයක් කතා කරන්නේ නම් කොපමණ අගනේ ද? අප භුරුකරගත යුත්තේ ද එයයි.

8. මිවිජා ආර්ථික වේරමණී සික්බාපද්‍ර සමාඳියාම්.

අවසාන සිල් පදයෙන් පෙන්වා දෙන්නේ මිවිජා ආර්ථිකයෙන් තොරවීමයි. මිවිජා යනු නිවැරදි තොටු යන්නයි. ආර්ථික යනු දිවිපැවැත්මයි. මිවිජා ආර්ථික යනු වැරදි දිවිපෙළවතයි. අප වැරදි දිවිපෙළවතින් ඇත් ව නිවැරදි දිවිපෙළවතක් ගත කිරීම මෙයින් අවධාරණය කෙරෙයි. අද සමාජයේ ඇතැමුන් සිතන්නේ අප කෙසේ හෝ ජීවත් විය යුතු ය කියා ය. එය වැරදි මතයකි. අප කෙසේ හෝ ජීවත් වීමට තොට හොඳින් ජීවත් වීමට අදිතන් කරගත යුතු ය. තමන් කරන්නේ වෙළෙඳාමක් විය හැකි ය. ගොවිතැනක් විය හැකි ය. රජයේ හෝ පොදුගලික ආයතනයක රැකියාවක් විය හැකි ය. මේ සැම තැනක ම හොඳ භා නරක සිදු කිරීමේ හැකියාව අපට ඇත. අප මේ දෙක වෙන්කොට අවබෝධ කොටගෙන නරක ඉවත් කර හොඳ දේ තෝරා ගැනීමට දක්ෂ විය යුතු ය.

සාරාංශය

ජන සමාජයේ පෝෂණය සඳහා බොද්ධ සාරධරම මහෝපකාරී වේ. එහි පුමුබනම අංගයක් ලෙස පංච සිලය හා ආර්ථ අඡ්‍යමක සිලය හඳුන්වාදිය හැකි ය. එම ප්‍රතිපදා ඔස්සේ තම ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය ගොඩනගා ගන්නේ නම් එය පුද්ගල හා සමාජ සූහ සිද්ධිය සඳහා මහෝපකාරී වේ. හොඳ නරක තෝරා බෙරාගත් සමාජයක් තුළ නිවැරදි දිවිපැවැත්මක් ඇති ව ජ්‍වත් වීම බුදු සමය අනුමත කරන පිළිවෙතයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. මිනිසා සහ සත්ත්වයන් සමාන වන්නේ හා වෙනස් වන්නේ කුමන ගති ලක්ෂණවලින් දැයි පැහැදිලි කරන්න.
2. ආර්ථ අඡ්‍යමක සිලයට අයත් ඕක්ෂා පද නිවැරදි උච්චාරණයෙන් යුතු ව කටපාඩමෙන් කියන්න.
3. මිල්‍යා ආර්ථයෙන් වැළකීමෙන් සිදුවන සමාජීය යහපත පැහැදිලි කරමින් වාක්‍ය 5ක් ලියන්න.

ගුරු සිත සනසටා අකුරු උගෙනීම් සොදවා

අප මෙලොවට බිජි කර මැනැවින් පෝෂණය කරනා දෙමුවුපියන් වෙතින් මූලින් ම ලේඛය පිළිබඳ ව අපි අවබෝධ කර ගන්නේමු. සිං සතර හදාරන වයසට පැමිණී විට අපි පාසල් යන්නේමු. පාසල් දී අපගේ පෙර ගමන් කරුවන් වන්නේ ගුරුමැණිවරුන් සහ ගුරුපියවරුන් ය. අප මෙන් ම ලොව සියලු දෙනාට සිය කටයුතු මැනැවින් සිදු කර ගැනීමට ගුරුවරයකු සිටීම ඉතා වැදගත් වේ. බුදුරාණන් වහන්සේ ද ධර්මය ගුරු තනතුරෙහි තබා ගත් සේක.

ගුරු සිසු සබඳතාව මෙනෙහි කරන අපට තිරායාසයෙන් සිහියට නැගෙන්නේ සිගාලොවාද සූත්‍රයයි. බුදුරාණන් වහන්සේ සිගාලක නම් ගෘහපතියාට මෙම සූත්‍රය දේශනා කළ සේක. එහි දක්වෙන ආකාරයට ගොරට දක්වීමට සුදුසු පුද්ගලයින් අතර ගුරුවරුන් දකුණු දිගාවට උපමා කොට තිබෙන්නේ ඔවුන් වැඩි ගරු බුහුමතට ලක් විය යුතු තිසා ය. ගුරුවරුන් අඟේ දකුණු අත බඳු ය. ගුරු හවතුන්ගෙන් සිදු වන්නේ සුවිසල් මෙහෙවරකි. ගුරු හවතුන් සිසුන්ට උගන්වන්නේ විෂය කරුණු පමණක් නොවේ. කැම බීම ගන්නා ආකාරය, සිරිත් විරිත්, විවිධ බාධක මැබිගෙන ජීවිතය ජය ගන්නා ආකාරය ගුරුවරු අපට පෙන්වා දෙති. සිසුන්ගෙන් සිදු වන විවිධ ආකාරයේ අතපසුවීම්, වැරදිවලට සමාව ලබා දෙති. එසේ ම දරුවන් නොමග යැම වළකින්නේ ගුරුවරුන් තිසා ය. මේ ආකාරයෙන් ගුරුවරුන්ගෙන් ඉටුවන යුතුකම් රාජියක් අපට පෙන්වා දිය හැකි ය. මවක හා පියෙකු සිය දරුවන්ගේ දියුණුව වෙනුවෙන් කටයුතු කරන්නේ යම් සේ ද ඒ ආකාරයෙන් ම ගුරුවරු ද අපගේ අහිවඇද්ධිය වෙනුවෙන් තිරන්තරයෙන් කැප වෙති. ගුරු පියාණන් ගුරු මැණියන් යනුවෙන් අප ඔවුන් අමතන්නේ එබැවිති.

සිගාලෝවාද සූත්‍රයට අනුව ගුරුවරුන් විසින් සිජුන් වෙනුවෙන් ඉටුකරන යුතුකම් පහක් ඇත. එම යුතුකම් අනුපිළිවෙළින් මෙසේ දැක්විය හැකි ය.

1. අප මැනැවීන් හික්මවීම
 2. මැනැවීන් ඉගැන්වීම
 3. සියලු ශිල්ප ඉගැන්වීම
 4. යහළ මිත්‍රාදීන්ට හඳුන්වා දීම
 5. අපට රැකවරණය සැලසීම
-

අප මැනැවීන් හික්මවීම

ගුරුවරු අපට යහළත් සිරිත් විරිත් උගන්වති; අප ජීවත් වන සමාජයේ කළ යුත්ත, නොකළ යුත්ත පෙන්වා දෙති. සැබැං ගුරුවරයා සිය දරුවා ශිල්ප ගාස්තුවලින් හා ගුණධර්මවලින් ඉදිරියට ගෙන ජීමට දැඩි පරිග්‍රෑමයක් දරයි.

මනා හික්මේමකින් තොරව ලබන අධ්‍යාපනයෙහි වටිනාකමක් නොමැති බැවි දන්නා ගුරුවරු අප මැනැවීන් හික්මවති. ඒ සඳහා කටයුතු කිරීමේ දී ආදරයෙන් උපදෙස් ලබා දෙන අතර ම ඇතැම් විට තරවට ස්වරුපයෙන් ද අප නිසි මාර්ගයට ගැනීමට වෙර දරති.

මැනැවීන් ඉගැන්වීම

සැබැං ගුරුවරු නිරන්තරයෙන් තම සිසුන්ගේ අධ්‍යාපනය වෙනුවෙන් කැප වෙති; මූල්‍යමය ප්‍රතිලාභවලට මූල්‍යතැන නොදෙති; ඉගැන්වීමේ කුම හා සිසුන් ඉගෙනුම ලබන ආකාරය සොයා බලා මුවනට ගැලුපෙන අයුරින් ඉගැන්වීමට නිරන්තරයෙන් කැප වී ක්‍රියා කරති; සංකීරණ විෂය කරුණු සරල ව පහදා දෙති. කරුණු ගොනු කර ගැනීමට, ඉගෙනුම් සම්පත් සකසා ගැනීමට, සුදුසු ක්‍රියාකාරකම් හා පැවරුම් පිළියෙල කිරීමට ගුරුතුමන්ලාට සුවිශේෂ පරිග්‍රමයක් දුරීමට සිදු වේ. ඇතැම් රැකියාවලට එබදු පූර්ව සූදානමක් අවශ්‍ය නොවේ.

සියලු යිල්ප ඉගැන්වීම

ගුරු වෘත්තීය භූමිකාව සැබැං ලෙසින් හඳුනා ගත් ගුරුවරු තම සිසුන්ට නිසි කළ දී ඉගැන්විය යුතු සියලු යිල්ප ඉගැන්වීමට කටයුතු කරති. යිල්ප කෙරෙහි ලෝහය උපද්‍වා අඩු කොට තුළන්වති. ඒ මගින් අපේක්ෂා කරන්නේ තම ශිෂ්‍යයා දැනුම්න් පොහොසත් මෙන් ම යිල්පීය හැකියාවන්ගෙන් ද පිරුණු පුද්ගලයකු බවට පත් කිරීම ය. තමන්ගේ තත්ත්වයට වඩා ඉහළ මට්ටමකට තම ශිෂ්‍යයන් පත්වනු දැකීමට සැබැං ගුරු දෙවිවරු කැමැති වෙති.

යහළ මිත්‍රාදීන්ට හඳුන්වා දීම

තමාගෙන් ඉගෙනුම ලබන ශිෂ්‍යයා සිය යහළ මිත්‍රාදීන්ට හඳුන්වා දීම උත්තම ගණයේ ගුරුවරයකුගේ ලක්ෂණයකි. යිල්ප ගාස්තුය ලබා දෙන අතර ම තම ශිෂ්‍යයාගේ සමාජ ජීවිතය ද අර්ථවත් කර දීම එහි අරමුණයි. එමගින් ශිෂ්‍යයාගේ හැකියා අගය කිරීමක් ද සිදු වේ. ගුරුතුමකු මගින් බාහිර සමාජය දැන හැඳින ගැනීමට අවස්ථාව හිමි වීම ශිෂ්‍යයකු වශයෙන් අප ලබන

මහත් භාග්‍යයකි. එමගින් දිජ්‍යායා කෙරෙහි ගුරුතුමාගේ හිතවතුන් ඇති කර ගන්නේ සූබවාදී ආකල්පයකි. එය දිජ්‍යායාගේ අනාගත සූබ සිද්ධියට බෙහෙවින් උපකාර වන්නකි.

අපට රැකවරණය සැලැසීම

තම දිජ්‍යායාට එල්ල වන විවිධ කරදර හිරිහැරවලින් ඔහු මුදවා ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම සැබැඳු ගුරුවරයකුගේ ලක්ෂණයකි. දිජ්‍යායාට මුහුණ පැමුව සිදු වන උපදුව කළේ තියා දැන හැඳින එම විපත්වලින් ගලවා ගැනීමට ගුරුවරු කටයුතු කරති.

මේ ආකාරයෙන් අපගේ අහිවෘද්ධිය වෙනුවෙන් නිරන්තරයෙන් කටයුතු කරන උතුම් පිරිසක් වෙනුවෙන් ඉටු කළ යුතු යුතුකම් මොනවා ද ඩි සිසුන් වශයෙන් අප මැනැවින් දත් යුතු ය. එය ගුරු සිසු දෙපිරිසේ සබඳතා වඩා වර්ධනය වීමට ඉවහල් වේ. සිගාලෝවාද සුතුයට අනුව ගුරුවරුන්ට සිසුන් වශයෙන් අප ඉටු කළ යුතු එවැනි යුතුකම් පහකි. එම යුතුකම් මොනවා ද ඩි විමසා බලමු.

1. ගුරුතුමා දුටු විට භුනස්නෙන් නැගී සිටීම
2. ගුරුතුමාට සියලු ඇප උපස්ථාන සිදු කිරීම
3. ලබා දෙන උපදෙස්වලට හොඳින් සවන් දී පිළිපැදිම
4. අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කර දීම
5. හොඳින් ඉගෙනීම

ගුරුතුමා දුටු විට භුනස්නෙන් නැගී සිටීම

කුඩා කළ සිට දිල්ප ගාස්තු ලබා දෙන ගුරුහවතුන්ට අප ආචාරයිලි විය යුතු ය. ගුරු භවතකු දුටු විට ගොරව දැක්වීමක් වශයෙන් භුනස්නෙන් නැගී සිටීම සිසුන් වශයෙන් අපට සිදු කළ හැකි ඉතා වැදගත් ක්‍රියාවකි. පංති කාමරයට පැමිණෙන ගුරුතුමා දුටු විගසින් අසුනින් නැගීට ආචාර කිරීම යහපත් සිසුන්ගේ ලක්ෂණයකි. බස් රථයක අප ගමන් කරන අවස්ථාවක දී වුව ද ගුරුතුමකු දුටු විට නැගී සිට අසුන ලබා දීම ගුණගරුක දිජ්‍යායාකුගේ ලක්ෂණයකි.

ගුරුතුමාට සියලු ඇප උපස්ථාන සිදු කිරීම

අතිතයේ ගුරුගෙදර නතර වී ඉගෙනුම ලැබූ දිජ්‍යායා ගුරුතුමාට සියලු ඇප උපස්ථාන සිදු කළේ ය. ගුරුතුමා ද සිසුන් වෙනුවෙන් සියලු යුතුකම් තොපිරිහෙලා ඉටු කළේ ය. එහෙත් වර්තමානයේ, අප පාසලේ ඉගෙනුම ලබන්නේ සීමිත කාලය තුළ දිව්‍ය ද ගුරුතුමා වෙනුවෙන් උදවු උපකාර සිදු කළ හැකි අවස්ථා පවතී. හදිසියේ ගුරුතුමාට අසනීප තත්ත්වයක් ඇති ව්‍යුහාත් අපට උපකාර කළ හැකි ය. අසනීපයෙන් සිටින ගුරුතුමුකු වෙනුවෙන් බෙහෙත් සෞයා දීම ද උපකාරයකි. ඉගැන්වීම කරන විට පිපාසයට වතුරටිදුරුවක් හෝ ලබාදීම උපස්ථාන කිරීමකි. විශ්‍රාම ගිය පසු ව්‍යුව ද ගුරුවරුන් අමතක තොකළ යුතු ය. වයෝංද්ධ ව හෝ අසනීප ව සිටින ගුරුවරුන් සෞයා ගොස් අවශ්‍ය උපකාර සිදු කිරීම ගුණගරුක බෝසන් දරුවක්ගේ ලක්ෂණයකි. හොඳින් ඉගෙන ඉහළ මට්ටමේ රකියා ලබා ගත් පසු ව්‍යුව ද තමාට ඒ සඳහා මංපෙන් හෙළි කළ ගුරුවරුන්ට උදවු උපකාර කිරීම උතුම් ක්‍රියාවකි.

ලබා දෙන උපදෙස්වලට හොඳින් සවන් ද පිළිපැදීම

අපගේ ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් සිදු කළයුතු ඉතා ම එදැගත් යුතුකම් වන්නේ ද මෙයයි. සියලු ගුරු හවතුන්ගේ අහිලාප දෙකක් ගැන මෙහි සඳහන් ය. පළමු කරුණ තමා උගන්වන විෂය කරුණුවලට දිජ්‍යායා මැනැවීන් සවන් දීම ය. දෙවැන්න ඉගෙන ගත්තා විෂය කරුණු මැනැවීන් තේරුම් ගෙන ඒ අනුව කටයුතු කිරීම ය. දිජ්‍යායුකු ලෙස කටයුතු කරන සැම අවස්ථාවක දී ම හොඳ ඉගෙනීමක් සඳහා මතා ව සවන් දීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. සවන් දීමක් තොමැති දිජ්‍යායුකුගෙන් හොඳ ඉගෙනුමක් අපේක්ෂා කළ තොහැකි ය. බොහෝ සිසුන් ඉගෙනුමට පසුබට වන්නේ හොඳින් සවන් දීමක් සිදු තොකරන බැවිනි. උගත් කරුණු තම ඒවිතයේ යහපත වෙනුවෙන් පිළිපැදීම උගත්කමින් නිසි ප්‍රතිඵල ගැනීමකි; මෙම කරුණු දෙක පිළිපැදීම සිසුන් වන ඔබගේ අහිලාපයන් ඉටු කර ගැනීමකි. එසේ උගන්වන ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් යුතුකම් ඉටු කිරීමක් ද වෙයි.

අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කර දීම

අතිතයේ ගුරු ගෙදර අසුරින් ශිල්ප ලබා ගත් බැවින් ගුරුවරයාගේ කටයුතු හැකි අසුරින් ඉටුකර දීම යුතුකමක් ලෙස සලකා ඇත. වර්තමානයේද අප ඉගෙනුම ලැබූ ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් අපෙන් විය යුතු යම් කටයුත්තක් යෙදුණු විට එය තම ගක්ති ප්‍රමාණයෙන් නොපිරිහෙලා ඉටු කළ යුතු ය. සිජ්සතර ලබා අප වැඩිහිටියන් ලෙස විවිධ රැකියාවල නිරත වන විට වුව ද සිය ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් කිසි යම් කාර්යයක් ඇති විට එය නොපිරිහෙලා ඉටු කළ යුතු ය.

හොඳින් ඉගෙනීම

ගුරුවරු ඇපකැප වීමෙන් දැඩි වෙහෙසක් දරා විෂය කරුණු මැනැවින් සංවිධානය කොට සිසුන්ට ඉගෙන්වීමට සැමවිට ම උත්සාහ දරති. එසේ ම තමාගෙන් ඉගෙනුම ලබන සිසුන් හොඳින් ඉගෙනුම ලබනු දැකීමට කැමැති වෙති. ශිෂ්‍යයන් වශයෙන් අපේ ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් අපට කළ හැකි ඉහළ ම යුතුකම ද එය වේ. සිසුන් හොඳින් ඉගෙනුම ලබනු දැකීමට සියලු ගුරුවරු කැමැති වෙති. එසේ ම ඉගෙනීමේ මැනැවින් නිරත වන ශිෂ්‍යයා පිළිබඳ ගුරුවරු දැඩි ආදරයෙන් යුතු ව කරා කරති.

මෙම යුතුකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගුරුතුමාගේ සිත නොරිදෙන අසුරින් අප කටයුතු කළ යුතු ය. වේලාසනින් පාසලට පැමිණීම, පාසල් බිම පිරිසිදු කිරීම, ගුරු බසට අවනත වීම හා සවන් දීම, විනය ගරුක ව කටයුතු කිරීම, ගුරු ගොරවය උපද්‍වාගෙන ඉගෙනුම ලැබීම ඒ අතුරින් වැදගත් වේ. පාසලේ දී පමණක් නොව එතුමන්ලා මූණගැසෙන කවර ස්ථානයක දී වුව නිසි ගොරවය දැක්විය යුතු ය. ගුරුතුමන්ලාට සැලකීමේ දී අප ගරු කළ යුතු වන්නේ පංතියේ උගන්වන ගුරුවරුන්ට පමණක් නොවේ. අපට උගන්වන්නේ නැති වුව ද පාසලේ සිරින අනෙකුත් ගුරු හවතුන්ට ද අප ගරු කළ යුතු වේ. එසේ සැලකිය යුතු වන්නේ පාසල් කාලයේ දී පමණක් නොවේ. අප ජීවිත කාලය පුරුවට ම නිසි මග යැමට මග පැසු ගුරු මුවවරුන් හා පියවරුන් වෙත ගොරව දැක්විය යුතු ය. අප අධ්‍යාපනය ලබා කවර මට්ටමේ තනතුරු දුරුව ද මූලික අධ්‍යාපනය ලබා දුන් ගුරුවරුන් අමතක නොකළ යුතු ය. රීට හේතුව අපට එම තත්ත්වය ලබා ගැනීමට මග පෙන්වූයේ ගුරු හවතුන් බැවිනි.

සාරාංශය

සිගලෝවාද සූත්‍රයට අනුව ගුරුවරුන්ගෙන් සිසුන්ට ඉටු විය යුතු යුතුකම් හා ගුරුවරුන්ට සිසුන්ගෙන් ඉටු විය යුතුකම් පහ බැඟීන් දක්වා ඇතේ. සඳිසා නමස්කාරයට අනුව ගුරු සිසු යුතුකම් දක්වෙන්නේ දකුණු දිසා නමස්කාරයට අදාළ ව ය. එහි ගුරුසිසු සබඳතාව පිය පුතු සබඳතාවකට සමාන කොට දක්වා ඇතේ. ගුරු සිසු සබඳතාව මැනැවීන් පවත්වා ගැනීම මගින් උගත් දික්ෂාකාලී සමාජයක් බිජි කර ගත හැකි ය.

ත්‍රියාකාරකම

1. ගුරුවරුන්ගෙන් සිසුන්ට ඉටු විය යුතු යුතුකම් ලියන්න.
2. සිසුන්ගෙන් ගුරුවරුන්ට ඉටු විය යුතු යුතුකම් ලැයිස්තුගත කරන්න.

ප්‍රහුණුවට

ගුරු සිත නොරිදවා	-	වේලාව නොවරදවා
බැංති පෙම් උපදවා	-	අකුරු උගත් කුමරු සොඳවා
	-	කාච්චාගේබරය -

ආදර්ශවත් නායකත්වය

අනිතයේ බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ කෙනකු රාජ්‍යය කරන කලේහි අප මහබෝසතාණෝ වෙළඳ කුලයෙක උපත ලැබූහ. වැඩි වියට පත් එතුමෝ සාත්ත්‍ය නායකයකු ලෙස ගැල් පන්සියයකට නායකත්වය දෙමින් වෙළඳ කටයුතුවල නිරත වූහ. එකල එම පුදේශයේ තවත් සාත්ත්‍ය නායකයෙක් ද සිටියේ ය. ඔහු නුවණීන් අඩු ය; උපායකීලි නොවේ; අදක්ෂ ය. එක් කාලයක බෝසත් වෙළඳ නායකතුමා ගැල් පන්සියයක බඩු පුරවාගෙන වෙළඳාමේ යාමට සූදානම් විය. නුවණ මද පුද්ගලයා ද ගැල් පන්සියයක බඩු පුරවාගෙන එක මාරුගයේ ම වෙළඳාමේ යාමට සූදානම් විය. එවිට බෝසත්තුමා මේ තුවණ නැති වෙළඳ නායකයාත් මා සමග යාමට සූදානම් වූව ද ගැල් දාහක් ගමන් කරන්නට මෙය සූදුසූ මාරුගයක් නොවේ. එසේ ම ගමන් කරන මිනිසුන්ට දර හා ජලය ද, ගැල් අදින ගවයන්ට තණකොළ ද සපයා ගැනීමට අසීරු වෙයි. මේ නිසා ඔහු හෝ මා හෝ පළමු ව යා යුතු යැයි සිතා ඒ අනුවණ ගැල් නායකයා කැදවා “අප දෙදෙනාට ම එක වර ගමන් කළ නොහැකි ය. පළමු ව යන්නේ ඔබ ද මම ද” සි විමසුවේ ය. එවිට අනුවණ ගැල් නායකයා මෙසේ සිති ය. තමා පළමු ව ගිය කළේහි බොහෝ ලාභ ප්‍රයෝගන වන්නේ ය. කරත්ත රෝදවලින් හැරුණු වල සහිත මාරුග නැති. කරත්ත අදිනා ගොනුන්ට ද භොඳ තණකොළ කැමට පුළුවන. මිනිසුන්ට ද කිසිවකු නොකැඩු භොඳ පලා ආදිය ලැබෙන්නේ ය. ඉතා පිරිසිදු ජලය ද ලබා ගත භැකි වන්නේ ය. තමාට කැමැති පරිදි මිල ගණන්වලට බඩු විකුණාගත භැකි වන්නේ ය. එසේ සිතා “මිත්‍ය මම පළමු ව යන්නම්.” යැයි හෙතෙම බෝසතුන්ට ප්‍රකාශ කළේ ය.

බෝසත්තුමා ද පසු ව යාමන් බොහෝ ප්‍රයෝගන අත්වන බව දත් මෙසේ සිති ය. පළමු ව ගමන් ගන්නේ මාරුගයේ දුරවල තැන් පිළිසකර කරති.

මුවන් සකස් කළ මග මට ගමන් කළ හැකි ය. පළමු ව ගියහොත් මේරු තණකාල ගවයන්ට කැමට සිදුවෙයි. වරක් කැ පසු නැවත එන ලපටි තණකාල මගේ ගවයන්ට කැමට හැකි වේවි. එසේ ම පළමු ව යන්නන් පලා කොළ කඩාගත් පසු තැවත දැඟ දමන ලපටි පලා අපගේ මිනිසුන්ට අනුහව කිරීමට හැකි වන්නේ ය. පළමු ව යන අය පැන් නොමැති වූ විට ලිං කපති. මුවන් කැපු ලිංවලින් අපට ද පැන් බීමට හැකි වන්නේ ය. මුවන් ඉහළ මිල ගණන් නියම කර බඩු විකුණා ඇතොත් මම ද පසු ව ගොස් මුවන් නියම කර ඇති මිලට බඩු විකුණන්නෙමි. මෙසේ පසු ව ගමන් කිරීමේ ප්‍රයෝගන පිළිබඳ ව සිතු බේස්තාණෝ මිතුරු ගැල් නායකයා අමතා, 'මෙ පළමු ව යන්නැ' සි කිහි. එවිට තුවණ තැති ගැල් නායකයා සතුටු ව අභාර පාන, ජලය, දර ආදිය ගැල්වලට පටවා ගත්තේ ය. නියමිත පරිදි ගමන් ඇරුණි. සාත්ත්‍ය නායකයා මග පෙන්වමින් ඉදිරියෙන් ම ගියේ ය. මිනිස් වාසය පසු කළ පිරිස කාන්තාරයකට පිවිසියන.

හැට යොදුනක් වූ කාන්තාරයේ අඩක් පමණ තරණය කර සිටින අතරතුර එම කාන්තාරයට අරක් ගත් එක්තරා යක්ෂයෙක් තම පිරිස සමග මුවන් කරා පැමිණියේ ය. යක්ෂ තෙමේ ගැල්කරුවන් හා ගොනුන් මරා කන්නෙමැ සි සිතා එක්තරා උපායක් යෙදී ය. හෙතෙම කාන්තාර මාර්ගයේ ඉදිරියෙන් මහ වැසි වස්නා බව මවා පෙන්නුම් කළේ ය. ඒ සඳහා මුවහු තෙතබරිත වූ ඇදුම් ඇදුගෙන, තෙවළීම් මානෙල් මල් මාලා හිස, කර පලදිමින් මඩ තැවරුණු රියසක සහිතව ගැල් සාත්ත්ව ඉදිරියට පැමිණියන.

සාත්ත්ව නායක තෙමේ මේ පිරිසගෙන් මග තොරතුරු විමසී ය. යක්ෂයා වෙළඳුන් අමතා ඉදිරියෙහි මහ වැසි වස්නා බව විස්තර කළේ ය. ඒ අසා හෙතෙම බෙහෙවින් සතුටට පත් විය. ඉදිරියෙහි ජලය තිබිය දී දිය බඳුන් රැගෙන යා යුතු නැතැ යි ඔහු සිති ය. මෙතෙක් රැගෙන ආ ජලය ඉවත දමා බර අඩු කරගෙන පහසුවෙන් ගැල් පැදිවීමට හෙතෙම තීරණය කළේ ය.

එහෙත් සිදු වූයේ අනෙකකි. ඉදිරියේ වැසි නොලැබිණ. දිය ස්වල්ප මාත්‍රයකුදු නොවී ය. දිය පිපාසයෙන් පිඩිත වූ මිනිස්සු ද ගොන්නු ද තැන් තැන්වල පිබාවට පත් ව ඇද වැටුණහ. මැදියම රෝ පැමිණී යක්ෂයෝ ඒ මිනිස්සුන් හා ගවයන් මරා මස් අනුහට කළහ.

දින කිහිපයක් ගෙවී ගියේ ය. නුවණුති බේසත් වෙළන්දා ගමනට සැරසීණී. ඔහු වඩාත් කළුපනාකාරී ව ගමන සැලසුම් කළේ ය. කාන්තාරයක් හරහා යන ගමනේ දී ජලය තීරණාත්මක සාධකය වෙයි. හෙතෙම ජල පරිහරණයේ දී බෙහෙවින් පරිස්සම් වීමට සැලකිලිමත් විය; ගමනට සැහෙන තරමට ජලය ගැල්වලට පුරවා ගත්තේ ය. තම වෙළඳ කණ්ඩායම කැදවා තම ආරක්ෂාව පිණිස විශේෂයෙන් සිත තබාගත යුතු කරුණු වෙත සියල්ලන්ගේ ම අවධානය යොමු කරවී ය.

“මා නොවිචාරා පැන් පතක් පමණකුදු නිකරුණේ ප්‍රයෝගනයට නොගනුව. මේ කතර මග විෂ වඩාත් ඇත. එහෙයින් පෙර නොකැ විරැ එලයක්, ගොළයක්, මලක්, පලා වර්ගයක් මා නොවිචාරා නොකව,” යනුවෙන් හෙතෙම අවචාද කළේ ය.

වෙළන්දේ ගමනට පිටත් වූහ. ගම්බිම කෙත්වතු පසුකොට ඔවුහු කාන්තාර මධ්‍යයට පැමිණීයහ. වෙළඳුන් රවවා සිය වසගයට ගැනීමට සිතු යක්ෂයෝ මහ වැසි වස්නා ප්‍රදේශයක් පසු කොට එන පිරිසක් මෙන් තෙත් වූ වස්තාදිය ඇති ව යළිත් වෙළඳුන් ඉදිරියට ආහ. වෙළඳුන් ඉදිරියේ වැසි වස්නා අයුරු විස්තර කළහ. එහෙත් වෙළඳ නායකයා ඔවුන් කී දේ නොපිළිගත්තේ ය.

සාත්ත්ව නායකයා “පැන් දුටු තැනක දී පැන් දමාපියා, ගැල් සැහැල්පු කොට යමිහ, ” යි දැඩි අධිෂ්ථානයෙන් ප්‍රකාශ කළේ ය. වෙළඳ පිරිස සාත්ත්ව නායකයාගේ අදහසට එකඟ වූහ. යක්ෂයෝ ආ මගම ආපසු ගියහ. නැවත වෙළඳ පිරිස කැදවු සාත්ත්ව නායකයා,

“තොප විසින් මේ කාන්තාරයෙහි විලක්වත් පොකුණක්වත් ඇතැයි කිසි කෙනකුගෙන් අසා තිබේ ද?” යනුවෙන් විවාලේ ය.
“ස්වාමීනි, එසේ අසා නැත්තෙමු.”

“මේ නිල් වූ වන රෝදින් එපිට වැසි වස්නේ යැයි සමහර කෙනෙක් කිවුහ. වැසි සුළග නම් කොතෙක් තැන් හමා ද?”

“ස්වාමීනි, යොදුනක් පමණ තැන් හමන්නේ වේද” සි ඔවුහු පිළිතුරු දුන්හ.

“එසේ නම් තොප හැම දෙනා අතුරින් එක් අයකුගේ හෝ වැසි සහිත සුළගක් ඇගේ වැදුණේ ද?”

“නැත ස්වාමීනි,” සි ඔවුහු පිළිතුරු දුන්හ.

“විදුලිය කොතෙක් දුරට පෙනේ ද?” සි නැවත ගැල් නායකයා විමසී ය.

“සතර පස් යොදුනක් දුරට පෙනේ” යැයි පිරිස කිවුහ.

“තොපගෙන් කිසිවෙක් එවැනි විදුලි ආලේංකයක් දුටුවේ ද?”

“නැත ස්වාමීනි, එවැනි ආලේංකයක් නුදුටුමින” සි ඔවුහු කිහ.

“ගෙරවිලි හඩ කොතෙක් දුරට ඇසෙන්නේ ද?” සි විමසු විට යොදුනක් පමණ දුර ඇසෙන බව ඔවුහු කිහ.

“තොප අතුරින් කිසිවකුට එවැනි ගෙරවිලි ගබඳයක් ඇසුණේ ද?” සි විවාලේ ය.

“නැත ස්වාමීනි, එවැනි ගෙරවිලි හඩක් නොඇසුණේ ය” සි පිරිස කිහ.

එවිට බෝසතාණෝ “පින්වතුනි, මොවුහු මිනිස්සු නොවෙති; යක්ෂයෝ ය. මොවුන් අප ගෙන යන ජලය ඉවත් කර අප දුර්වල කොට මරා කැමට පැමිණී යක්ෂයන් පිරිසකි. අපට පෙර ගිය ගැල් නායකයා උපාය දන්නේ නැත. ස්ථීර වශයෙන් ම ඔහු රවතා ජලය ඉවත් කරවා පිඩාවට පත්කොට මරා කන්නට ඇති. බඩු පිරවු ගැල් අපට දක ගන්නට හැකි වේවි. ඒ නිසා ජල බිඳක්වත් ඉවත නොදමා ඉක්මනට ගැල් පදනම්නැ’ සි උපදෙස් දුන්හ.

ගැල් කණ්ඩායම ඉදිරියට යදු බඩු පුරවන ලද ගැල් පන්සියය හා යක්ෂයින් විසින් කා දමත ලද මිනිසුන්ගේ හා ගවයින්ගේ ඇටකටු දුටු බෝසතාණේ ගැල් නතර කොට ගොනුන් ලිහා ගැල් වළල්ලක් සේ රැඳවුහ. කඳවුරු බැඳ වේලාසනින් ම ගවයින්ට තණකොල කවා මිනිසුන්ට බත් කැමට නියම කළහ. ගොනුන් මැදිවන සේ මිනිසුන් වටෙට ම තැබවුහ. අනතුරුව එතුමාණේ මිනිසුන්ට නිදා ගැනීමට සලස්වා ගක්තිමත් පුද්ගලයන්ට කඩු මුගුරු ආදිය අතට දී රාත්‍රිය මුළුල්ලේ ම ආරක්ෂාව සැලැස්වුහ.

මවුහු දෙවැනි දින උදාසන ම ගවයින්ට තණකොල කැමට දී තම පරණ ගැල් ඉවත්කර කළින් පැමිණි කණ්ඩායමේ ගක්තිමත් ගැල් ඒ වෙනුවට යොදා ගත්හ. අගයෙන් අඩු හාණ්ඩ ඉවත් කර අගය වැඩි වටිනා බඩු කරත්තවලට දමා ගත්තේය. මිනිස් වාසයට පැමිණි මවුහු රිසි සේ මිල නියම කොට බඩු විකුණා සමඟදීයට පත් වුහ.

මෙම ජාතක කරා වස්තුවෙන් වෙළඳ කණ්ඩායම් නායක වරිත දෙකක් පිළිබැඳු වේ. අනුවණකමින් තින්දු තීරණ ගත් නායකයාත්, දුර දක්නා නුවණීන් කටයුතු කළ නායකයාත් ඒ වරිත දෙකයි. අදාළ සාත්ත්‍ර නායකයා ගත් ක්ෂණික තීරණ නිසා ඒ වෙළඳ කණ්ඩායම විනාශයට පත් විය. නමුත් දුර දක්නා උපායකිලි නුවණීන් යුතු අප මහ බෝසතාණන් වහන්සේගේ වෙළඳ කණ්ඩායම තම ජීවිත ද බෙරා ගනිමන් සමඟදීමත් වෙළඳුන් බවට පත් වුහ.

මෙම කරා පුවතින් අපට වරිතායනය කර ගත හැකි නායකත්ව ගුණාංග රසක් ඇත. ඒවායින් කිහිපයක් පහත සඳහන් වේ.

- දුර දක්නා නුවණීන් යුත්ත බව
- පුරුව සූදානම හා සැලසුම් සහගත බව
- ඉවසිලිමත් හා විමසිලිමත් බව
- අනුගාමිකයන්ට පිළිගත හැකි විශ්වාසදායක අයකු වීම
- සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමේ හැකියාව
- නිවැරදි තීරණ ගැනීම
- තොවිය ව ක්‍රියා කිරීම
- සංවිධාන ගක්තියෙන් යුතු වීම
- අනුගාමිකයන්ගේ ආරක්ෂාව සැලසීම
- වගකීමෙන් හා වගවීමෙන් යුත්ත බව

එසමයෙහි නුවණැති සාත්ත්‍ය නායකයා ව ඉඩද සිටියේ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. පළමු ව ගොස්, අපරික්ෂාකාරී වීම නිසා විනාග මුඛයට පැමිණියේ දේවිදත් තෙරැන් ය. මෙම කතා පුවත එන්නේ පන්සිය පනස් ජාතක පොත් වහන්සේට ඇතුළත් අපණ්ණක ජාතකයෙහි ය.

සාරාංශය

- ★ අදාළ වෙළෙඳ නායකයුගේ ක්‍රියා කලාපය නිසා විනාග මුඛයට පත් වෙළෙඳ කණ්ඩායමක් හා නායකයා ඇළුනවන්ත් ව කටයුතු කිරීමෙන් සමඳ්ධියට පත් වූ වෙළෙඳ කණ්ඩායමක් පිළිබඳ ව අපණ්ණක ජාතක කරාවෙන් විස්තර වේ.
- ★ මෙම කතා පුවත ඇසුරින් සැලසුම් සහගත බව, සූදානම, දුර දක්නා නුවණ, තම පිරිස සමග නිරන්තර සංවාද තුළින් අරමුණු කරා යාම, පිරිස් කළමනාකරණය, විමසිලිමත් බව, නිවැරදි ම තීරණ ගැනීම, එඩිතර බව, සුහදිලි බව ආද නායකත්ව ගුණාංශ රෝගක් අපට ජීවිතාදරුග කරගත හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. ගිෂා නායක නායිකාවන්ට හා පන්ති නායක නායිකාවන්ට මෙම කරා පුවතින් එක් කරගත හැකි ජීවිතාදරුග පහක් ලියන්න.
2. අපණ්ණක ජාතකයේ පළමු ජීවිතාදරුග දේශනා ගෙලියෙන් සංශෝධනා කරන්න.

පැවරුම

අපන්ණක ජාතකය ඇසුරින් කෙටි නාට්‍ය පිටපතක් සකස් කර රාග දක්වන්න.

සැනසුම ගෙන එන ඉවසීම

“පුණේ, සූනාපරන්තයෙහි මිනිසුන් දරුණුයි. ඔවුන් ඔබට දෝෂාරෝපණය කළේත් ඔබ මොනවද කරන්නේ?”

“ස්වාමීනි, මට දොස් කියන ඔවුන්, මට ඇතින් නොගසන හෙයින් හොඳ යැයි මා සිතනවා.”

“ඉතින් ඔවුන් ඔබට ඇතින් පහර දුන්නොත්?”

“ගල් කැටවලින් මට නොගසන ඔවුන් හොඳ යැයි මා සිතනවා ස්වාමීනි.”

“හොඳයි පුණේ, ඔවුන් ඔබට ගල් කැටවලින් පහර දුන්නොත්?”

“දඩු මූගුරුවලින් පහර නොදෙන නිසා ඔවුන් හොඳ යැයි මා සිතනවා.”

“පුණේ, ඔවුන් දඩු මූගුරුවලින් ඔබට පහර දුන්නොත් ඔබ මොක ද කරන්නේ?”

“ස්වාමීනි, ආයුධවලින් මට පහර නොදෙන ඔවුන් කොතරම් හොඳ ද කියා මා සිතනවා.”

“ඉතින් ආයුධවලින් පහර දුන්නොත් කරන්නේ කුමක් ද?”

“ଆයුධවලින් පහර දුන්නත් මා මරණයට පත් නොකරන ඔවුන් හොඳ යැයි මා සිතනවා ස්වාමීනි.”

“පුණේ, ආයුධවලින් පහර දී ඔබ මරණයට පත් කරන්න සූදානම් වුණොත්?”

"ස්වාමීනි, සමහර අය ජීවිතය ගැන කළකිරීමෙන් දිවි තොරකරවා ගැනීමට ආයුධ ගත්තවුන් සොයනවා. ඉතින් එලෙස සේවීමකින් තොර ව ම ආයුධ ගත්තවුන් මට ලැබීම භාග්‍යයක් යැයි මා සිතනවා."

ඉහත සඳහන් වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ සහ පූජීන් නම් ග්‍රාවක ස්වාමීන් වහන්සේ නමක අතර ඇති වූ සාකච්ඡාවකි. සුතාපරන්තය නම් ජනපදයට වැඩිම විමට සූදානම් වූ පූජීන් ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් බුදුරඳුන් විමසු ප්‍රශ්න භා පූජීන් ස්වාමීන් වහන්සේ ර්ට දුන් පිළිතුරු ද මෙහි ඇතුළත් ය. මෙයින් හෙළි වන්නේ පූජීන් හිමියන් තුළ පැවති උතුම් ඉවසීමේ ගුණයයි.

ආත්මාරථය මෙන් ම පරාරථය ද සලසාලන, මෙලොව, පරලොව දියුණුව උදා කරන උතුම් ගුණාංගයක් ලෙස ඉවසීම හඳුන්වා දිය හැකි ය. උතුම් බුද්ධත්වය සඳහා බුද්ධකාරක ධර්ම සපුරාලිය යුතු ය. ඒවා දස පාරමිතා ලෙස හැඳින්වෙයි. ඒ දස පාරමිතා අතර සවැනි පාරමිතාව ලෙස දැක්වෙන්නේ ද බන්ති පාරමිතාවයි. බන්ති, ක්ෂාන්ති යනු ඉවසීමයි. ඒ උතුම් ඉවසීම අප මහ බෝසතාණන් පූරුණ කළ අයුරු ක්ෂාන්තිවාදී ජාතකයෙන් පැහැදිලි වෙයි. සැඩ පරුෂ වූ, ගුණ ධර්මවලින් හින වූ, මහණ බමුණන්ගේ ගුණ නොදත් කළාඛු නම් රජත්මා ගුණයෙන් පිරිපුන් ක්ෂාන්තිවාදී බෝසත් තුවසාට විවිධාකාරයෙන් වධ දෙන ලදී. එලෙස වධ දුන් රජු කෙරෙහි කෝප තොවුණු තවුසා. "යම් කළාඛු නම් වූ රජ කෙනෙක් මාගේ දෙ අත්, දෙපා, කන් නාසාදිය සින්දුවියේ ද ඒ රජ තෙමේ බොහෝ කාලයක් ජීවත් වේවා! මා වැනි ක්ෂාන්තිය (ඉවසීම) බලය කොට ඇති තුවණුත්තේ කිසිවකු කෙරෙහි තොකිපෙත්," යයි පැවත්සිය. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ බෝසත් තුළ තිබු ඉවසීමේ ලක්ෂණයයි. අප බුදු පියාණන් වහන්සේ පමණ ඉවසු උතුමකු මේ මිහිපිට තවත් නැති තරම් ය. විංචා මාණවිකාවගේ අහුත වෝදනාව, සුන්දරී පරිභාෂ්ඨකාව මරා ගඳ කිලිය පිටුපස මල් ගොඩ යට මළ සිරුර සගවා නිගණ්‍යයන් කළ අස්ථාන වෝදනාව, මාගන්දිය බෙබද්දන් යොදවා මහත් සේ පරිහව කිරීම ආදි ඉවසීමට ඉතා ම අපහසු අවස්ථාවල දී පවා මැනැවින් ඉවසු අයුරු සිහිපත් කළ හැකි ය.

ඝරම සේනාධිපති සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේට එක් අයිත්ට බමුණෙක් පිටුපසින් පැමිණ තද අතුල් පහරක් ගැසුවේ ය. “එසේ පහර දීන්නේ කුමක් සඳහා දු” හි උන් වහන්සේ ඇසු විට “මබ වහන්සේගේ ඉවසීම පරීක්ෂා කිරීම සඳහා” යයි බමුණා ප්‍රකාශ කොට ඇත. බමුණා කෙරෙහි කිසිදු අහිතක් නොසිනා ඔහුට සමාව දී ඒ බමුණාගේ නිවසට වැඩම වූ සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ දන් වැළඳුහ. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ උන් වහන්සේගේ ඉවසීමේ ගුණයයි.

යමෙක් බලවත් වූයේ නමුදු දුබලයාගේ වැරදිවලට සන්සුන් ව ඉවසන්නේ නම් එය ම ග්‍රේෂ්‍ය වූ ඉවසීම ලෙස ඝරමයෙහි දක්වා ඇත. දුබලයා, කරගත හැකි දෙයක් නැතිකමින් කාභටත් හිස නමයි; නිතර ඉවසයි. එය උතුම් ඉවසීමක් නොවේ. තමා බලයෙන්, දනයෙන්, නිලයෙන්, පරිවාර සම්පත්තියෙන් ප්‍රබල ව සිටිය ද, දුබලයාගෙන් ලැබෙන ගැහැට ඉවසන්නේ නම් එය උතුම් ම ඉවසීම වේ. යමකු තමාගේ පය බල්ලකු සැසු කළ, තමා ඒ බල්ලාගේ පය නොසපන්නාක් මෙන් තමාට ආක්‍රෝග පරිහව කිරීම ආදි වශයෙන් හෝ පහරදීම් වශයෙන් හෝ හිරිහැර කරන තැනැත්තාට නොකිපීම, පලි නොගැනීම බුද්ධාදී උත්තමයන් විසින් ප්‍රගංසා කරන ලද හි සලකා ඉවසීම පුරුදු කරතොත් ලොව කිසි විටක කළහයක්, අසමගියක්, හේදයක් කිසි තැනක ඇති නොවේ. ඉවසීමෙන් සැනසීම ලැබෙන්නේ එවිට ය.

ඉවසීම නැති කිපෙන සුළු තැනැත්තා යමක අර්ථය අනර්ථ නොදැකියි. ධර්මය අධර්මය නොදැකියි. තොර්ධය වූ කලී මිනිසාගේ ප්‍රකාශී සිහිය විකාශීයට පත් කරන්නකි. මිනිසා උම්මත්තකයු බවට පමුණුවන පාඩී ධර්මයකි. එවැනි අයකු තුළ දුෂ්චරිතයෙන් වෙන්වීමටත්, ගුණ ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වීමටත් උපකාරී වන විලිබිය ආදි ගුණ ධර්මයන් හට නොගති. සිල, සමාධී, ප්‍රයාදී ගුණ ධර්ම වැඩිය හැක්කේ තොර්ධය ඇති තැනැත්තාට නොව ඉවසීම ඇති තැනැත්තාට ය. සියලු කුසල ධර්මයෝ ඉවසීම මුල් කොට වැඩින බව,

සිල සමාධී පස්ස්දානං
බන්ති පධාන කාරණා
ස්ථිලේපි කුසලා ධම්මා
බන්ත්‍යායත්තතාට වඩිඩරේ

යන ගාරා පායයෙන් පැහැදිලි කෙරේ.

අප ජ්වත් වන සමාජය විවිධ ය; විෂම ය. එවැනි සමාජයක විවිධ පුද්ගලයන් සමග අපට ජ්වත් වීමට සිදුවේ. ඒ අය සමග එකට කටයුතු කිරීමේදී තම සිතට පිඩා ගෙන දෙන වෙන ද, ක්‍රියා ද සිදුවේ. ලොව කිසිම කෙනකුට හොඳ ක්‍රියා, හොඳ වෙන ම පමණක් දැකීමට ඇසීමට නොලැබේ. බස් රථයකට ගොඩ වුවත් දැකින්නට ලැබෙන්නේ නොමනා හැසිරීම ය. ඇසෙන්නේ කරුණ කටුක වෙන ය. එවැනි දුබලකම් හේතු කොට ගෙන තමාගේ සිතට තොර්ධය නංවා ඒ දුබලකම් අනුව තමා ද දුබලයු වුවහොත් සිදුවන්නේ මහත් විනාශයකි. ඒවා ඉවසීමට නොහැකි තැනැත්තාට සමාජයක වාසය කළ නොහැකි ය. අනුත්ගේ ඇනුම, බැනුම, රවුම, ගෙරවුම නොඉවසා ඇනුමට ඇනුමත්, බැනුමට බැනුමත්, රවුමට රවුමත්, ගෙරවුමට ගෙරවුමත් කිරීමට අප පෙළුම්මූණ හොත් අපට ද අතින් පයින් පමණක් නොව, දඩු මුගුරු අවි ආයුධවලින් පවා පහර ලැබ මාරුන්තික දුකකට හෝ මරණයට හෝ පැමිණීමට සිදුවිය හැකි ය. අනුනට හිංසා පිඩා කිරීම නිසා බන්ධනාගාරගත ව දුක් විදිමට ද සිදු වේ. නො ඉවසන්නාට මෙවැනි අපමණ දුක් පිඩාවනට ලක් වීමට පමණක් නොව දෙලොට පිරිහි අපා ගත වීමට ද සිදුවෙයි. පැරණි උතුමන් පැවසු උපදේශයක මෙසේ සඳහන් වේ.

ඉවසන දනා රුපු යුදයට ජය කොඩිය
මහමෙර උස්සුලනා මිහිකතටත් වැඩිය

ඉවසන තැනැත්තා ඇවිලෙන ගින්තට පියුරු දමන්නේක් නොවේ. ඔහු දමන්නේ ජලයයි. ජලය වත් කිරීමෙන් ම ගින්ත නිවේ. ඉවසීම තැමැති උතුම ගුණයෙහි පිහිටි තැනැත්තා සියලු කළකේලාභල සංසිද්ධාගෙන සතුරන්ගෙන් ගැහැටත් නොලබා නිතර සූච්‍යා කළුගත කරන්නකු බවට පත් වේ. කළකේලාභල නිසා නඩු හඳ කිමට වියදුම් වන විශාල ධනයක් ද ඉතිරි වේ. එවිට හෙතෙම සතුරන් දිනු, මෙලාව ජයගත්තකු බවට පත් වේ.

ඉවසීම නොමැතිකමේ දුර්විපාක ද අප තේරුම් ගත යුතු ය. අද අප ජීවත්වන සමාජයේ දහමට, නීතියට පටහැනි ක්‍රියා සිදුවන්නේ ඉවසීම තැතිකම නිසා ය. විද්‍යුත් හා මුද්‍රිත මාධ්‍ය තුළින් පහත සඳහන් ප්‍රවත් පළවෙනු අපට නිතර අසන්නට දකින්නට ලැබේ.

විභාගය අසමත් වූ ගිෂ්‍යයා වස බේ දිවි නසා ගනී.

පෙමට මවුපියන් විරැද්‍ය වූ නිසා දියණීය ගෙල වැලා ගනී.

පියා දුන් අවවාද නොරිස්සු පුතා තම පියාට පහර දෙයි.

තරගයේ ජය පරාජය ඉවසීමට නොහැකි වූ දෙපිරිසක
ගැටුමින් විස්සක් රෝහල් ගත කෙරෙති.

තම සැමියාගෙන් සිදුවන ගැහැට ඉවසීමට නොහැකි නිසා
මවක් තම සිගිති දරු දෙදෙනා සමග ගෙට පත්.

මේ සියල්ලට ම හේතුව කෙශ්‍යය පාලනය කරගත නොහැකි වීම ය. ඉවසීම තැති වීම ය. ඉගෙන ගැනීම, උගත්කම, පාණ්ඩිත්‍යය යනු තමාට මුහුණ දීමට සිදුවන ගැටුවලට ප්‍රශ්නවලට විසඳුම් සෙවීම ය; විභාගය අසමත් වූයේ නම් ර්ලගට අප කළ යුතු කාර්යය වන්නේ අසමත් වීමට හේතු විමසා ඉවසීමෙන් විභාගය ජය ගැනීමට උත්සාහ කිරීම ය. ඉවසීමෙන් යුතු ව උත්සාහවත් වී විභාගයට ඉදිරිපත් වීම නිසා විශිෂ්ට ලෙස ඉන් සමත් වීමට ද අපට හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

දෙලෝ අහිවෘද්ධිය කැමැත්තන් සතුරන්ගෙන්, ශිත උජ්ණය ආදියෙන්, සා පිපාසාවෙන්, මැසි මුදුරුවන්ගෙන් වන පීඩා පමණක් නොව තවත් බොහෝ පීඩා ඉවසිය යුතු ය. පීඩා ඉවසිමට නොහැකි තැනැත්තාගේ ජ්විතය ම පරාජය වනු ඇත. දෙලෝ වැඩ සලසාගත් මහෝත්තමයේ දුක් පීඩා ඉවසිමෙහි සමරප්‍රයෝ ම වෙති. ජ්විතයේ මුල් කාලයේ දී බොහෝ දුක් පීඩා විදි පුද්ගලයන් ඒවාට සාර්ථක ව ඉවසිමෙන් මුහුණ දී තම ජ්විතය සැපවත් කරගෙන ඇති අයුරු අප කොතෙකුත් අසා ඇත්තෙමු. මංගල පූත්‍රයේ ඉවසිම මංගල කාරණයක් ලෙස සඳහන් කොට ඇත්තේ ද එබැවිනි.

ඉවසිමෙන් ලැබෙන ආනිග්‍රස ධර්ම පහක් ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට ඇත.

1. ඉවසන තැනැත්තා බොහෝ මිනිසුන්ට, දෙවියන්ට පමණක් නොව අමතුෂ්‍යයන්ට ද ප්‍රිය මනාප කෙනෙක් වේ.
2. සතුරන් නැති මිතුරන් බහුල පුද්ගලයෙක් වේ.
3. අපරාධවලින් තොර ව සාමකාමී සහජ්වනයෙන් කළ ගත කරන්නෙක් වේ.
4. මරණාසන්නයේ මුලාවට පත් නොවී ප්‍රසන්න සිතුවීලිවලින් පිරැණු අයකු ලෙස කළුරිය කරන්නෙක් වේ.
5. මරණීන් පසු දුගතිගාමී නොවී සුගතියෙහි ම උපදින්නෙක් වේ.

දෙලොව වැඩ කැමැති අපි ඉවසිම පුරුදු පුහුණු කර ගනිමු.

සාරාංශය

තමාහට අන් අය ආකුර්ග පරිහව කරන කල්හි, තොයෙක් දුක් ගැහැට දෙන කල්හි ඔවුන් කෙරෙහි වෙනසකට තොපැමිණෙන, තොකිපෙන, විරුද්ධ ව ත්‍යා තොකරන ලක්ෂණය ඉවසීමයි. ඉවසීම නිසා සැනසීමට, තීරෝගී වීමට, ගුණ ධරුම වර්ධනය කර ගැනීමට, සතුරන් ජය ගැනීමට හැකි වේ. ඉවසීමේ ප්‍රධාන ආනිගෘහ පහක් දක්වා තිබේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. ඉවසීම යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ කුමක් ද යි පැහැදිලි කරන්න.
2. ඉවසීමෙන් සැනසීම ලැබූ සිද්ධියකට තිදුෂුනක් ඉදිරිපත් කරන්න.
3. ඉවසීමෙන් ලැබෙන ආනිගෘහ ගෙන හැර දක්වන්න.

ප්‍රහුණුවට

තස්සේව තේන පාපියෝ
යෝ කුද්ධං පරික්ෂේකති
කුද්ධං අප්පරික්ෂේකති
සංගාමං ජේති දුර්ජයං

යමෙක් කොඳ කරන පුද්ගලයාට පෙරලා කොඳ කෙරේ නම,
මහු පළමු කිපුණු පාපී පුද්ගලයාට ද වඩා පාපියෙක් වේ. කිපුණු
තැනැත්තාට පෙරලා තොකිපෙන තැනැත්තා දිනීමට දුෂ්කර වූ කොඳ
සංග්‍රාමයෙන් දිනන්නෙක් වන්නේ ය.

හෙළඹාදු සිරිතට යොමු වෙමු

තාත්තා මහ කන්නයේ කුමුරේ අස්වැන්න ගෙට ගත්තේ හරි සතුවීනි. බැත රැගෙන එන අය පිළිගන්නට මෙන් අම්මා ද ඉදිරියට ආවා ය.

“මිං සදා අක්කේ සෝමේ අයියට නම් මෙදා කන්නය ජයයි,” කියමින් සියාතු කරේ තිබුණ වී මිටිය බිමට දුම්මේ ය.

“රත්නත්තරේ සිහිකරගෙන ගොවිතැන් කරන මට හැම දා ම ජයයි සියාතු,”

යනුවෙන් තාත්තා ප්‍රකාශ කළේ හරි උපාරුවට ය. මේ අස්වැන්න ගෙන ඒමත් සමග අපේ නිවසේ වාරිතු ගණනාවක් සිදුකෙරේ. එහි දී මූලින් ම කෙරෙන කාර්යය වත්තේ අලුත් සහලින් දානය පිළියෙල කරගෙන පන්සලට ගොස් බුද්ධ පූජාව පවත්වා සහ රුවනට දන් පිළිගැනීමේ ය. අනතුරුව සිදු කෙරෙනුයේ දේවාලයට රැගෙන යාම සඳහා අක්කියාල (දෙවියන්ට පුදන කොටස) වෙන් කිරීම ය. පසු ව වැඩිහිටියන් කිහිප දෙනකු හා කුමුරු වැඩට උදවු වූ සියලු දෙනා කැදාවා ඔවුන්ට අලුත් සහලින් පිසින ලද ආහාරයෙන් සංග්‍රහ කරනු ලැබේ. කිරී අම්මාවරුන්ට දානය පිරිනැමීම ද අස්වැන්න තෙලාගත් පසු සිදු කෙරෙන මූලික වාරිතුවලින් එකකි.

ශ්‍රී ලංකික කෘෂිකාර්මික ජන සමාජය තුළ මෙම සිරිත් ඉටු කරනු දක්නට ලැබේ. මෙරට ජන සමාජය මේ උතුම් වාරිතුවලට යොමු වූයේ මිහිදු මාහිමියන් හඳුන්වා දන් බුදු දහමත් සමග බැඳුණු සංස්කෘතිය නිසා ය. නිතර විනාරස්ථානය ඇසුරු කළ අපේ පැරණි ජන සමාජය උතුම් වාරිතු වාරිතු රාජියක් කුළින් තම ජීවිතය සරු කරගත්තේ ය. කෘෂි වාරිතු හැරුණු විට

ව�ඩිහිටියන්ට සැලකීම, ආගන්තුක සත්කාරය, කළගුණ සැලකීම, අන්‍යයන්ට උපකාර කිරීම, අසරණයින්ට පිහිට වීම, අගුරසා දානය ලබාදීම ආදි බොහෝ ගුණාංග ඒ අතර වේ.

ව�ඩිහිටියන්ට සැලකීම

දිනපතා ව්‍යවහාරයේ ව�ඩිහිටියන් ලෙස හැඳින්වෙනුයේ අපට වඩා වයසින් ව�ඩිමහලු වූවන් ය. තම දෙමුවුපියන්, ගුරුවරුන්, පුරුෂ උතුමන් හා තමනට වඩා වයසින් ව�ඩි සියලු දෙනා ම ව�ඩිහිටියෝ වෙති. තමනට වඩා වයසින් බාල වූව ද ගුණයෙන්, නුවණීන් අපට වඩා උසස් අය ද ව�ඩිහිටියන් ලෙස සැලකෙති. ඔවුනට නිසි සැලකිලි දැක්වීම වයසින් හා ගුණයෙන් අඩු අයගේ යුතුකමයි. පිදිය යුත්තන් පිදීම මංගල කරුණෙක් ලෙස මහා මංගල සූත්‍රයෙහි දැක්වෙයි. එසේ ම දස පුණු ක්‍රියාවන්හි ව�ඩිහිටියන්ට සැලකීම වෘද්ධාපචායනය ලෙස සඳහන් වේ. මෙය රටක පරිභානීය වළක්වාලන අනිවෘද්ධිය ඇති කරන ධර්මයක් ලෙස සඡේත අපරිභානීය ධර්මවල දැක්වේ. මේ අනුව ව�ඩිහිටියන්ට සැලකීම උතුම ක්‍රියාවකි.

අප ව�ඩිහිටියන්ට සැලකිය යුත්තේ කුමක් තිසා ද යන්න වටහා ගැනීම අවශ්‍ය ය. ඔවුනු කළක් රටේ, සමාජයේ අනිවෘද්ධිය සඳහා තම කාලය, ධනය, ඉමය කැප කළහ; අවශ්‍ය ආරක්ෂාව, රකවරණය මෙන් ම දැනමුතුකම් ලබාදෙමින් සමාජය ගොඩ නැගීමට දායක වූහ. කෙටියෙන් සඳහන් කළාත් ව�ඩිහිටියන්ට අප සැලකිය යුත්තේ ඔවුන් අද ද්‍රව්‍යේ අපේ ජීවිත සැපවත් කරලීමට ඊයේ ද්‍රව්‍ය කැප කළ තිසා ය.

ව�ඩිහිටියන්ට නිසි සැලකිලි දැක්විය යුතු ආකාරය ද අප දැන ගත යුතු ය. එයට අදාළ උපදේශ රසක් බොද්ධ කතා පුවත් තුළ දැක්නට ලැබේ. තිත්තිර ජාතකය එක් තිද්සුනකි. එම කතා වස්තුව අනුව තිරිසන්ගත සතුන් අතුරින් ව�ඩිහිටියකු ලෙස සැලකිල්ලට ලක් වූයේ ගරීයෙන් විශාල වූ ඇතා තොව කුඩා සිරුරක් ඇති වටු කුරුල්ලා ය. සාලිකේදාර ජාතකයෙන් තම අසරණ මුවුපිය දෙපාලට සැලකු කුරුලු පැටවක් ගොවා ඉදිරිපත් කෙරේ. සාමර්ජාතකයෙහි අන්ද දෙමාපියන්ට හොඳින් සැලකු පුතකුගේ තොරතුරු දැක්වේ. හික්ෂු සමාජය තුළ ක්‍රියාත්මක සග මහලු පිළිවෙළ අනුගමනය කිරීමෙන් පැහැදිලි වන්නේ පැවිදි උපසම්පදා ශිලයෙන් ව�ඩිහිටි වූ හික්ෂුන් වහන්සේලාට බාල හික්ෂුන් වහන්සේලා ගරු සත්කාර දැක්විය යුතු ආකාරයයි. මහ මග ව�ඩිම කිරීමේ දී ද, ආසන පිළියෙල කිරීමේ දී ද, දෙනික විභාර වතාවත්වල දී ද

ව�ඩිහිටි හික්ෂන් වහන්සේලාට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතු ය. එසේ නොකිරීම හික්ෂන්වයට නොගැළපෙන බව පුල්ලතිස්ස තෙරැන් පිළිබඳ කතා ප්‍රවතින් හෙළි කර ඇත.

ගිහි සමාජය කුළ බොහෝ දෙනා ව�ඩිහිටියන්ට නිසි සැලකිලි නොදක්වන අවස්ථා අපට දැකගත හැකි ය. තම දෙමුවුපියන්, ව�ඩිහිටියන් මිටි අසුන්වල සිටින විට වයසින් බාලයින් උස් අසුන්වල හිඳුගෙන සිටින අවස්ථා දක්නට ලැබේ. එය නුසුදුසු කියාවති. නොදන්නාකමට එසේ සිටී නම් ව�ඩිහිටියන් එය නිවැරදි කිරීමට උපදෙස් දිය යුතු ය. ව�ඩිහිටියන්ගේ වචනයට ඇහුම්කන් දීමත් ඔවුන් දෙන උපදෙස් පිළිපැදිමත් ඔවුන්ට ගරු කිරීමකි. එම උපදෙස් නොපිළිපැද කටයුතු කිරීමත් ඒවා සමව්වලයට ලක්කිරීමත් ඔවුන්ට නිගරු කිරීමකි. එය කෙනකුගේ පිරිහිමට, පසුතැවිල්ලට හේතු වේ. සම වයසේ යහළවන් සමග කරන කතා බස් විහිඟ තහඟ අප ව�ඩිහිටියන් සමග නොකළ යුතු ය. කිසි විටකත් ඒ අයට නම කියා ආමන්තුණය කිරීම ද නුසුදුසු ය. වයසට හා තැදැකමට ගැළපෙන අයුරින් නැන්දේ, මාමේ, අයියේ අක්කේ ආදි ලෙන්ගතු වදනීන් ඇමතිමට ඩුරුවිය යුතු ය. එය අපගේ ගුණරුකු බව පෙන්නුම් කරන්නකි.

අ�තැම් වැඩිහිටියන්ට තම ජීවිතයේ අවසාන කාලයේ දී දිවි ගෙවීමට සිදු ව ඇත්තේ අනාථ නිවාසවල ය. නැතහොත් මහමග යාචකයින් ලෙසිනි. මොවුනු කාගේ හෝ මවුපියේ ය; ඇතිහු ය. මේ අය සමග තොරතුරු කතා කරන අයගේ නෙතග කදුලෙන් තෙත්වනවා නිසැක ය. මවුනු එබදු තැන්වල ජීවිත ගත කළ යුතු අය ද නොවෙති. අ�තැම් විට තම සම්පත් සියල්ල දරුවනට ලබාදීම මේ ඉරණමට හේතුව විය හැකි ය. දරුවන් දෙමාලියන්ට සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ සඳහන් යුතුකම් නිසි පරිදි ඉටු කරන්නේ නම් මවුනු අසරණ තත්ත්වයට පත් නොවෙති.

කළගුණ සැලකීම

මිනිසුන් අතර කළගුණ දන්නා කළගුණ සලකන පිරිස දුර්ලහ යැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලහ. මෙම උතුම් ගුණය වැඩි වශයෙන් දක ගත හැකි වන්නේ ද බොද්ධ සමාජය තුළයි. බුද්ධ වරිතයෙන් මෙයට අදාළ ආදර්ශ කොටෙකුත් ලබා ගත හැකි ය.

කළගුණ සැලකීම යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ තමාගේ යහපතට හේතු වන කිසි යම් උදව්වක් උපකාරයක් කළ තැනැත්තාට ප්‍රතිඵලිපකාර කිරීම ය. බුද්ධ වරිතයෙන් ආදර්ශ ලබා ගත් බොහෝ දෙනා මේ දුර්ලහ ගුණය ක්‍රියාත්මක කළ අයුරු දක ගත හැකි ය. බුදුරජුන් කළගුණ සැලකීමේ අය ලෝකයාට පෙන්නුම් කළේ බුද්ධත්වයට පත්වීමේදී තමාට පිට දීමට උපකාරී වූ ඇසෙනු වෘක්ෂයට අනිමිස ලෝවන පූජාව පැවැත්වීමෙනි. එසේ ම උන් වහන්සේ තමා මෙලොවට ජනිත කළ මෙට උපකාර කිරීමට තවතිසා දිවා ලෝකයට වැඩිම කළහ. තමා හැඳු වැඩු බුද්ධ මාතාව පිරිනිවන් පැමට අවසර ගෙන පිට ව යන විට තම ග්‍රාචකයන් වහන්සේලා සමග පසුපසින් වැඩිම කළේ කළගුණ සැලකීමක් වශයෙනි.

බුද්ධ ග්‍රාචකයන් වහන්සේලා තුළින් ද මෙම ගුණය පිළිබේමූ වූ අවස්ථා දක්නට ලැබේ. රාත්‍රියේ සැතැපීමට පෙර සැරියුත් තෙරණුවෝ තම ගුරුවරයා වූ අස්සන් තෙරැන් වෙශෙන විභාරය දෙසට හැරී වැන්දේ ය. එසේ කළේ තමන් සසුන් ගත කළ උතුමන්ට කළගුණ සැලකීමක් වශයෙනි. උන් වහන්සේ තම මැණියනට කළගුණ සැලකීම සඳහා ඇය බොද්ධ උපාසිකාවක බවට පත් කළහ. පුණෙන තෙරැන් ධර්ම ප්‍රවාරක කටයුතු සඳහා තම ජන්ම හුමිය වූ සුනාපරන්තය තෝරාගනු ලැබුවේ ඇතින්ට කළගුණ සැලකීමේ අවශ්‍යතාවය ඇතියෙනි.

කළගුණ සැලකීමේ අගය ජාතක කතාවලින් ද ඉගැන්වේ. රෝ අදාළ කතා පුවත් රසක් ජාතක පොත් වහන්සේ තුළ දැකිය හැකි ය. ඒ අතර ගුණ ජාතකය එක් නිදුසුනකි. තමාට උපකාර කළ හිවලා කුලයෙන් ගෝතුයෙන් පහත් වුව ද ඔහුට ප්‍රතිඵලපකාර කිරීමට සිංහයා ක්‍රියා කළේ හිවලාගේ පවුලේ සැමට තම වාසස්ථානය සම්පූර්ණය ම නවාතැන් ලබා දීමෙනි.

බුද්ධ වරිතය, බුද්ධ ධර්මය හා ග්‍රාවක වරිත තුළින් හැඩ ගැසුණු වරිත ඇති බොද්ධයෝ තමනට උපකාර කළ අයට ප්‍රතිඵලපකාර දැක්වීමට අමතක නොකරති; තමන් හැඳු වැඩු දෙමාපියනට කළගුණ සැලකීමට බේසන් ගුණ ඇති දරුවෝ මැලි නොවෙති; දෙමාපියන් ගිලන් වූ විට ප්‍රතිකාර ලබා දෙමින් ඔවුනට උච්චැන් කරති; වයසට ගිය පසු ආදරයෙන් රක බලා ගනිති; මිය ගිය පසු ද තම දෙමාපියන්ගේ ගුණ සිහිපත් කරමින් පින් පෙන් ලබා දෙති. මෙබදු දේ නොකිරීම වසල ක්‍රියාවක් ලෙසන් පිරිහිමේ ලක්ෂණයක් ලෙසන් ඔවුහු බුදු දහම අනුව දැනුම්වත් ව සිටිති.

තමනට ශිල්ප ලබා දෙමින් නැත් නුවණ වර්ධනය කොට සමාජයට ඇවැසි පුද්ගලයකු බවට පත් කිරීමට කැප කිරීම් කළ ගුරු හවතුනට ප්‍රතිඵලපකාර කිරීමට සත් පුරුෂයෝ එදා සිට ම යොමු වුහ. තමාගේ මෙලොට පරලොට අහිවෘදියට අදාළ ධර්මය කියා දෙමින් මංගල අවමංගල අවසස්ථාවල දී අවශ්‍ය අනුශාසනා කළ අපේ මහසගරුවන ආරක්ෂා කර ගැනීමටත් සිව්පසයෙන් සංග්‍රහ කිරීමටත් අපේ ජනතාව කැප වුණේ කළගුණ සැලකීම් වශයෙනි. එසේ ම තම යාතින්ට හා අසල්වැසියන්ට අවශ්‍ය ඇප උපකාර කිරීමට බොද්ධ ජනතාව කිසි විටෙකත් පසුබට නොවුණේ දෙනීතියේ දී ඔවුන් තමන්ගේ අහිවෘදිය සඳහා කුමන හෝ අයුරකින් උදවු උපකාර කර ඇති බැවිති. කෘෂිකාරමික ජන සමාජය තුළ තිරිසන්ගත සත්ත්වයින්ට ද ප්‍රතිඵලපකාර නිරතුරු ව ලැබුණි. එපමණක් නොව ඔවුහු තමන් රකියාව සඳහා ගනු ලබන උපකරණවලට පවා විශේෂ සැලකිලි දක්වුහ. නගුලට, උදුල්ලට, පිහියට, යන්තු සුතුවලට පවා ඒවා හාවිතයට ගත් පසු වැදුම් පිදුම් කරන්නේ කළගුණ සැලකීමක් වශයෙනි. පොත පත හාවිත කරන හොඳ දරුවන් පොතක් බිමට වැළැණු පසුත් පාඩම් කර අවසන් වූ පසුත් ඒවාට වදින්නේ ද කළගුණ සැලකීම් වශයෙනි. අනාදිමත් කළක පටන් පැවතෙන මෙම උතුම් වාරිතු නොසලකා හැරීමට ඇතැම් පිරිස් යොමු ව ඇත. එබැවින් අපි මේ උතුම් ගුණධර්ම තව දුරටත් රකගෙන ඉදිරියට පවත්වාගෙන යැමට අදිටන් කර ගනිමු.

ආගන්තුක සත්කාරය

“සිංහලයා ඉතා විනිත ය; ආගන්තුක සත්කාරයේ දක්ෂ ය; පැදී ය; ස්වදේශීකයන්ට මෙන් ම විදේශීකයන්ට ද කාරුණික ව සත්කාර කරයි.” යන ප්‍රකාශය කරනු ලැබුවේ කළක් මෙරට සිරකරුවකු බවට පත් ව සිටි ඉංග්‍රීසි ජාතික රෝබටි නොක්ස් විසිනි. එයින් පැහැදිලි වන්නේ ආගන්තුක සත්කාරය තිසා දෙස් විදෙස් දෙපිරිසගනේ ම අප සම්භාවනාවට ලක් වූ ජාතියක් වූ බවයි.

ආගන්තුකයින් යනු බැහැරින් තම නිවසට පැමිණෙන පිරිස් ය. ඒ අය කළකට පසු ව එන ඇුතින් විය හැකි ය. එසේත් නොමැති නම් කිසි යම් අවශ්‍යතාවක් සඳහා එන තමන් නොදත්නා අය ද විය හැකි ය. එදා අප නිවෙස්වල ඉදිරිපස දොර වසා නොතිබුණි. වත්තට ඇතුළු වන ගේවුවට ද නිතර විවෘත ව තිබුණි. එන ඕනෑම අයකු නිවැසියන් විසින් පිළිගනු ලැබුවේ ඉදිරියට පැමිණ සිනහමුසු මුහුණෙනි; කරුණාහරිත වචනවලිනි. නාදුනන අයකු වුව ද නිවසට කැඳවාගෙන අසුන් ගන්වා ආ ගිය තොරතුරු වීමසනු ලබයි. ඒ වන විට නිවසේ ඇති බුලත් හෙඳුම්ව ඔහුට හෝ ඇයට පිළිගන්වා හමාර ය. ඉන් අනතුරුව පිළිසඳර නිම වන විට බුලතින් පමණක් නොව බතින් ද සංග්‍රහ කිරීමට තරම් අපේ පැරින්නේ පරිත්‍යාගයිලි වූහ.

මෙබදු උතුම් ගුණාංග අපට උරුම වූයේ බුදු දහම මෙරටට දායාද වීමෙන් පසු ව විහාරස්ථානය ඇසුරෙනි. පිටතින් වැඩිම කරන හික්ෂුන් වහන්සේලා විහාරවාසී හික්ෂුන් වහන්සේ විසින් පිළිගන්නා ආකාරය ගිහි ජනතාවට ආදර්ශයක් විය. පෙරමගට වැඩිම කොට පා සිවුරු පිළිගන්නා ආකාරයන් අනතුරු ව ආසන පනවා පැන් පිළිගැනීවේම් සිදු කරන ආකාරයන් පැරින්නේ සියැසින් දුටහ. ආගන්තුක ස්වාමීන් වහන්සේ වයසින් වැඩිමහළ නම් පා වැද ආගිය තොරතුරු වීමසන අයුරු ද දැන සිටියන. මේ උතුම් වාරිතු ගිහි ජනතාව ද තම වර්යා රටාවට යොදා ගත්හ.

බුදුරඳන් විසින් තමා මුණ ගැසීමට පැමිණෙන අය කාරුණික වචනයෙන් භා සිනහමුසු මුහුණීන් පියයිලි ව පිළිගන්නා ලදහ. සෝණදණ්ඩ නම් උගත් බාහ්මණයක බුදුරඳන් පිළිබඳ ව කරන එක් ප්‍රකාශයක දක්වෙන්නේ “ඒ ගුමණ භවත් ගොතමයේ තමන් හමුවට එන අය ප්‍රිය වචනයෙන්

පිළිගත්තේය.” කියායි. අනුස ආගමිකයන් පවා බුදුරුදුන් ඔවුන්ගේ අසපුවලට වැඩම කළ අවස්ථාවන්හි දී “ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස වඩින සේක්වා. මෙහි වැඩම්වීම ඉතා යහපත් ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කළකට පසු මෙහි වැඩිසේක. ඔබ වහන්සේට මෙහි ආසනයක් ද පනවා තිබේ,” යනුවෙන් ඉතාමත් ලෙන්ගත ව පිළිගත් බව සූත්‍ර දේශනාවල දැක්වේ.

උපයන ධනය සමාජ යහපතට හේතුවන අයුරින් වැය කළ යුතු ආකාරය පත්තකම්ම සූත්‍රයේ දැක්වෙන පස්ක්ව බලි තුළින් පෙන්වා දෙයි. එහි බලි යනුවෙන් දැක්වා ඇත්තේ යුතුකම් ය. අලිති බලි ඉන් එකකි. එනම් ආගත්තකයින්ට යුතුකම් ඉටු කිරීම සඳහා ද තමන් උපයන ධනයෙන් කොටසක් වැය කළ යුතු බවයි. ඔවුන්ට ආහාර පාන, ඉඹුම් හිටුම් ආදි මූලික පහසුකම් සැපයීමට එමගින් ඉගැන්වයි.

මේ සියලු සංග්‍රහ අපේ පැයන්නන් විසින් සිදුකරනු ලැබුවේ මත්වට මොන යම් ආකාරයකින්වත් ලාභ ප්‍රයෝගන අපේක්ෂාවෙන් නොවේ. පුදෙක් අනුයන්ගේ යහපත සලසා දීමේ උදාර අරමුණීනි. ඔවුනු කිසි විටෙකත් තම නිවසට පැමිණෙන අය කරදරයක් ලෙස නොසිතුහ.

අග්‍රාහ්‍ය දානය

දුරාතියේ පටන් ම ශ්‍රී ලංකිකයින් විශාල පිරිසකගේ ප්‍රධාන ජ්‍යෙන්සාය වූයේ කෘෂිකර්මාන්තයයි. එය බුදුරුදුන් විසින් ද අනුමත දැඟැමි රැකියාවන්ගෙන් එකකි. කෘෂි කර්මාන්තයේ දී වගා කරන හෝග අතර වී ප්‍රධාන තැනු ගතී. අපේ ජන සමාජය එය බුද්ධ හෝග ලෙස සලකයි. ඒ නිසා ම වී වගාව හා සම්බන්ධ ආගමික වාරිතු ද රෝගක් පවතී. අග්‍රාහ්‍ය දානය පිරිනැමීම එයින් එක් වාරිතුයකි. මෙය අලුත් බත් දානය ලෙස ව්‍යවහාරයේ පවතී. කුමන තමකින් හැඳින්වුව ද එයින් අර්ථවත් කෙරෙන්නේ කුමුරුවලින් අස්වනු ලබා ගැනීමෙන් අනතුරුව එහි පළමු කොටස ත්‍රිවිධ රත්නයට පූජා කිරීමයි.

මෙම දානය පිළියෙල කිරීමේදීත් පිළිගැන්වීමේදීත් විශේෂ සැලකිල්ලකින් එය සිදු කරනු ලැබේ. කුමුරු දී අස්වන්න නෙළන විටත් කමතේ දී බැත

රාසි කරන විටත් ඒ හා සම්බන්ධ වන කිසි ම අයෙක් වී ඇටයක් පවා සැපීමක් නොකරනි. එයට හේතුව අග්‍රසස්ස දීමට මත්තෙන් එවැන්නක් කිරීම අයෝග්‍ය දෙයක් ලෙස සැලකීම ය. කෘෂිකාර්මික කටයුතු ආරම්භ කරන විට මෙන් ම අස්වනු තෙලාගත් විට ද ආගමික කටයුතු සිදු කෙරේ. පිරිසිදු සිතින් වැඩ කටයුතු අරණා පිරිසිදු සිතින් ම අස්වනු පර්හරණය කිරීම එමගින් සිදුවේ. අගුණා දානය තමන් වෙහෙස මහන්සි වී ලබා ගත් අස්වැන්නෙන් පිංකම් කිරීමට යොමු වීමකි. එය පැරණි ගොවියන් සිරිතක් වශයෙන් ම ඉතා ගොරවයෙන් හා සතුවීන් ඉටු කළ බව පෙනේ.

පැරණි ගොවියේ වී අස්වැන්නේ මූල් කොටස පමණක් නොව සෙසු නව හෝගවල මූල් කොටස ද විභාරස්ථානයට පූජා කිරීම සිරිතක් කරගෙන සිටියන. ගෙවත්තේ හැඳුණු කෙසෙල් කැනේ මූල් ඇටරිය, දොඩුම් ගස් මූල් වරට එල ගත් ගෙචිය පිරිසිදු සිතින් පූජා කිරීමට ඔවුනු තිරලෝකී වූහ. එපමණක් නොව කුඩාදුල් පැටියකු බිජිකළ දෙනාගෙන් දොවා ගත් කිරි වික පවා පූජා කරනු ලැබුවේ ඇගේ තිරසන් නවය නිම කරලිමේ පින් සිතුවිල්ලෙනි.

හික්ෂු නායකත්වය පිළිගැනීම

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කළ ධර්මයෙහි පිහිටා එම ධර්ම මාර්ගය ජනතාවට කියාදෙන පූජනීය උතුමන් වන්නේ හික්ෂුන් වහන්සේලා ය. බුද්ධ උපදේශයට අනුව තමන් වහන්සේලාට ආමිස දානයෙන් සංග්‍රහ කරන ගිහියාට ධර්ම දානයෙන් සංග්‍රහ කිරීම හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ ප්‍රධාන කාර්යභාරය විය. නමුත් උන් වහන්සේලා පසු කාලයේ ජනතාවට ධර්මය කියාදීමෙන් පමණක් නොතැවතුණහ. ගිහි ප්‍රජාවගේ මෙලොව ජීවිතය සරු කර ගැනීමට අදාළ බොහෝ කටයුතුවලට ද උන් වහන්සේලා සම්බන්ධ වූහ. ඒ අනුව හික්ෂුන් වහන්සේලා ආගමික, සාමාජික, දේශපාලනීක යන සැම ක්ෂේත්‍රයක ම නියමුවන් බවට පත් වූ බව ඉතිහාසයෙන් පැහැදිලි ය. හික්ෂුන් වහන්සේගේ අවවාද අනුශාසන හිස් මුද්‍රිතින් පිළිගැනීමට පැල්පතේ වෙශන දිළින්දාගේ පටන් රජ මැදුරේ සිටින රජතුමා දක්වා වූ සියලු දෙනා ම සැදී පැහැදි සිටිය බව පෙනේ.

බුදු දහම මෙරටට ලැබේමෙන් පසු පාලකයන් එතෙක් තම උපදේශකයන් වූ බමුණන් චෙනුවට උගත් සිල්වත් හික්ෂුන් වහන්සේලා පත්කර ගත් බව පෙනේ. අනුබුදු මිහිදු මහරහතන් වහන්සේගෙන් උපදෙස් ගැනීමට දේවානම්පියතිස්ස රජු කිය කළ තැන් පටන් බොද්ධ පාලකයන් සැම කෙනෙකු ම පාහේ උපදෙස් ලබා ගත්තේන් හික්ෂුන් වහන්සේගෙනි. ලොකු කුඩා සියල්ලෝ ම හික්ෂු නායකත්වයට ගරු කළහ. හික්ෂුන් වහන්සේ සමාජයේ ගුරුවරයා බවට ද ප්‍රජා නායකයා බවට ද පත්වූහ.

උපතේ සිට මරණය දක්වා පුද්ගල ජීවිතය හා බැඳුණු වැදගත් අවස්ථාවල දී පන්සලේ හාමුදුරුවන්ගේ අවවාද අනුශාසන හා ආයිර්වාදය බොද්ධයේ අපේක්ෂා කළහ. ඉපදීමට සිටින දරුවාගේ හා මවගේ ආරක්ෂාව සඳහා අංගලිමාල පිරිත කියවා ගත්තේත්, ඉපදුණ දරුවාගේ වේළපත්කඩය සකස් කරගනු ලැබුවේත්, සුදුසු නමක් සකස් කරගත්තේත්, ඉපුල් කටයුම සිදු කරවා ගත්තේත් විහාරස්ථානයේ ස්වාමීන් වහන්සේගෙනි. දරුවාට අකුරු කියවීමට ද ආවාහ විවාහ කටයුතුවල දී ආයිර්වාද ලබා ගැනීමට ද ගියේ පන්සලට ය. තමනට ඇතිවන ඕනෑ ම ගැටලුවක් විසඳාගනු ලැබුවේ ස්වාමීන් වහන්සේලා මුණගැසී උපදෙස් ලබා ගැනීමෙනි. පවුල තුළ හෝ සමාජය තුළ ඇතිවන ගැටුම්, ආරවුල් සංස්ඝවන ලද්දේ පන්සලේ හාමුදුරුවන් විසිනි. උන් වහන්සේ ඒවා විසඳුවේ සාධාරණ ව ය. ඒ නායකත්වයට ගැමියේ හිස

නමා ගරු කළහ. රජවරුන් අතර ඇතිවූ අරුබුද පවා විසඳාලීමට හික්ෂුන් වහන්සේලා නායකත්වය ගත් අවස්ථා ගණනාවක් පිළිබඳ ව ඉතිහාසයේ දැක්වේ. දුටුගැමුණු හා සද්ධාතිස්ස කුමරුන් අතර ඇති වූ ගැටුම නිරාකරණය කිරීම එයට එක් නිදුසුනකි. ඇතැම් රජවරුන් විසින් අගෙනිසුරු තනතුරට පවා හික්ෂුන් වහන්සේ පත්කරගෙන ඇත. ගෝදත්ත තෙරුන් පිළිබඳ කතා පුවත එයට නිදුසුනක් වේ.

විදේශීය වශයෙන් ඇති වූ ආත්මණවල දී ද ඒවාට විසඳුම් සෙවීමට නායකත්වය ගෙන කියා කළේ හික්ෂුන් වහන්සේලා ය. වාරියපොල සුමංගල හිමි, කුඩාපොල හිමි, මිගෙටිවත්තේ ගුණාත්මක හිමි, හික්කඩුවේ සුමංගල හිමි, රත්මලානේ ධර්මාලෝක හිමි වැනි උතුම් ස්වාමීන්දෙයන් වහන්සේලා අමරණීය බවට පත් වූයේ විවිධාකාරයෙන් ජාතියට නායකත්වය ලබාදීම නිසා ය.

සාරාංශය

මෙරට සංස්කෘතිය දෙස් විදෙස් බොහෝ දෙනාගේ ඇගයීමට පාතු වූයේ බුදු දහමින් පෝෂිත සමාජ ධර්මවලින් එම සංස්කෘතිය හැඩ ගැන්වුණු බැවිනි. ආගන්තුක සත්කාරය, වැඩිහිටියන්ට සැලකීම, කළගුණ සැලකීම, අග්‍රාහ්‍ය දානය දීම එම සංස්කෘතියේ සුවිශේෂී ලක්ෂණවලින් කිහිපයකි. හික්ෂුන් වහන්සේගේ නායකත්වය හා මගපෙන්වීම ද තිබඳ ව ඉතිහාසය පුරා දක්නට ලැබේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. වැඩිහිටියන් වෙනුවෙන් කළ යුතු යැයි අපේක්ෂා කරන යුතුකම් පහක් ලියන්න.
2. ආගන්තුකයින්ට සංග්‍රහ කිරීමේ දී ඔබ අනුගමනය කරන ක්‍රියාකාරකම් පෙළගස්වන්න.
3. අග්‍රැසෝ දානය යනු කුමක් දු යි හඳුන්වන්න.
4. හික්ෂුන් වහන්සේගේ නායකත්වය ප්‍රකට කෙරෙන අවස්ථා තුන බැඟීන් පහත සඳහන් වගාචී දක්වන්න.

ආගමික	සාමාජික	දේශපාලනීක
1		
2		
3		

පැවරුම

“කළගුණ සැලකීම දුර්ලහ ගුණයකි” යන මාත්‍රකාව පදනම් කරගෙන ප්‍රවත් පතකට ලියන ලිපියක් සකස් කරන්න.

බුද්‍ය දහමෙන් ඇගයෙන සහජ්වනය

ඒ මගේ ජීවිතයේ වඩාත් ම ප්‍රිතිමත් දිනයයි. මා වාගේ ම, මගේ අම්මාත් තාත්තාත් වඩාත් ම සතුට වූ දිනය එදායි. එය අප විදුහලේ වාර්ෂික ත්‍යාග පුදානොත්සවයයි. පන්තියේ කවුරුවත් හිතුවේ නැ මට වටිනා තැග්ගක් ලැබෙයි කියලා. මම කුඩාවට දක්ෂත් නැ. මට අනෙක් ලමයින් එක්ක දුවලා දිනන්නත් බැහැ. අතිකුත් කුඩා ඉසවුවලට ඉදිරිපත් වෙලා දිනන්නත් බැහැ. මා ඉගෙනීමේ කටයුතුත් මහන්සිවෙලා කළාට මොක ද අනෙක් ලමයින් මට වඩා දක්ෂයි. මම කොච්චර මහන්සි ගන්තත් පළමුවෙනියා දෙවෙනියා තියා විසිපස් වෙනියාගෙන් ඉස්සරහට නම් යන්න බැරිවුණා. කොහොම වුණත් මම හැමදාම පාසල් යන එකනම් කඩ කළේ නැහැ. සැම අවස්ථාවක ම අනෙක් යහළවනුත් එක්ක සමගියෙන් කටයුතු කළා.

අපේ පාසල මිගු පාසලක් නියා ගැහැනු පිරිමි දෙපිරිස ම ඉගෙන ගන්නවා. ඒ වගේ ම මුස්ලිම් ලමයින් කිහිප දෙනෙකුත්, දමිල ලමයින් කිහිප දෙනෙකුත් පන්තියේ ඉන්නවා. කුස්තියානි, කතෝලික, ඉස්ලාම්, හින්දු හැම ආගමේ ම අය අපේ පන්තියේ ඉගෙන ගන්නවා. ඒ ඔක්කාම මගේ යාච්චෙක්. සමහර දාට අපි කැම කන්නෙත් එකට. පන්තියේ සමහර ලමයින් නොයෙක් වැරදි වැඩ කරලා

ගුරුවරුන්ගෙන් බැණුම් අහපු අවස්ථා තිබුණා; දඩුවම් විදුපු අවස්ථාත් තිබුණා. ඒත් මම කවදාවත් එහෙම බැණුම් අහන, ගුරීකන වැඩ නම් කරලා නැහැ. මම පන්තියේ ලමයි එක්ක සමගියෙන් කටයුතු කළා. ඒ විතරක් නොවේයි. අපේ පාසලේ තියෙන බුදු මැදුරට පුජා කරන්න මම හැම දා ම මල් රැගෙන යන්නත් අමතක කළේ නැහැ. අම්මට බුදුන් වදින්න තාත්තා ගෙනත් දිල තියෙන හඳුන්කුරු පෙට්ටිවලින් සමහරදාට හඳුන්කුරුත් අරගෙන යනවා. එහෙම කරගෙන ඉන්න අතරේ තමයි මට පාසලේ හැසිරීමෙන් භෞද්‍ය ම ශිෂ්‍යයාට හිමි සමමානය හිමි වුණේ. මම නම් කවදාවත් හිතුවේ නැ මට එහෙම වාසනාවක් තිබේය කියලා. එදා මට ඒ සමමානය දෙන්න කළින් අපේ පාසලේ අනුශාසක ජ්වාමීන් වහන්සේ භෞද දේශනයකුත් කළා. මට ඒ කතාව තාමත් ඇහෙනවා ඇහෙනවා වගේ.

පින්මද පුතුන් සියයක් දුටුවත්	නිසරු
ගුණ නැණ බෙලෙන් යුතු පුතු ම ය ඉතා	ගරු
එක පුත් සදින් දුරුවෙයි ලොට ගණ	අදුරු
නෙක තරු රසින් එලෙසට නොම වේ ය	දුරු

“මේ කවිය මෙහි සිටින වැඩිහිටියන් මෙන් ම ලමයිනුත් බොහෝ විට අසා ඇති. පින්මද පුතුන් කිවා ම දුටුරු හිතන්න පුළුවත් අපි ගැන සඳහනක් නැදේද කියලා. මෙහි පුතුන් කියලා කියන්නේ දුටුරු පුතාලා සියලු දෙනාටමයි. පින් අඩු දරුවන් කියන්නේ කවුද කියන එක දෙවැනි පදයෙන් භෞදට පැහැදිලි වෙනවා. අප සමාජයේ පින් තියෙන ඇත්තන් විදියට සිතන්නේ සල්ලි මිල මුදල් තියෙන අය ගැනයි. මෙහි පින් ඇති දරුවන් ලෙස සැලැකන්නේ ගුණ නැණ තියෙන අයයි. ගුණ තුවණ නැති දරුවන් සියයක් ඉන්නවට වඩා ගුණවත්කමින් භා නැණවත්කමින් යුතු එක දරුවෙක් වටිනා බව මෙයින් කියවෙනවා. මෙහි ලස්සන උපමාවකුත් පෙන්නල තියෙනවා. කොච්චර අහසේ තරු තිබුණාත් අන්ධකාරය දුරුවෙන්නේ නැහැ. එහෙත් එක ම එක භද පැවිවෙත් ඇති. රට්ටම අන්ධකාරය දුරු වෙනවා. ඒ වගේ තමයි ගුණ තුවණීන් යුතු එක දරුවෙක් හිමියෙන් ඒක මුළුපියන්ට පමණක් නොවේයි රටට ම ආලෝකයක් වෙනවා.

“අද අපේ පාසලේ ත්‍යාග පුදානෙක්සවය. පන්ති කාමරයේ දී එක් එක් විෂයයන්ගෙන් දක්ෂතා දක්ෂ්ව දරුවන්ට මෙන් ම ශිත ගායනයෙන්, වාදනයෙන්, නරතනයෙන්, ක්‍රිඩාවන් දක්ෂතා දක්ෂ්ව දරුවන්ටත් තැගි

බෝග සමග සහතිකපත් හිමි වෙනවා. මේ අතර විශේෂ තැග්ගක් තියෙනවා. ඒක දෙන්නේ ඔය මං ඉහතින් සඳහන් කරපු එක ම එක දෙයක් ගැනවත් සලකා නොවයි. ඒ තැග්ග අපි නම් කරලා තියෙන්නේ වසරේ හොඳ ම ශිෂ්‍යයාට හෝ ශිෂ්‍යාට දෙන තැග්ග ලෙසයි. මෙහි ඇති විශේෂත්වය වන්නේ දක්ෂතම කෙනා මේ සඳහා නොතේමයි. බොහෝ තරගවල දක්ෂතම කෙනාට දෙන තැග් අපි දැකලා තියෙනවා. ඒත් අපි මේ තැග්ග දෙන්නේ දක්ෂයාට නොවේ; හොඳ ම කෙනාටයි. සමහර විට දක්ෂයා හොඳ ම කෙනා වෙන්නත් පුළුවන්, නොවෙන්නත් පුළුවන්. කොපමණ දක්ෂතා තිබුණත්, උගත්කම් තිබුණත්, ගුණවත්කම් තැත්තම් ඒ උගත්කමෙන් පලක් වෙන්නේ නැහැ. මේ දරුවා තේරීමේදී අවධානය යොමු කළ එක් අංශයක් තමයි සහඡ්වනය.

“කිසි යම් සමාජයක අනෙක්තා උපකාරය සහයෝගය ඇති ව, සමගියෙන් එක් ව ක්‍රියා කිරීම සහඡ්වනය ලෙස හඳුන්වන්න පුළුවන්. සමාජයේ ආගමික කටයුතුවලදී, ගොවිතැන් කටයුතුවලදී, මංගල අවමංගල කටයුතුවලදී මෙන් ම සමාජ සුහසාධන කටයුතුවල දී සහයෝගයෙන් කටයුතු කරනවා. කෙනෙකුගේ සැපතේ දී මෙන් ම විපතේ දී ද එක් ව ක්‍රියා කිරීම අපේ සිරිතක්. මෙත්තා, කරුණා, මුද්‍රාතා, උපේක්ඛා ආද උතුම් ගුණාංගවලින් යුතු ව අනායන් ව උදව් කිරීම අපේ සම්පූදායයි. එහෙත් අද අපට පෙනෙන දෙයක් තමයි ලෝකයේ ම මිතිසුන් නොමිතිසුන් වෙලා ජාතිවාදී ව, ආගම්වාදී ව, කුලවාදී ව, නොයෙක් අරගල ඇති කර ගන්නවා. යුද්ධ කරගෙන එකිනෙකා මරාගන්නවා. මම හිතන්නේ මෙකට හොඳ ම විසඳුම අප ලැඟ තිබෙනවා. ඒ බුදු දහමයි. බුදු දහමහි උගන්වන මානව දායාවයි. කරුණාවයි. ඒ අතුව ගොඩනගා ගන්නා සහඡ්වනයයි.

“එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොට පහළ වන අවධිය වන විටත් භාරතීය සමාජයේ කුලය නිසා, ආගම නිසා මිතිසුන් බෙදී වෙන් වී සිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේ එම විරද්ධවාදිකම් පිටු දකිමින් සමානාත්මකවාදී ව ධර්මය දේශනා කළා. උන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථාවල අනා ආගමික ස්ථානවලටත් වැඩිම කළා. මවුන් සුහද්‍ර ඇසුරු කළා. බොද්ධයින් හැමදාමත් සිය ආගම ධර්මය අතුව අවිහිංසාවාදී ව ක්‍රියා කළා. ආගම වෙනුවෙන් කෙනෙකුට හිරිහැරයක් කළේ නැහැ. ලෝකයේ ආගම වෙනුවෙන් කළ යුද්ධ පිළිබඳ සිදුවීම් කොතෙකුත් අපට අහන්නට දකින්නට ලැබෙනවා. එහෙත් බුදු දහම වෙනුවෙන් කිසි දාක අපි යුද්ධ කරලා නැහැ කියලා සතුවින් කියන්න පුළුවන්.

“අද ලෝකයේ මිනිසුන් ආගමික වශයෙන් බෙදී සිටිනවා. ජාති වශයෙන් බෙදී සිටිනවා. රටවල් වශයෙන් බෙදී සිටිනවා. හැඳුයි අපි ඔක්කොම මිනිසුන් බව අමතක වෙලා. උපතින් කිසි ම කෙතෙක් උසස් වෙන්නේ හෝ පහත් වෙන්නේ හෝ නැති බව බුදු භාමුදුරුවේ අපට පැහැදිලි කළා. ගංගා, යමුණා, අවිරවත්, සරඟු, මහි යන පංච මහා ගංගාවලින් එන ජලය මහ සමුද්‍රයට වැටී එක ම ලුණු රසයක් වෙනවා සේ ම බුද්ධ සාසනය කුළ දී සියලු දෙනා ද එක ම පිරිසක් බවට පත්වෙන බව උත් වහන්සේ දේශනා කළා.

“සමහර උදවිය ජාතිය වෙනුවෙන්, ආගම වෙනුවෙන් කුලය වෙනුවෙන් විරසක වෙනවා. අපට අසතීපයක් සඳුණාම දෙන බෙහෙත් සිංහල අයට දෙන බෙහෙත්, දෙමළ අයට දෙන බෙහෙත්, මූස්ලිම් අයට දෙන බෙහෙත් කියා වෙනසක් තිබෙනවා ද? නැහැ. ඔක්කොට ම එක ම විදිහට ලෙඩි රෝග භැදෙනවා. ඒවාට එකම බෙහෙත් දෙනවා. හැම දෙනාට ම එක ම ආකාරයට බඩිගිනි භැදෙනවා. පිපාසය භැදෙනවා. කැමට ගන්නා දේවල්, බොන දේවල් වෙනස් වෙන්න පුළුවන්. හැඳුයි මොනවා කැවත්, මොනවා බිවත් අපේ ගැරිරයේ තියෙන්නේ එක ම අවයව නොවෙයි ද? එක සමාන ලේ වර්ග නොවේ ද? කාට හරි අසතීපයක් සඳුණාම සිංහල කෙනාගේ ලේ මූස්ලිම් අයට දෙනවා. මූස්ලිම් අයගේ ලේ දෙමළ අයට දෙනවා. දෙමළ කෙනාගේ ලේ සිංහල අයට දෙනවා. අපි කවුරුවත් අපේ ජාතියේ ලේ ඕනයි කියා නොයන්නේ නැහැ. එහෙම දෙන්නෙන් නැ. ඒකෙනුත් පේනවා අපි ඔක්කොම මිනිසුන් කියා. අපි සියලු දෙනා සමානයි කියා.

“ඒ වගේ ම අපි අන්‍යන්ගේ මත ඉවසීමට පුරුදු විය යුතුයි. තමාගේ දේ තමයි නිවැරදි, අනිකාගේ දේ වැරදියි කියා අවමන් නොකළ යුතුයි. අන්‍යන්ගේ හොඳ දේ ඇතොත් අප ඒ දේ අයය කිරීම කළ යුතු ය. තමාට පිළිගත නොහැකි, එකගවිය නොහැකි දෙයක් ඇත්තම් එය උපහාසයට ලක් නොකළ යුතුයි. සමහර ජාතින්ට, ආගම්වලට අයන් විශේෂතා තියෙනවා. ඒවා සමහරවිට අපේ බොද්ධ සංජ්‍යකාතිය හා නොගැළපෙනවා විය හැකියි. එවැනි දේ ඉවසීමත් හොඳ මිනිස් ගතියක් බවයි. ශ්‍රී ලංකෝය බොද්ධයා සලකන්නේ. ඉවසීමේ වැදගත්කම පිළිබඳ කවියක් ඔය දරුවන් අසා ඇති.

ඉවසන දනා රුපු යුදයට ජය
මහමෙර උසුලනා මිහි කතටත්
ලොව සැම දෙනා ගෙන් ඔහු උතුමෙකි
යළි ඒ සූදන සැප සේ සුර පුර

කොචිය
වැඩිය
වැඩිය
වැඩිය

“අපි අද දින ප්‍රධානය කරන ත්‍යාගය සඳහා හැසීරීමෙන් හොඳ ම ශිෂ්‍යයා තෝරා ගත්තේ බොහෝ කරුණු පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කිරීමෙන් පසුවයි. ඔය දරුවා දන්නේ නැති වුණාට අපේ ගරුවරු ඔය දරුවන්ගේ කියා කළාප පිළිබඳ හොඳින් අධ්‍යයනය කළා. හැම දෙනා සමග සහයෝගයෙන් කටයුතු කරන, සමානාත්මකාව අගය කරන, ජාති, කුල, ආගම තොසලකා වැඩ කරන, අනතිමානී, අවිහිංසාවාදී, ගුණගරුක දරුවා කවුද කියන එක පිළිබඳ අප විමසා බැලුවා. ඒ අනුව අප පාසලේ හොඳ ම ශිෂ්‍යයා හැටියට අපි තෝරාගෙන තිබෙන්නේ හත ග්‍රෑනීයේ අධ්‍යාපනය ලබන සහන් ප්‍රසාද් ප්‍රතා. මම මතක් කරනවා ඒ ප්‍රතාගේ අම්මයි තාත්ත්වය දෙන්නත් එක්ක මේ සහාවේ ඉදිරියට එන්න කියලා.”

නම කියනවා ඇහෙනකාට මට ඇතිවුණ සතුට කියාගන්න බැරි තරම්. රේ පස්සේ අපේ අනුශාසක ස්වාමීන් වහන්සේ මොනවා දේශනා කළා ද කියලා මට මතකත් තැහැ. “අපේ අනෙක් දෙමාපියන්ටත් මේ දරුවා හොඳ ආදර්යක්. මේ දරුවා වගේ දරුවන් හදාගන්න අනෙක් අයත් වෙහෙස ගන්න ඕනෑ” සි කියා කියනවා ඇහුණා විතරයි මතක.

සාරාංශය

මේ ලෝකයේ ජීවී අභිවී සැම දෙනාට ම අප ආදරය කළ යුතු ය. මූල්‍ය මහත් ප්‍රජාව ම එක ම මවකගේ දරුවන් ලෙස සිතා කටයුතු කිරීම කොතරම් අගනේද? ජාති, ආගම්, කුල වශයෙන් බෙදී කටයුතු නොකොට සියලු දෙනා එකාවන් ව සිතීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට උගන්වා ඇතු. එසේ කටයුතු කිරීම අප සැම දෙනාගේ ම වගකීමකි.

ක්‍රියාකාරකම

1. ලෝකයේ මිනිසුන් අතර භාෂාව, ගැරිර වර්ණය, ආගම ආදී වෙනස්කම් ඇතත් සියලු දෙනා ම සමාන ය. මේ පිළිබඳ ඔබ කරන කතාවේ පිටපත ලියන්න.
2. “අපි සැම ලක් මැණියන්ගේ එක ම දරුවන් පිරිසක් වෙමු” මාතෘකාව යටතේ පදාශයක් නිර්මාණය කරන්න.

පැවරුම

ආගමික හා ජාතික සම්ගිය ගැන රචනා වී ඇති පුවත්පත් වාර්තා හෝ පොත් පත්, සගරාවල ඇති ලිපි හෝ සෞයා එකතු කර පොතක් සාදන්න.

සියල්ල කරමයෙන් සිදු නොවේ

මිනිස්සු නිරතුරු ව ම ජීවිතය, ලෝකය හා සමාජය පිළිබඳ ව එක් පැත්තකින් පමණක් බලති; විමසනි; අදහස් දක්වති; නොයෙක් පැතිවලින් නොබලති; නොවීමසනි; කරා නොකරති. මෙය යම් ගැටුවක් පිළිබඳ ව අසම්පූර්ණ අවබෝධයක් ඇති වීමට හේතු වේ. සත්‍ය දැක්මට බාධාවක් වේ. එම පිළිවෙත බුදු දහමෙහි හැඳින්වෙනුයේ ඒකංගදස්සී වීම යනුවෙනි. එය බුදු දහම ප්‍රිය නොකරයි; එය ගැටුම ද උපදවයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒක හේතුවාදී නොවුහ, බහු හේතුවාදී වුහ. ඒකංගදස්සී නොවුහ. අනේකංගදස්සී වුහ. එනම් එක් පැත්තකින් පමණක් නොබලා ගැටුව දෙස නොයෙක් පැතිවලින් බැලීමයි. නියාම ධර්ම පිළිබඳ බුද්ධ දේශනාව මීට එක් නිදුෂුනකි.

මෙලොව ජීවත් වන කාලය තුළ අපට සැප, සතුට මෙන් ම දුක් කරදර ද විදීමට සිදු වෙයි; අප විවිධ රෝගබාධවලට ද ගොදුරු වෙයි. බලාපාරොත්තු කඩවීම්වලට මුහුණ දීමට අපට සිදු වෙයි. පොදුවේ ගත් කල ලාභ-අලාභ, යස-අයස, තින්දා-ප්‍රශ්‍රංසා, සැප-දුක යන අටලෝ දහමට ම මුහුණ දීමට අපට සිදුවෙයි. ඒ සියල්ල එක් හේතුවක් නිසා ම සිදු නොවන බව බුදු දහම උගන්වයි.

බුද්ධ කාලීන හාරතයේ විසු ඇතැම් ආගමික ගාස්තාවරුන් දේශනා කළේ සියල්ල සිදුවන්නේ රළුවර නිරමාණවාදය අනුව බවයි. එනම් සරව බලධාරී දෙවියකුගේ මැවීම අනුව බවයි. තවත් සමහර ගාස්තාවරුන්ට අනුව සියල්ල සිදුවන්නේ පූර්ව කරමයට අනුවයි. සමහර ගාස්තාවරුන් විසින් උගන්වන ලද්දේ සියල්ල ඉතෙකි සිදුවන බවයි. ඔවුන් සියලු දෙනා ම හැඳින්විය හැක්මේක් එක් පැත්තකින් පමණක් අදහස් දක්වන්නවුන් ලෙස ය. ඒකංගදස්සී වින්තකයන් ලෙස ය. එසේ තැත්තම් එක් හේතුවක් පමණක් දකින ඒක හේතුවාදීන් ලෙස ය.

ඩුදු දහමේ නියාම ධර්ම පිළිබඳ ඉගැන්වීමෙන් සියල්ල කරමය නිසා ම සිදු නොවන බව පෙන්වා දී ඇත. ඩුදු දහමට අනුව ලාභ-අලාභ, යස-අයස, නිත්දා-ප්‍රංශය, සැප-දුක ලබා දෙන නියමයන් පහක් ඇත. ඒවා නියාම ධර්ම ලෙස හඳුන්වයි.

01. උතු නියාමය	- කාලගුණීක හේතු
02. බ්‍රිත් නියාමය	- උද්ධිද විද්‍යාත්මක හේතු
03. කම්ම නියාමය	- කරමානුරුප හේතු
04. ධම්ම නියාමය	- ලෝක ධර්මතා ආග්‍රිත හේතු
05. විත්ත නියාමය	- සිතුවිල මුල් කොටගත් හේතු

උතු නියාමය

හේමන්ත, ගිම්හාන හා වස්සාන යනුවෙන් සංතු තුනකි. මෙම සංතු අනුව ලෝකයේ හා පුද්ගල ජ්‍යෙෂ්ඨයේ ඇතිවන වෙනස්කම් උතු නියාම නම් වේ. ගස් වැළැවල කොළ හැලීම, දුළ දුමීම, මල් පිපිම, ගෙඩි හට ගැනීම ආදිය ද, මහ මූහුදෙහි වඩිය බා දිය ඇතිවිම, ගං වතුර, නාය යාම්, සුළි සුළං, ගිනි කදු පිපිරිම්, ලැවි ගිනි ද උතු නියාමයට අනුව සිදු වේ. මෙවැනි සිදුවීම් දෙවියන්ගේ බලපෑමෙන් හෝ පුරුව කරමයෙන් හෝ අහේතුක ව හෝ සිදු නොවන බවත් වෙනස් වන කාලගුණයට අනුව සිදුවන බවත් මෙහි දිසැලකේ. එසේ ම සත්ත්ව ජ්‍යෙෂ්ඨය හා බැඳුණු වෙනස්වීම් ද උතු නියාමය අනුව සිදු විය හැකි ය. නිදුෂ්‍යනක් වශයෙන් අධික සිතල පුද්ගලයකට ගිය විට යමකු ඒ හේතුවෙන් රෝගී වීම, උෂ්ණාධික පුද්ගලයකට ගිය විට අධික උෂ්ණය නිසා රෝගී වීම කරමානුරුප ව හෝ වෙනත් හේතුවක් නිසා ම වන්නේ යැයි කිව නොහැකි ය. එසේ ම ගිම්හාන සමයෙහි මෙන් ම වස්සාන සමයෙහි හෝ හේමන්ත සමයෙහි විදිමට සිදුවන සුව දුක් ද උතු නියාමය අනුව සිදු වේ. මල් කොළ ආදියේ වර්ණය වෙනස් වීම තුරු ලතාවල අස්වනු අඩු වැඩි වීම ආදිය ද කාලගුණය හෙවත් උතු නියාමය අනුව සිදු විය හැකි ය.

විජ නියාමය

විජ නියාමය යනු උද්භිද ලෝකයෙහි වෙනස්කම්වලට කුඩා දෙන නියමයන් ය. බිජ ජාතිඛූ පස් ආකාර වෙති. මූල බිජ, බන්ද බිජ, අග්ග බිජ, එං බිජ, බිජ බිජ යනුවෙනි. මුල්වලින් පැල වන්නේ මූල බිජයි. කදින් පැල වන්නේ බන්ද බිජයි. දැල්ලෙන් පැල වන්නේ අග්ග බිජයි. පුරුක්වලින් පැල වන්නේ එං බිජයි. ඇටයෙන් පැල වන්නේ බිජ බිජයි. මෙම ආකාර පහෙන් එකකින් කුරුලකාවේ හට ගැනෙති. එය බිජ නියාමයයි. එසේ ම එකී කුරුලකාවන්ගේ ඇතිවෙන වෙනස්කම් ද මල් ගෙඩි ආදියෙහි දුගඳ හෝ සුගඳ, වර්ණය, රසය බිජ නියාමය අනුව ම සිදු වේ. ඒවායේ හැඩයට බලපාන්නේ ද එම නියාමයයි. උද්භිද විද්‍යාත්මක ව ඇතිවන ඉහත කී වෙනස්කම් දේව බලය අනුව හෝ කරමය අනුව හෝ අහේතුක ව හෝ සිදු නොවන බවත් බිජ නියාමය අනුව ම සිදුවන බවත් බුදු දහම පෙන්වා දෙයි.

ධම්ම නියාමය

ලෝකයේ ස්වභාව ධර්මය අනුව මෙන් ම ආත්වර්ය, අද්භුත හේතු අනුව ද ඇති වන වෙනස්කම් දම්ම නියාම නම් වේ. ස්වභාවයෙන් ම සිදුවන ඇති වීම, පැවැත්ම හා නැති වීම ද දම්ම නියාමයයි. දරුවකු තරුණායකු වීම, තරුණායකු මැදිවියට එළඹීම, මැදිවියෙහි සිටින්නකු මහලු වීම දම්ම නියාමයයි. එසේ මහලු වූ තැනැත්තාගේ කෙස් සිදු වීම, දත් වැටීම, හම රැඳී වැටීම, ඉන්දිය දුබල වීම, අවසානයේ මිය යාම ජීවිතයට අයත් ධර්මතාවේ ය. ඒවා ද දම්ම නියාමයට අයත් ය. හිරු සඳු අහසේහි තැග ඒම හා බැස යාම, ජලය ඉහළින් පහළට ගලා යාම ආදිය ද ර්ට ම අයත් ය.

ලොවට මහත් වැඩ සිදු කරන මහා පුරුෂයන් පහළ වීමේ දී, අභාවයට යාමේ දී සිදුවන අසිරිමත් සිදුවීම් ද දම්ම නියාමයට අයත් ය. බෝසතුන්ගේ ඉපදීම, බුද්ධත්වය, දම්සක් දෙසුම, පරිනිරවාණය වැනි අවස්ථාවල දම්ම නියාමය අනුව බොහෝ අසිරිමත් සිදුවීම් සිදුවුණ බව සැලකේ. දිය ගොඩ දෙක් ම අකාල පුෂ්ප හට ගැනීම, ලවණ සාගරය රසවත් වීම, තරකයෙහි ගිනි තිවි යාම, ජාත්‍යන්ධයන්ගේ ඇශ්‍රේ පෙනීම, සංගිත හාණ්ඩ ඉවෙෂ වාදනය වීම ආදි අසිරිමත් සිදුවීම් දම්ම නියාමයට අයත් බව පුරාණාවාරයවරු පවසති.

විත්ත නියාමය

විත්ත වෙතසිකයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය අනුව සිදුවන වෙනස්කම්, ලැබෙන සුව දුක් ආදිය විත්ත නියාමයට අයත් ය. අකුසල පක්ෂයේ විත්ත වෙතසික අනුව මෙන් ම කුසල පක්ෂයෙහි විත්ත වෙතසික අනුව ද වෙනස්කම් ඇති විය හැකි ය. අතිශයින් ම දුක් සහිත වූ, කටුක වූ සිතුවිලි නිසා මිනිසුන්ගේ කයෙහි ද, හැසිරීමෙහි ද වෙනස්කම් ඇති විය හැකි ය. එසේ ම අතිශයින් සොමනස් සහගත වූ සුවදායක සිතුවිලි නිසා ද එබදු වෙනස්කම් ඇතිවිය හැකි ය. මෙකි විත්ත නියාමය අනුව සිදුවන ක්‍රියාකාරකම් ඉතා සියුම් ය; විසිතුරු ය. විත්ත නියාමය වටහා නොගත් සත්ත්වයෝ එයට පුද්ගලත්වයක් ආරෝපණය කරමින් මම ය, මාගේ ය යන දෘශ්ටියට යොමු වෙති. මිනිසුන්ගේ සිත විසින් ලෝකය හසුරුවනු ලැබේ. සියල්ලෝ සිත නැමැති එක ම ධර්මතාවට, විත්ත නියාමයට යටත් ව සිටිති. ඇස, කන ආදි ඉතුළුයෙන් හා රුප, ගබාද ආදි අරමුණු ඉපදීමෙන් සිත ක්‍රියාත්මක වේ. විත්ත පරම්පරා පහළ වේ. මේ සියල්ල ම විත්ත නියාමයට අයත් ය.

කම්ම නියාමය

කුසලාකුසල කරම අනුව ඒවාකයක සිදුවන වෙනස්කම්, ලැබෙන දුක් සැප ආදි එල විපාක කම්ම නියාමයට ඇතුළත් ය. කරම විපාක වශයෙන් ඇති වන වෙනස්කම් මින් අදහස් වේ. කරම රස් කරන්නේ තිදොරින් ය. කරමයක් සම්පූර්ණ වීමට වේතනාවක් ද සම්පූර්ණ විය යුතු ය. එසේ ම ඒ සඳහා කායික ක්‍රියා උපකාරී වේ. එබදු කරමවල එල විපාක ඇත. සිතාමතා කරනු ලබන එල විපාක සහිත ක්‍රියාව කරම ගණයට වැට්ටේ. එකි කරමානුරුප ව ඇති වන ප්‍රතිඵල හෙවත් වෙනස්කම් කම්ම නියාමය නම් වේ. කරමය සත්ත්වයා උස් පහත් වශයෙන් බෙදයි. පර පණ නසන්නා අඩු වයසින් මිය යයි. එම පාප කරමය නොකරන්නා දිගාසිර ලැබයි. මසුරු තැනැත්තා දිලින්දෙක් වේ. නොමසුරු තැනැත්තා පොහොසතෙක් වේ. සත්ත්වයන්ට හිංසා කරන්නා රෝගීයෙක් වේ. එසේ නොකරන්නා තීරෝගී වේ. මේ ආකාරයෙන් කරමානුරුප ව දුක් සැප ඇති කරමින් වෙනස්කම් සිදු වන්නේ කම්ම නියාමය අනුව ය. ප්‍රමාණයෙන් ජලය වැඩි බදුනකට ලුණු කැටයක් දුම් විට ලුණු රසය අඩු වේ. ජලය අඩු බදුනකට ලුණු කැටයක් දුම් විට රසය වැඩි වේ. එලසින් කුසල කරම බලවත් වන කල්හි දුරවල වූ අකුසල කරමවල

විපාක අවම වේ. අකුසල කරම බලවත් වූ විට කුඩා කුසල කරම යටපත් වේ. එසේ වන්නේ කම්ම නියාමය අනුව ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ රෝග හටගන්නා කුම අටක් පිළිබඳ ව ගිරිමානන්ද සුතුයේ දී දේශනා කළහ.

01. පිත්ත සමුච්චානා ආබාධා	- පිත කිපිමෙන් හට ගන්නා ආබාධ
02. සෞඛ්‍ය සමුච්චානා ආබාධා	- සෞඛ්‍ය කිපිමෙන් හට ගන්නා ආබාධ
03. වාත සමුච්චානා ආබාධා	- වාතය කිපිමෙන් හට ගන්නා ආබාධ
04. සන්තිජාතිකා ආබාධා	- අනුන්ගෙන් බෝලිමෙන් හට ගන්නා ආබාධ
05. උතුපරිනාමජා ආබාධා	- සංතු විපර්යාස නිසා හට ගන්නා ආබාධ
06. විසම පරිනාරජා ආබාධා	- වැරදි පුරුදු නිසා හට ගන්නා ආබාධ
07. ඔපක්කමිකා ආබාධා	- විවිධ ඔපකුම නිසා හට ගන්නා ආබාධ
08. කම්ම විපාකජා ආබාධා	- කරම විපාක නිසා හට ගන්නා ආබාධ

සියලු රෝගාබාධ වැළඳේන්නේ ද කරමය නිසා ම නොවේ. ඉහත කී පරිදි ජ්‍යෙෂ්ඨ බලපාන වෙනත් හේතු ගණනින් වැඩි ය. කරමයේ බලපෑම අවෙන් එකක් පමණි.

මෙසේ සියල්ල කරමයෙන් ම සිදු නොවේ. කරමානුරුප රෝගාබාධ යැයි කිව හැක්කේ ඇතැම රෝගාබාධයන්ට පමණි. කරමානුරුප යැයි හැදින්විය හැක්කේ ජ්‍යෙෂ්ඨය හා ලෝකය පිළිබඳ සමහර වෙනස් වීම හා සැප දුක් පමණි. සියල්ල කරමයෙන් සිදු වේ යැයි සැලකීම කරම නියතියට යටත් වීමකි. බුදු දහම කවර ආකාරයක හෝ නියත ධර්මතාවක් නොපිළිගනී. යහපත් අනාගතයක් ඇති තුවණුති බොඳේ දරුවන් වන අප ද කරමය හා විපාකය පිළිගත යුතු ය. එහන් එය ම නියතියක් කොට ගෙන එයට ම යටත් වීම අඟේ දියුණුවට බාධාවකි. එය බුදු දහමට ද පටහැනී ය. කරමය වෙනස් කළ හැකි ය. එසේ ම එය ඉක්මවා යා හැකි ය. ඒ සඳහා අවශ්‍ය වන්නේ අධිෂ්ථානය, විරෝධ හා කැපවීමයි; බුදුරුදුන් වදාල මග ඔස්සේ ගමන් කිරීමයි. එසේ කරමය ඉක්මවා යාම කම්මක්ඛය නම් වේ. එයම සසරින් මේදීමයි; නිවනයි.

සාරාංශය

- සියල්ල සිදු වන්නේ පෙර කරන ලද කරුම විපාක අනුව ය යන ඉගැන්වීම බුදු දහම නොපිළිගෙනි.
- කරුමයට අමතර ව උතු නියාම, බිජ නියාම, කම්ම නියාම, ධම්ම නියාම, විත්ත නියාම යන නියාම ධරුම ලෝකයේ ක්‍රියාත්මක වේ.
- විරයවන්ත, මනා සිහි ඇති, නිවැරදි ජ්වන මගක යන පුද්ගලයාට කරුමයට ගැනී නොවී ජ්විතය ජය ගත හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. නියාම ධරුම ලියා එවායේ කෙටි අර්ථය සඳහන් කරන්න.
2. ඔබට කරුමය වෙනස් කළ හැකි ය. එසේ වෙනස් කිරීමට ඔබ විසින් වර්ධනය කර ගත යුතු ගුණධරුම තුනක් නම් කරන්න.

පැවරුම

විභාගයෙන් අසමත් වූ ඔබේ මිතුරා දුක් වූයේ "මෙය මාගේ කරුමය" යැයි කියා ය. එය නොපිළිගන්නා ඔබ ඔහු දෙදෙරයවත් කිරීමට දිය හැකි උපදෙස් ලියන්න.

වතුරාසය සත්‍යය

එක්තර රෝගීයක් වෙද්‍යවරයකු හමු වීමට ගියේ ය. වෙද්‍යවරයා මූලින් ම කළේ එම තැනැත්තාට ඇති රෝගය පිළිබඳ ව දාන ගැනීම ය. ඔහුට ඇති වේදනා, කැක්කම්, අපහසුකම් දාන ගත් හෙතෙම රෝගය කුමක් ද යි වටහා ගත්තේ ය. තව දුරටත් එම පුද්ගලයාගෙන් කරුණු වීමසු හෙතෙම රෝගය වැළදීමට හේතු සොයා ගත්තේ ය. කවර කරුණු නිසා රෝගය වැළදුණේ ද යි වටහා ගත් හෙතෙම රෝග හේතු නැති කිරීමෙන් නිරෝගී බව උදා කරගත හැකි බව තේරුම් ගත්තේ ය. එම නිරෝගී භාවය ඇති කර ගැනීම සඳහා උපකාරී වන ප්‍රතිකාර මාර්ගය වෙද්‍යවරයා විසින් රෝගීයාට පෙන්වා දෙන ලදී. බුදුරජාණන් වහන්සේ ද වෙද්‍යවරයකුට සමාන වන බව සඳහන් වේ. උන් වහන්සේ විසින් පළමු ව සියලු ලෝක සත්ත්වයාට වැළදී ඇති සසර දුක නැමැති මූලික රෝගය පෙන්වා දෙන ලදී. එය අප විසින් වටහා ගත යුත්තකි. දෙවනු ව, උන් වහන්සේ එම රෝගය ඇති වීමට හේතු වූ කරුණු හෙවත් සසර දුක ඇති වීමට තුළ දෙන හේතු පෙන්වා දැන්හ. එම හේතු අප විසින් නැති කළ යුතු ය. තුන්වනුව බුදුරඳුන් වදාලේ රෝගීයාට ඇති විසඳුමයි. එසේ නැති නම් සසර දුකට පත් ව සිටින සත්ත්වයාට ඇති විමුක්තියයි. එය අත්දුකිය යුතු ය. සිව්වනුව, උන් වහන්සේ එම විසඳුම සඳහා මග හෙළි කළහ. එනම් නිවන් මග පෙන්වා වදාලහ. ඒ මාර්ගය අප පුරුදු පුහුණු කළ යුතු ය.

මෙම ආරය සත්‍ය හතර හෙවත් වතුරාරය සත්‍යය දමිසක් පැවතුම් සූත්‍රයෙහි දැක්වේ.

1. දුක්ඛ ආරය සත්‍යය
2. දුක්ඛ සමුදය ආරය සත්‍යය
3. දුක්ඛ නිරෝධ ආරය සත්‍යය
4. දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා ආරය සත්‍යය

දමිසක් පැවතුම් සූත්‍රය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පළමු ධරුම දේශනාවයි. එහි ඇතුළත් වතුරාරය සත්‍යය යනු බුදු දහමෙහි ප්‍රධානතම ඉගැන්වීමයි. බුදුවරයකු ලොව පහළ වන්නේ වතුරාරය සත්‍යය දේශනා කිරීමට ය. එමගින් මිනිසා ඉදිරියේ ඇති ප්‍රධානතම ගැටලුව එනම් සසර දුක පෙන්වා දෙනු ලැබේ. එය හෙළිකොට අවබෝධ කර දීම උන් වහන්සේගේ අරමුණයි. එසේ ම, එම ගැටලුව තැවත ඇති නොවන පරිදි විසදා ගැනීමට උපකාරී වන මාරුගය හෙවත් දුකින් මිදිමේ මාරුගය උන් වහන්සේ විසින් පෙන්වා දෙන ලදී.

1. දුක්ඛ ආරය සත්‍යය

කවර රටක, කුමන දේශයක, කවර කාලයක, කුමන අවධියක, කවර ජාතියකට අයත් ව කුමන ආගමක් අදහමින් ජ්වත් වුව ද, සියලු සත්ත්වයින්ට උරුම ව ඇති මූලික ගැටලුව නම් සසර දුකයි. දමිසක් පැවතුම් සූත්‍රයෙහි විස්තර වන පරිදි ඉපදිම දුක ය. ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ හට ගැනීම, බිජිවීම දුක් සහිත ය. එසේ සසර උපදින සත්ත්වයේ ජරාවට පත් වෙති; දිරා යති; මහලු වෙති. එය ද දුක ය. එසේ ම විවිධාකාර වූ රෝග පිඩාවලට ලක් වෙති. එයින් දුක් විදිති. එසේ ම සියලු සත්ත්වයේ මරණයට පත් වෙති. ජ්වත් වන කාලය තුළ අප්‍රිය අය සමග එක් ව විසිමට ද, ප්‍රියමනාප වුවන්ගෙන් වෙන් වීමට ද අපට කිදුවේ. අප කැමැති, සිතන පතන දේ සැම විට ම අපට නොලැබේ. කෙටියෙන් කියනොත් උපන් සත්ත්වයාගේ ජීවිතය ම දුක් සහිත ය. කවර තැනැත්තකු වුව ද කැමැති සැප විදිමටයි. එහෙත් උරුම වන්නේ දුක් - දෙම්මන්ස් පමණි. මෙය මිනිස් ජීවිතයේ යථාර්ථයයි. සියලු මිනිස් වර්ගයාගේ අත්දුකිමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාල පළමු ආරය සත්‍යය එයයි. මෙකි සසර දුක්, ජාතිය, ආගම, දේශය හෝ කාලය අනුව වෙනස් වන්නේ තැත.

2. දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය

දුක හට ගැනීම හෙවත් ඉහත කි සසර දුකට හේතුව මෙයින් පැහැදිලි කෙරෙයි. බුදු දහම අනුව ඕනෑ ම එලයක් ඇති වන්නේ කිසි යම් හේතුවක් නිසා ය. හේතුවක් තොමැති ව කිසිවක් හට තොගනී. දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය පැහැදිලි කරනුයේ සසර දුකට හේතුව හෙවත් දුක හට ගන්නා ආකාරයයි. තෘප්ණාව ලෙස එය දුක්වෙයි. සියලු සත්ත්වයේ තම සිත් සතන්හි තෘප්ණාව ඇත්තේ වෙති. ආගාව, කාමය, ලෝහය, රතිය, ප්‍රේමය තැති අයකු ලොව තැත. එම තෘප්ණාව නිසා ම දුක ඇති වේ. තිදිසුනක් වශයෙන් අප ආගා කරන යමක් විනාශ වූ විට අපි දුක් වෙමු. ඒ අපගේ දැස, දෙකන හෝ දැත, දෙපය විය හැකි ය. එසේ තැතිනම් අප පරිහරණය කරන දෙයක් විය හැකි ය. බුදු දහම අනුව මතු උපත ඇති කරන්නේ ද මේ තෘප්ණාවයි. සතුට, ඇල්ම උපද්‍වන්නේ ද තෘප්ණාවයි. ඒ ඒ තැන්වල ඒ ඒ දේවල්වලට අප සිත් තුළ ඇල්ම උපද්‍වන්නේ තෘප්ණාවයි. දුම්සක් පැවතුම් සූත්‍රයෙහි සඳහන් පරිදි තෘප්ණාව තුන් ආකාර වේ.

කාම තණ්හා

ඇස, කන, දිව, නාසය, ගරිරය යන පංචේනදියන් පිනවීමට ඇති කැමැත්ත කාම තණ්හාවයි. ඇසින් ප්‍රිය ජනක රුප බැලීමට, කනින් එබදු

ඁබුද ඇසීමට, දිවෙන් එබදු රස බැලීමට හා නාසයෙන් එබදු සුවඳ විදීමට හා, සිරුරෙන් එබදු සුවපහස ලැබීමට සියල්ලෝ කැමැති වෙති. එය කාම තණ්හාවයි.

හව තණ්හා

'හව' යනු 'වීම' යන තේරුම දෙන වචනයකි. මින් කියුවෙන්නේ සසර පැවැත්මට එක්වීමයි. එසේ නැවත නැවතත් සසර උපදිමින් හවයෙන් හවය ඉහත කි පස්කම් සැප විදීමට සියල්ලෝ කැමැති වෙති. එය හව තණ්හාවයි.

විහව තණ්හා

මරණීන් මතු උපතක් නැතැ' යි ද සියල්ල මරණයෙන් කෙළවර වන්නේ යැයි ද සිතා මෙලොව හැකි තාක් පස්කම් සැප විදීමට ආගා කිරීම විහව තණ්හාවයි.

3. දුක්ඛ නිරෝධ ආරය සත්‍යය

දුක්ඛ නිරෝධය යනු ඉහත සඳහන් කළ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි මරණ ආදි සියලු දුක් නැති කිරීමයි. 'නිවන'යි. එය අපට උදා කර ගත හැකි අවසාන විමුක්තිය බව බුදු දහමේ දුක්වේ. එය දුක්ඛ නිස්සරණයයි; දුකින් නිදහස් වීමයි, සසර කෙළවරයි; සසරින් නිදහස් වීමයි. ඒ සඳහා තණ්හාව නැති කළ යුතු ය. දුම්සක් පැවතුම් සූත්‍රය අනුව දුකට මුල් වන තණ්හාව, මුළුමතින් ම නැති කිරීම, ඉතිරි නොකොට අවසන් කිරීම, දුක්ඛ නිරෝධ ආරය සත්‍යය නම් වේ. එය ම 'විරාගය' ලෙස දක්වා ඇත. රාගය යනු ඇලීමයි. විරාගය යනු නොඇලීමයි. එය ම වාග හෙවත් අත් හැරීම ලෙස ද දුක්වයි. එය සැබැ නිදහස ය. සියලු දුක්වලින් නිදහස් වීම ය, සියල්ලෙහි ඇල්මක්, ආලයක් නැති වීම ය. ගසක මුල දැඩි ව ගක්තිමත් ව තිබේ නම් මැදින් කපා දැමුව ද එය නැවත ලියලයි. අතු පතර විහිදෙයි. නැවත හට නොගැනීමට නම් එම ගසෙහි මුල උදුරා දුම්ය යුතු ය. එසේ ම අපගේ සිත් සතන් තුළ තෘප්තාව මුල් බැස තිබෙන තාක් කල් අපි සසර උපදිමු. ජරාවට හෙවත් දිරායාමට ගොදුරු වෙමු. ව්‍යාධියට හෙවත් ලෙඛිරෝගවලට ලක් වෙමු. මරණයට හෙවත් දිවි කෙළවරට පත් වෙමු. එකි සියලු දුක් දොම්නස්වලට හේතුවන තණ්හාව නැති කිරීමෙන් සියලු දුකින් මේදීම දුක්ඛ නිරෝධ ආරය සත්‍යයෙන් ඉගැන්වේ. එනම් නිර්වාණයයි.

4. දුක්ඛ නිරෝධ ගාමණී පටිපදා ආරය සත්‍යය

සසර දුක්ඛන් අත්මිදී නිවන් පසක් කර ගැනීම සඳහා අප ගමන් කළ යුතු මාරුගය දුක්ඛ නිරෝධ ගාමණී පටිපදාව නම් වේ. එය ම ආරය අෂ්ටාංගික මාරුගය ලෙස ද මැදුම් පිළිවෙත ලෙස ද දක්වා තිබේ. අංග අවකින් යුක්ත වන නිවන් මග මෙහි දී උගන්වනු ලැබේ. එය අන්තගාමී පිළිවෙත් දෙකින් එකකට හෝ තොවැවෙයි. දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රය අනුව, බුද්ධ කාලීන ව පිළිගත් පළමු වෙනි අන්තගාමී පිළිවෙත වූයේ කාමසුබල්ලිකානුයෝගයයි. අසීමිත ලෙස, අධික ලෙස සැප විදිම ඉන් අදහස් වේ. එම යෝගයෙහි නිරත වූවේ උතුම් ලෝකේත්තර සූචය ලබා ගැනීමට නම් මෙලාව වශයෙන් ලොකික සූචය උපරිමයෙන් විද්‍යාත්‍ය යුතු යැයි කළේපනා කළහ. ඒ අනුව ඉඹුරන් පිනවීම, පස්කම් සැප විදිම සිදුවිය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාල පරිදි එය පහත් ය; තොදියුණු ය; සාමාන්‍ය මිනිසුන් එයට කැමැති ය. එය උසස් පිළිවෙතක් ද තොවේ. එසේ ම අවැඩදායක ය. බොද්ධ අප විසින් එම අන්තගාමී පිළිවෙත අනුගමනය තොකළ යුතු ය. දෙවනි අන්තගාමී මාරුගය අන්තකිලම්පානුයෝගයයි. එනම්, තමා විසින් තමාට ම අසීමිත ලෙස දුක් දීමයි. සිය කැමැත්තෙන් ම තොයෙකුත් දුෂ්කර ව්‍යත අනුගමනය කිරීමයි. තමා විසින් තමාට ම වෙහෙසට පිඩාවට පත් කර ගැනීමයි. එය දුක් සහිත ය, උසස් පිළිවෙතක් තොවේ, අවැඩදායක යැයි බුදු දහම පෙන්වා දෙයි. එම පිළිවෙත ද අනුගමනය තොකළ යුතු ය. මෙම අන්තවාදී ප්‍රතිපදා දෙකට ම තොවැටී බුදු දහමෙහි උගන්වන මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව ආරය අෂ්ටාංගික මාරුගයයි. නිවන් මගයි. එහි ඇතුළත් මාරුගාංග මෙසේ කෙටියෙන් හඳුන්වාදිය හැකි ය.

i. සම්මා දිවයි

නිවැයදි දුක්ම හෙවත් යහපත් අවබෝධයයි. වතුරාරය සත්‍යය පිළිබඳ ඇානයයි.

ii. සම්මා සංක්‍රේප

තොක්බම්ම නම් වූ කම් සැපතින් නික්මීමේ කළේපනාව, අව්‍යාපාද එනම්, අනුන් නැසීමෙන් වැළකීමේ කළේපනාව, අවිහිංසා එනම්, අනුන්ට හිංසා තොකිරීමේ කළේපනාවයි.

iii. සම්මා වාචා

නිවැරදි යහපත් වචන භාවිතය හෙවත් වාචික සීලයයි. එනම් බොරු කීම, කේලාම කීම, රඹ වචන කීම, හිස් වචන කීම යන වාචික අකුසල්වලින් වැළකී සත්‍ය වූ, සමගිය ඇති කරන්නා වූ, පියයිලි වූ, අර්ථවත් වූ වචන කතා කිරීමයි.

iv. සම්මා කම්මන්ත

නිවැරදි යහපත් ක්‍රියාවල තිරත වීම හෙවත් කායික සීලයයි. එනම්, ප්‍රාණසාතය, අදත්තාදානය, කාමලීර්යාචාරය යන කායික අකුසල්වලින් වැළකීමයි. සියලු සත්‍යන්ට කරුණා මෙත්‍රී පෙරදුරි ව, දුන් දේ පමණක් ගනිමින් දිෂ්ට සම්මත ලෙස කම්පුව විදිමින් ජ්වත් වීම සම්මා කම්මන්තයයි.

v. සම්මා ආර්ථ

නිවැරදි යහපත් දිවිපැවැත්මයි. එනම්, ධාර්මික ජ්වනෝපායක තිරත වීමයි. අදුහැමි, අකුසල පක්ෂයෙහි වැවෙන පාපකාරී, ජ්වනෝපාය අත්හැර දුහැමි ව උපයාගෙන ජ්වත් වීමයි.

vi. සම්මා වායාම

නිවැරදි යහපත් උත්සාහයයි. එනම් උපන් අකුසල් ගෙවා දුම්මටත්, තුපන් අකුසල් තුපදවීමටත්, උපන් කුසල් වැඩිදියුණු කිරීමටත්, තුපන් කුසල් රස් කිරීමටත් වැයම් කිරීමයි; වීරයය වැඩිමයි. නිවැරදි ව්‍යායාමයයි.

vii. සම්මා සති

නිවැරදි යහපත් සිහියයි. එනම් කායානුපස්සනා නම් වූ කයෙහි ස්වභාවය ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ මනා සිහිය, විත්තානුපස්සනා නම් වූ සිතෙහි ස්වභාවය ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ මනා සිහිය, වේදනානුපස්සනා නම් වූ සැප - දුක් විදිම් ආදියෙහි මනා සිහිය, ධම්මානුපස්සනා නම් වූ ධර්ම හා ධර්ම ස්වභාවය පිළිබඳ මනා සිහිය පවත්වා ගැනීමයි.

viii. සම්මා සමාධි

නිවැරදි යහපත් සමාධිය හෙවත් මානසික එකගතකමයි. එනම් පුරුම ධ්‍යානය, ද්‍රීවිතිය ධ්‍යානය, තෘතීය ධ්‍යානය, වතුර්ල ධ්‍යානය යන ලොකික ධ්‍යාන උපද්‍රව ගැනීම සම්මා සමාධියයි.

ඉහත කි ආර්ය අෂ්ට්‍රාංගික මාර්ගය ඩික්ෂා වශයෙන් ත්‍රිවිධ ය. සරල නා පහසු ඩික්ෂාවේ පටන් ගැහුරු උතුම ඩික්ෂාව දක්වා අප යොමු කරමින් නිවන් සාදා දීම මෙහි අරමුණ වෙයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතිපදාමය වශයෙන් අනුගමනය කළ යුතු යැයි උගන්වා වදාල සමස්ත ධර්මය ම ඉහත කි ත්‍රිවිධ ඩික්ෂාවට ඇතුළත් ය. ඩිෂ්‍යයන් වශයෙන් අප ද සිල්වත් විය යුතු ය. එනම් ඩිල ඩික්ෂාවට අයත් මාර්ගාංග පිළිපදිමින් කායික, වාචික වශයෙන් වරිතවත් විය යුතු ය. එකී සීලයෙහි පිහිටා සිත හික්මතිය යුතු ය. එනම්, සමාධි ඩික්ෂාවට අයත් මාර්ගාංග පිළිපැදිය යුතු ය. එසේ ම නිවැරදි අවබෝධය හා සංකල්පනා ඇති කරන ප්‍රයාව ලබා ගත යුතු ය. මෙම ආර්ය අෂ්ට්‍රාංගික මාර්ගය හෙවත් මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව සැබැවීන් ම ජ්වන ප්‍රතිපදාවකි. එයින් ඉගැන්වෙන්නේ අප බොඳ්ධයන් ලෙස ජ්වත් විය යුතු පිළිවෙළ ය.

ජීවිතය හා ලෝකය පිළිබඳ නිවැරදි දැක්මක්, නිවැරදි ආකල්පයක් ලබා ගැනීම පුද්ගලයකට මූලිකව ම අවශ්‍ය බව අවධාරණය කරමින් ආරය අෂ්ටාංගික මාරුගයෙහි මුළුන් ම ප්‍රඥාවට අයත් අංග දක්වා තිබේ.

වතුරාරය සත්‍යය, මේ ආකාරයෙන් නිවැරදි ව තේරුම් ගැනීම තුළින් ජීවිතයේ එදිනෙදා ඇතිවන කායික මානසික ගැටුව සඳහා විසඳුම් ලබා ගත හැකි ය. වතුරාරය සත්‍යය නොදුනීම නිසා සත්ත්වයා සසර සැරිසරයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙම තත්ත්වය පිළිබඳ ව දේශනා කරනුයේ, තමන් වහන්සේ බුද්ධත්වයට පත් වුයේ, එක් සත්‍යයක් පියවර තුනකින් හා ආකාර දෙළසකින් යුතු ව සම්පූර්ණ වශයෙන් අවබෝධ කිරීමෙන් පසු ව බවයි. ඒ පිළිබඳ ව ඉහළ ග්‍රෑන්ඩ්වල දී ඔබට ඉගෙන ගත හැකිවනු ඇත.

වතුරාරය සත්‍යය දේශනාවේ 'දුක' ද හේතුවේ ක්‍රමයට විග්‍රහ කර ඇත. ලොව කවර ගැටුවක් වුව ද මෙම ක්‍රමයට විග්‍රහ කළ හැකි ය, විසඳිය හැකි ය.

1. ගැටුව
2. ගැටුවට හේතුව
3. විසඳුම්
4. විසඳුම් මග

ප්‍රායෝගික ව ගැටුවකට මුහුණ දීමේ දී,

- ගැටුවට ස්වභාවය තේරුම් ගැනීම
- ගැටුව පැන නැගීමට හේතු වූ කරණ වටහා ගැනීම
- එම හේතු ඉවත් වූ විට ගැටුව විසදෙන බව
- විධිමත් හා බුද්ධිමත් ක්‍රියා මාරුගයක් තුළින් එම හේතු ඉවත් කර ගැනීමෙන් ගැටුවෙන් නිදහස් වීම යන පියවර ක්‍රියාත්මක වීමෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිච්ලි කරා ලැයා විය හැකි ය.

මිනැම ගැටුවක් නිරාකරණය කර ගැනීමට අවශ්‍ය සිතිවිලි ක්‍රමය ගොඩනගා ගැනීමට හැකියාව අප විසින් ලබා ගත යුතු අතර වතුරාරය සත්‍යය පිළිබඳ ව ඉගෙනීමට ද මහත් සැලකිල්ලක් දක්වා යුතු ය.

සාරාංශය

වතුරාරය සත්‍යය, බුදු දහමෙහි මූලික ඉගැන්වීම වන බව, බුදුරජාණන් වහන්සේ තම ප්‍රථම ධර්ම දේශනාවේ දී එම ආරය සත්‍ය දේශනාව කළ බව, අප ප්‍රායෝගික ව මුහුණු දෙන ගැටලු හමුවේ එම කුමවේදය ඇසුරින් ගැටලු විසඳා ගත යුතු බව මෙම පාඩම තුළින් පැහැදිලි කර දෙනු ලැබේ.

ත්‍යාකාරකම

- සිංහල තේරුම දෙවනුව දක්වමින් වතුරාරය සත්‍යය අනුපිළිවෙළින් ලියන්න.
- වතුරාරය සත්‍යය ඉගෙන ගැනීමෙන් අපට ප්‍රයෝගික ජීවිතයේ දී ලැබෙන ප්‍රයෝගන මොනවාදී?

පැවරුම

යම්මවක්කජ්ඡ්පවත්තන සූත්‍රය පිරින් පොතින් උපුටා ගෙන පොත් පිවක් ලෙස සකසන්න.

වලකීමු වරදින් උපමා කොට තමන්

බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක හික්ෂුන් වහන්සේලා පිරිසක් ද සමග කෙසොල් ජනපදයේ වාරිකා කරන අතර එහි වේළද්වාර නම් බමුණු ගමට ද වැඩම කළහ. වේළද්වාර ග්‍රාමවාසී බාහ්මණ ගහපතිවරු “ඁාකා කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූ ගොතම බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ හික්ෂුන් වහන්සේලා අපේ ගමට වැඩම කර ඇතැ”යි යන පුවත ඇසුහ. එසේ ම බුදුරජාණන් වහන්සේ අරහත්, සම්මා සම්බුද්ධ යනාදී ගුණ නවයකින් සමන්විතයහ, යන කිරිතිරාවය ද මවුනතර පැතිර තිබේ. තව ද උන් වහන්සේ මේ ලෝකයෙහි දත යුතු සියල්ල දැන සිටින බවත් ඒ සියල්ල මුල, මැද, අග මනාකොට දේශනා කරන බවත්, එබදු ආරය උතුමන් වහන්සේලා දැකීම පවා යහපතක් වන බවත් වටහාගත් මවුහු බුදුරජාණන් වහන්සේ කරා පැමිණ එකත්පස් ව සිටියහ; පසු ව උන් වහන්සේට මෙසේ සැල කළහ.

“ස්වාමිනි, අපි අමු දරුවන් පෝෂණය කරමින් විවිධ බැඳීම සහිත ව වාසය කරමු. සුවද සදුන් ගල්වාගෙන සිටිමු. මල් ගද විලවුන් දරමු. රන් රදී පැලදුගෙන වාසය කරමු. මෙසේ කාමහෝගී ජ්විත ගත කරන අපි මරණීන් පසු සුගතියට පැමිණීමේ ප්‍රාර්ථනා ඇත්තේ වෙමු. එබදු අපට මෙ වහන්සේ ධර්මය දේශනා කරන සේක්වා”

මෙයට පිළිතුරු දුන් බුදුරජාණන් වහන්සේ “ගහපතියෙනි, තමා කෙරෙහි විමසා බලා වටහා ගත යුතු අත්තුපනාසික ධර්මය මම නුම්ලාට දේශනා කරමි. එය මතා ලෙස අසා මෙනෙහි කරන්නා”යි වදාලහ. මෙහි දී බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ කරුණු ඇතුළත් සුතුය හැඳින්වෙන්නේ වේළද්වාර සුතුය නමිනි.

තමන් ආදරුයට ගෙන අනුත්ත හානියක් නොකිරීම හා යහපතක්ම සිදු කිරීම අර්ථවත් කරමින් මෙම වේෂ්ඨ්වාර සූත්‍රයෙහි ත්‍රිකෝට්‍රි පාරිගුද්ධ කාය වාග් සමාචාරයක් උගන්වා තිබේ. එනම් පළමු කොට තමන් ගැන සිතා නොහොත් තමා උපමාවට ගෙන ඒ අනුව අනුත් කෙරෙහි පිළිපැදිය යුතු ධර්ම ක්‍රමයකි. මෙය අත්තුපනායික ධර්මය ලෙස හැඳින්වේ. පළමු ව ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකීමට අදාළ ව ත්‍රිකෝට්‍රික පාරිගුද්ධිය ඇති කරගත යුතු අයුරු විමසා බලමු.

1. තමන් මරනු ලබනවාට තමා අකැමැතිවාක් මෙන් අන් අය ද මැරෙන්නට අකැමැති බව සිතා එයින් වැළකීම.
2. අන්‍යයන් ද එයින් වැළැක්වීම.
3. ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකීමේ ගණ වර්ණනා කිරීම.

මෙම පිළිවෙත් කුනෙන් යුතුක්ත වීම ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකීම සම්පූර්ණ වීම සඳහා අවශ්‍ය ය. වර්දින් මිදීම සඳහා මෙම ක්‍රමය ඉතා වැදගත් බව වටහාගැන්ම අපට අපහසු නොවේ.

ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකීම සම්බන්ධයෙන් වූ මෙම අත්තුපනායික ධර්මය බුදුරඳුන් වෙනත් අවස්ථාවල ද දේශනා කර ඇත. ධම්ම පදියේ එය සඳහන් වනුයේ මෙසේ ය.

සබැනේ තසන්ති දණ්ඩස්ස
සබැනේසං ජ්විතං පිය.
අත්තානං උපමං කත්වා
න හනෙයා න සාතයේ

සියල්ලේ දඩුවමට බිය වෙති. සියල්ලන්ට ම ජ්විතය ප්‍රීය ය. මෙසේ අනුත් තමා මෙන් සලකා අනුත්ට හිංසා පීඩා නො කළ යුතු ය. අනුත් සාතනය නො කළ යුතු ය. සාතනය නොකරවිය යුතු ය.

අදත්තාදානයෙන් හෙවත් නුදුන් දේ ගැනීමෙන් වැළකීම

අපට අයත් සුළු දෙයක් හෝ අන්තර්ගත සොරකම් කරනවාට හෝ බලෙන් ගන්නවාට අප කැමැති නැත. යමකු එසේ කළ හොත් අපට දුකක් වේදනාවක් ඇති වේ. සෙසු අයත් එසේ තම තමන් සතු දැ පැහැර ගන්නවාට කැමැති නැත. අපට අප්‍රීය අමනාප දෙය අනුත්ට අප්‍රීය අමනාප වේ. එබැවින් අප,

1. සොරකම්න් වැළකීය යුතු ය.
2. අන්තර්ගතන් ද එයින් වැළැක්විය යුතු ය.
3. සොරකම්න් වැළකීමේ ගුණ වර්ණනා කළ යුතු ය.

කාම මිථ්‍යාචාරයෙන් වැළකීම

ස්වකිය ස්වාමියා, බිරිඳී, පරස්ත්‍රීන්, පරපුරුෂයන් ඇසුරු කිරීම කෙරෙහි කිසිවෙක් කැමැති නොවේ. සෙස්සන් ද එසේ ම ය. එසේ කිරීම ලෝක සහාත්වයට හා බොද්ධ ඉගැන්වීම්වලට සපුරා ම පටහැනි ය. එලෙස කළේපනා කොට,

1. වැරදි කාම සේවනයෙන් වැළකීම
2. අන්‍යයන් ද එයින් වළකාලීම
3. එමගින් සිදුවන හයානක ප්‍රතිඵල හා එයින් වැළකීමේ ආනිඛණ අන්‍යයන්ට වටහා දීම
අත්තුපනායික ධර්මයට අයන් ය.

බොරු කීමෙන් වැළකීම

බොරුවෙන් රවටනු ලැබීමට තමන් මෙන් ම අන්‍යයෝ ද කිසි සේත් රැවි නො කරති. එබැවින්,

1. බොරු කීමෙන් වැළකීම
2. අන්‍යයන් ද එයින් වළක්වාලීම
3. එහි අනුසස් පැවසීම
තුළින් වාග් සංවරය පිරිසිදු කරගත යුතු ය.

තමා උපමා කොට අනුත් ගැන ද සිතා,

- කේලාම් කීම
- නපුරු වවන කතා කිරීම
- නිශ්චල වවන (මිපාදුප) කතා කිරීම යන තුන් ආකාර වූ වාග් විෂමාචාරය ගැන ද පෙර සේ ම ත්‍රිකෝටී පාරිගුද්ධිය ඇති කරගත යුතු ය.

කවුරුන් හෝ කේලාම් කියා හිතවතුන්, ගුරුවරුන් හෝ වැඩිහිටියන් අප කෙරෙහි බිඳවනු ලැබීමට අපි කිසිසේත් ම රැවි නො කරමු. අප භද්‍යත් රිද්‍යවන රළ පරුෂ වවන කවුරුන් කිවත් අපි ඒවා ඇසීමට අප්‍රිය කරමු. දෙමුවුලිය සහේදර සහේදරියන් සමග තිවසේ සතුවින් කළ ගෙවන අවස්ථාවක අසල්වැසියකු රළ පරුෂ වවන කතා කළහාත් එම ගබඳය අපට

කෙතරම් අමිහිරි ද? අප ද එලෙස ක්‍රියා කළහොත් අන් අය ද අප සේ ම කෙතරම් අපහසුතාවට පත් වේ ද? එබැවින් අප කිසිදාක එසේ හැසිරීම තුෂ්ඨ්‍යාස්ථා බව අමුතුවෙන් කිව යුතු නොවේ. මතා හැදියාවෙන් යුත් අය,

1. තපුරු රං පරුෂ වචන කතා නොකරති.
2. එසේ කතා කරන අය ද එයින් වළක්වා ගැනීමට උත්සාහ දරති.
3. සුභාමිත වචන හාවිත කිරීමේ අනුසස් පවසති.

ඇතැම්හු කෙළවරක් නැති ව මෙලොවටත්, පරලොවටත්, තමාටත්, අනුන්ටත් පළක් නොමැති නිශ්චිල වචන (මිපාදුප) කතා කරති. එහෙත් දිෂ්ට් සම්පන්න වූවෝ කිසි දාක එසේ නො කරති; එලෙස ක්‍රියා කරන්නන් එයින් වළක්වාලීමට උත්සාහ දරති; එහි ආදිනවත් එයින් වැළකීමේ ආනිගෘහන් වචන දීමට තරම් කාරුණික වෙති.

මෙම අත්තුපනායික ධර්ම පර්යාය අත්තාධිපති හා ධම්මාධිපති යන අධිපති ධර්ම අනුව ද උගේවා තිබේ. මෙහි අධිපති යන්නේ දක්වනුයේ පාපයෙන්, පහත් ක්‍රියාවලින් වැළකීම සඳහා උපකාර කර ගන්නා ක්‍රම තුනකි. අත්තාධිපති ක්‍රමයේ දී තමා මූල්කරගෙන සිත සඳාවාරයෙහි පිහිටුවීම සිදුවෙයි. හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් "මා පැවිදි වූයේ විවර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලාන ප්‍රත්‍යාය ආදිය නිසා හෝ මතු හවයක සැප පතා හෝ නොව ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, සේක, පරිදේව ආදියෙන් මිදිම පතා ම යැ" සි පාපයෙන් වැළකී ක්‍රිස්ත් දහම් හි සිත එකග කරගෙන බුජ්ම වරියාවෙහි තිරත වීම සිදු කළ යුතු ය. එය අත්තාධිපති නම් වෙයි.

හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් විවර පිණ්ඩපාත යනාදී ප්‍රත්‍යායන් හෝ වෙනත් සැපතක් නොපතා විමුක්තිය ම අරමුණු කරගෙන පැවිදි ව වනගත ව බඹසර ප්‍රරන අතර "මා කාම සිතිවිලි, ද්වේෂ සිතිවිලි හෝ හිංසාකාරී සිතිවිලිවලින් යුක්ත වූවහොත් දිවැසේ, දිවකන් ආදිය ඇති ගුමණ-ඛාජ්මණ උතුමන්ට එය දැනෙන්නට ඉඩ ඇත. එසේ ම දෙවි දේවතාවන්ට වුව ද මාගේ සිතිවිලි දනගත හැකි ය. එසේ වූවහොත් ඔවුන් මා හෙළා දකිනු ඇතැ" සි යනුවෙන් සිනා ආත්ම දමනය ඇතිකරගෙන ක්‍රියා කරයි නම් එය ලෝකාධිපති නම් වෙයි.

තව ද හික්ෂුන් වහන්සේ නමකට මෙසේ සිතිමට ඉඩ ඇත. "බුදුරඳන් වදාල ධර්මය ස්වාක්ඛාත ගුණයෙන් යුත් ගැනුවීමකි. මා හා සමාන ව සිල් රතින සඛුජ්මවාරීහු බොහෝ දෙනෙක් එහි හැසිරෙති. එබැවින් මා ද වීරයය වඩා ගත සිත හික්මවාගෙන අකුසලින් දුරු ව ක්‍රිස්තුයෙහි යෙදී විමුක්තිය ලද යුතු යැ" සි, සිනා ගාසතික බුජ්ම වරියාවෙහි හැසිරෙන්නේ නම් එය ධම්මාධිපති නම් වෙයි.

සරල ව ගත් විට මෙම ක්‍රියාව මා වැනියකුට සූදුසූද තුළුසූද ද සිසිතා බැලීම අත්තාධිපති ක්‍රමයයි. මෙය ලෝක සම්මතයට, සමාජයේ යහපත් අදහස්වලට ගැලපේද නැද්දයි සිතා බැලීම ලෝකාධිපති ක්‍රමයයි. ගිහි පැවිදි හේදයකින් තොරව අනුගමනය කළ හැකි මෙහි අත්තාධිපති ක්‍රමය අත්තුපනායික ධර්මය භා සැසදෙන්නකි.

මෙම අත්තුපනායික ධර්ම පර්යාය කුඩා ලමයකුට වුව ද යම් කිසි වැරදි ක්‍රියාවක බැරැගැමිකම අවබෝධ කරදීමට ඉතා පහසු ධර්ම මාර්ගයකි. සමාජයේ ජීවත් වන ඕනෑම පුද්ගලයකුට තරක බුද්ධියෙන් තොර ව මනසට වැඩි වෙහෙසක් තොදී ඔහු ම ක්‍රියාවක හොඳ-නරක තොරා බෙරා ගැනීමට මහෝපකාරී වෙයි. එසේ ම සමාජයේ ඇතැමුන් අතර පවත්නා ආත්මාරථකාම් අදහස් තුරන්කාට පරානුකම්පාට වර්ධනය කිරීමටත් මෙමගින් කෙරෙන මග පෙන්වීම ඉතා ඉහළ ය.

සාරාංශය

පළමු ව තමන් ගැන සිතා ඒ අනුව ම අනුන් ගැනත් සිතා අනුගමනය කළ යුතු ධර්ම ක්‍රමයක් වේෂද්වාර සූත්‍රයේ අත්තුපනායික ධර්ම පර්යාය තුළින් ඉගැන්වේ. එය තීක්ෂාවික පාරිගුද්ධ ක්‍රමයකට මෙහි ඉතා සරල ව විස්තර කෙරේ. යම් ක්‍රියාවක වැරදි සහගත බව තමාට ම අවබෝධ කරගැන්මට මෙම ධර්ම ක්‍රමය අපට ඉතා පහසු මගක් සපයයි. එසේ ම ආත්මාරථකාම් හැඟීම දුරකාට පරාරථ වර්යාවෙහිලා කැපවීමට ද මෙමගින් මනා මග පෙන්වීමක් කරයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. අත්තුපනායික ධර්ම පර්යාය හඳුන්වා දෙමින් පුවත් පතක ලමා පිටුවට ලියන ලිපියක සාරාංශය වාක්‍ය කිහිපයකින් ඉදිරිපත් කරන්න.
2. අත්තුපනායික ධර්මය එදිනේදා ජීවිතයේ දී හාවිත කළ හැකි අයුරු ලියා දක්වන්න.
3. අන්තාධිපති, ලෝකාධිපති, බම්මාධිපති යන ව්‍යුහ කොට්ඨාස සටහන් ලියන්න.

පැවරුම

ආලේව අෂ්ටමක සිලය හා වේළද්වාර සූත්‍රයේ දැක්වෙන සිල ප්‍රතිපදාවේ වෙනස පෙන්වා දෙන්න.

තැනට ගැලපෙන ලේසින් හැසිරෝ

ඛුදුරජාණන් වහන්සේ ධරමාන වූ අවධියෙහි දැඩිව සොලොස්මන ජනපදවලින් එකක් වූ අගු රට වම්පා නුවර සේෂණ දැන්බ නම් ඉතා ධනවත් උගත් එසේ ම රැමත් වූ වයෝවංද්ද බාහ්මණයෙක් විසුවේ ය. කොසොල් මහ රජතුමන් විසින් වම්පා නුවරින් ම පුදන ලද ඔහු ඉතා කිරීතිමත් අයෙක් විය. දිනෙක වම්පා නුවර ගේගරා නම් පොකුණු තෙරට ඛුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩිම කොට සිටින බව දැනගත් සේෂණ දැන්බ බමුණු තෙමේ, උන් වහන්සේ තමා හමුවට එම නුසුදුසු බව ද තමා උන් වහන්සේ හමුවට යා යුතු බව ද පෙන්වා දෙමින් සිය පිරිස අමතා ඛුදුරදුන්ගේ වරිතයෙහි ප්‍රකට වන විශිෂ්ට ගුණාංග මාලාවක් ප්‍රකාශ කළේ ය. මේ සේෂණ දැන්බ විසින් පවසන ලද එම ගුණාංග අතුරෙන් දෙකකි.

“ගුමණ හවත් ගොතමයන් වහන්සේ වූ කලී යහපත් වදන් ඇත්තේයි ය. යහපත් වූ කථා බස් ඇත්තේයි ය. යහපත් මිහිර වවන කියන්නේයි ය. උන් වහන්සේගේ කථාබහ දොස් රහිත ය. මකළ තොලු බවින් තොර ය. අරුත් හෙළි කිරීමෙහි සමත් ය. මට සිලිටි ය.”

“ගුමණ හවත් ගොතමයන් වහන්සේ තමන් වෙත පැමිණෙන්නවුන් ‘එන්න මෙහි පැමිණීම මැනවැ ’යි කියා පිළිගනිති. කනට සුවදෙන මිහිර වවන පවසති. උන් වහන්සේ පිළිසඳුර කථාවෙහි ද දක්ෂ ය. (නොසතුටින්) බැම නොහකුවති. සවිස්තර ව කථා කර යමකු තමා වෙත එනවිට පළමු ව කථා කරති.”

ඛුද දහම අනුව අප අනුන් හා පවත්වන කථා බස් දුරභාෂණ හා සුභාෂණ යනුවෙන් දෙයාකාර ය.

බොරු කිමෙන් වැළකීම, ඇත්ත කිම, ඇත්තේන් ඇත්ත ගලපා කිම, තහවුරු කළ හැකි කරා බහ, පිළිගත හැකි වවන භාවිතය, අනුන් නොරච්චීම සූභාෂණයයි. කේලාම කිම හැරදමා, ඉන් වැළකී, මෙතැනින් අසා එතැනැද එතැනින් අසා මෙතැනැද මවුනොවුන් බිඳුවීම පිණිස නොකියා එසේ හේද ව්‍යවන් සමග කරන, සමග ව්‍යවන්ට අනුබල දෙන සමගය දැක සතුව වෙමින් අනුන් සමග කරන වවන කිම සූභාෂණයයි. රඹ කතා හැරදමා ඉන් වැළකී, නිදේස්, කනට මිහිරි, ආදරය මතු කෙරෙන, සිත් ඇද ගන්නා සූජ බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය මනාප වවන කිම සූභාෂණයයි. අරුත් සූන් හිස් වවන දෙඩ්විලි හැරදමා තැනට සුදුසු සත්‍යවාදී අර්ථවත් වූ, යහපත ම සලසන, සිත් තබා ගැන්මට සුදුසු වූ කරුණු සහිත තොක් නොනක් ඇති කතාබහ සූභාෂණයයි. ප්‍රිය වවනයෙන් අන් අයට සංග්‍රහ කිරීමයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රියයිලි වූත්, අතිශය කාරුණික වූත්, ලගන්නා සූජ කතා බහ අපට ඇති උසස් ම ආදර්යයයි. එසේ ම වවන භාවිතය පිළිබඳ ව උන් වහන්සේ දී ඇති උපදෙස් අපට ඇති උතුම්ම මග පෙන්වීමයි.

මානව සඛ්‍යතා මැතැවින් පවත්වාගෙන යාමට නම් අප මනා අවබෝධයෙන්, ප්‍රවේශමෙන් හා ස්ථානෝචිත ව වවන භාවිත කළ යුතු ය. අප කතා කරන වවනවල ඇතුළත් විය යුතු ප්‍රධාන අංග තුනක් ඇති බව මත්ස්‍යාම නිකායේ අනියරාජ සූත්‍රයේ එන කරුණු සාරාංශ කිරීමේ දී පෙනී යයි.

1. කතා කරන කරුණු සත්‍ය විය යුතු ය.
2. හේතු සාධක සහිත විය යුතු ය.
3. අසන්නාගේත්, කියන්නාගේත් යහපත පිණිස හේතු විය යුතු ය.

මෙම කරුණු තුනෙන් එකක් හෝ නොමැති නම් එම වවන කතා නොකළ යුතු ය. එබැවින් අප පාසල, පන්සල වැනි ස්ථානවල දී සේ ම නිවසේ දී ද හැසිරිය යුතු හා කතාබහ කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ මනා අවධානයක් යොමු කළ යුතු වේ.

විහාරස්ථානයක දී නම් ඔබ ඉතා සංවර ව හැසිරිය යුතු අතර වවන භාවිතය විහාරස්ථා පරිසරයට ද අපේ සංස්කෘතියට ද උවිත වන අයුරින් විය යුතු ය. ඇතැම් භාරතීය පැවැද්දීන් හැඳින්වීම සඳහා භාවිත කළ “සාඩු” යන වවනය හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් ආමන්තුණය කිරීම සඳහා කිසි සේත් ම උවිත නොවේ.

ස්වාමීන් වහන්ස,
භාමුදුරුවනේ, අපේ භාමුදුරුවනේ,
භාමුදුරුවන් වහන්ස

යනා දී භාවිතයන් හික්ෂ්‍යන් වහන්සේ නමක් හැඳින්වීම සඳහා බෙහෙවින් ම යෝග්‍ය වේ. ස්වාමී යනු ලෙස්ක ස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. උන් වහන්සේගේ දරුවෝ එනම් බුද්ධ ප්‍රතියෝ ස්වාමී දරුවෝ ය. එය අපේ වහර ක්‍රූල භාමුදුරුවෝ යනුවෙන් භාවිත වෙයි.

අැතැම් අය පොඩි භාමුදුරුවන් වහන්සේලා හැඳින්වීමට “පොඩි සාදු” යන වචනය ද භාවිත කරති. එය ද සුදුසු භාවිතයක් නොවේ. එසේ ම වැඩිහිටි හික්ෂ්‍යන් වහන්සේ නමක්, සාමණේරයන් වහන්සේ නමකට ආමන්තුණය කරන “පොඩි උන්නාන්සේ” යන වචනය ද ගිහි අපගේ භාවිතයට සුදුසු නොවේ. “පොඩි භාමුදුරුවනේ, පොඩි ස්වාමීන් වහන්ස” යනාදී වචන ඒ සඳහා සුදුසු වේ. හික්ෂ්‍යන් වහන්සේ නමක් ආමන්තුණය කිරීමේ දී මෙන් ම උන් වහන්සේලා ගැන කතා බහ කිරීමේ දී ද සිංහල බෙංද්ධ සංස්කෘතිය ක්‍රූල භාවිත වන විශේෂ ගාසනික ව්‍යවහාර ඇත.

සිටිනවා	-	වැඩ සිටිනවා
නිදා ගන්නවා	-	සැතපෙනවා
අතු ගානවා	-	අමදිනවා
අනුහව කරනවා	-	වළදනවා
තේ බොනවා	-	ගිලන්පස වළදනවා
අැවිදිනවා	-	සක්මන් කරනවා
අැශ්‍රම් අදිනවා	-	සිවුරු පොරවනවා
කියනවා	-	දේශනා කරනවා / වදාරනවා

එසේ ම විහාරස්ථානයේ ඒ ඒ අංග නම කිරීමේ දී වෙතා රාජයාණන් වහන්සේ, බෝධීන් වහන්සේ, විහාර මන්දිරය, මළව යනාදී ගාසනික වචන භාවිත කළ යුතු ය.

බෙංද්ධ දරුවන් වන අපට පාසල ද පන්සල මෙන් ම වැදගත් ස්ථානයකි. අපේ නුවණුස පාදන අධ්‍යාපන කේන්ද්‍රස්ථානය පාසලයි.

ඒබැවින් පන්ති කාමරයේ දී, පුස්තකාලයේ දී හා ක්‍රිඩා පිටියේ දී මිතුරන් මවුපියවරුන් සමග අප කතා බහ කිරීම හා හැසිරීම කළ යුත්තේ ද පාසලට යෝග්‍ය වන අයුරින් ය. ක්‍රිඩාවේ යෙදී සිටිය ද අප ක්‍රිඩා කරන්නේ පාසල් තුමියේ බව තරයේ සිතෙහි තබාගත යුතු ය. සිත් රිදුවන, ප්‍රකෝප කරවන, වෙටරය ඇති කරවන නොමතා විහිල තහල් හාවිත නොකළ යුතු ය.

සැම විටෙක ම සිය සහෝදර ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යාචන්ට ආසිරවාද කිරීමේ දී “ආයුබෝවන්! තෙරුවන් සරණයි!” යනාදී වදන් හාවිතයට පුරුවීම ඉතා වැශගත් ය. කණට ප්‍රය ය.

අප ජීවත් වන නිවස ද මානසික පිඩාවලින් තොර ඉතා ප්‍රියසිලි ස්ථානයක් විය යුතු ය. ඉගෙනීමේ කටයුතු පහසු මගකට යොමු කරවීමට නිවස ආසිත පරිසරය ද බෙහෙවින් ම බලපායි. එබැවින් උදේ සවස තෙරුවන් නැමදීම, දෙමවුපියන්ට හා වැඩිහිටියන්ට වැදීම, මවුන්ගේ බසට අවනත වීම, නිවස ඉතා පිළිවෙළකට හා පිරිසිදු ව තබා ගැනීම මැනැවින් සිදු කළ යුතු වෙයි. එවිට ආගන්තුක ව පැමිණෙන අයට පවා අමේ නිවස ප්‍රියමනාප ස්ථානයක් බවට පත්වනු ඇත. මවුන් සමග කාරුණික ව, ප්‍රියසිලි ව කතා බහ කිරීම ද අනිවාරයයෙන් ම සිදුවිය යුත්තකි.

තම නිවසට
සැම දෙනහට ම
කතා බස්
අසන් තොරතුරු සුදුසු

පැමිණී
කුලුණෙනි
කරමිනි
විදියෙනි

යනුවෙන් සිරිත් මල්දමෙහි එන කවිය ද රේට මගපෙන්වීමක් කරයි.

අන් අයගේ සිත් දිනාගත හැකි වන පරිදි ස්ථානෝචිත ව ප්‍රියමනාප ව හැසිරෙන හා කතාබස් කරන තැනැත්තා කිසි ලෙසකින් හෝ තවෙකකුගේ දේශ ද්රැශනයට ලක් නොවේ. ඒ නිසා ම ජ්වත් වන සමාජයෙහි මනා පුද්ගල සබඳතාවක් ගොඩනගෙයි. කවර සමාජයක හෝ වැරදි කරන පුද්ගලයේ සිටිති. පුද්ගලයන්ගේ දුර්වලකම්වලට පොදුවේ දේශාරෝපණ එල්ල කිරීම ගාසනික වශයෙන් බලන කළ බරපතල වැරදුදු. අව්‍යාරි ව කරන එබඳ විවේචන හා දේශාරෝපණ නිසා සිත් තැවුලට ගොදුරු වීමෙන් ගිහි-පැවිදි දෙපක්ෂය ම බලවත් අපහසුතාවලට පත්වන අවස්ථා අපමණ ය. මානව සබඳතා මනා ව තහවුරු වීමට නම් අනෙකකු විවේචනය කළ යුත්තේ එයින් ඔහුට යහපතක් කිරීමේ අරමුණින් පමණකි. ද්වේෂය හා මේහය පදනම් කරගෙන සිදු කරන විවේචන දේශාරෝපණ ආදියෙන් යහපතක් නොව අයහපතක් ම සිදු වනු ඇත. යහපත් මානව සබඳතාවක් පවත්වාගෙන යාමට නම් පුද්ගල වරදත්, වරදට හේතුවත් කියාපාමින් ඒවා නිවැරදි කරලීමට සුදුසු මාර්ගයක් පෙන්වා දිය යුතු වේ.

මිනිසාගේ ග්‍රේෂ්‍යත්වය ක්‍රියාවට නැංවෙනුයේ යහපත් මානව සබඳතා පවත්වා ගනීමින් ලෝකයා සමග ක්‍රියා කිරීමෙන් පමණකි. බුදු දහම මානවයාට, සෞඛ්‍ය සත්ත්ව වර්ගයාට පමණක් නොව ගහකොළ, ගංගා, ඇලෙඳාලවලට පවා දායාව, කරුණාව දක්වන ජීව අජ්ව හිතවාදී දහමකි. එබැවින් සියලු ජීවීන්ට ද පරිසරයට ද හිතකාමී ව ස්ථානෝචිත ව හැසිරෙමින් දෙනීක ජීවිතය ඉතා ප්‍රියඹිලි ව ගත කිරීමට අප උනන්දු විය යුතු ය.

සාරාංශය

අප ජීවත් වන සමාජ පරිසරය කුළ සැම දෙනකු සමග ම යහපත් මානව සඛ්‍යතා ගොඩනගා ගත යුතු ය. තමාත්, පොදුවේ ජන සමාජයන් නිවැරදි මගට යොමු වීමට එය බෙහෙවින් ම බලපායි. ඒ අනුව කතා බස් කිරීම, හැසිරීම යනාදී සැම ක්‍රියාවක දී ම ස්ථානෝධිත ව ප්‍රියඹිලි පිළිවෙතක් අනුගමනය කළ යුතු ය. වෙශයින් පාසල, පන්සල, නිවස යන ස්ථානවල ප්‍රායෝගික ව රට ම ආච්‍රිත හැසිරීම හා කතා බස් රටාවක් අනුගමනය කළ යුතු වේ. සමාජයේ මතා පුද්ගල සඛ්‍යතාවකට මෙම පිළිවෙත බෙහෙවින් ම උපකාරී වේයි.

ක්‍රියාකාරකම

- මෙම එදිනෙදා හාවිත කරන මෙම වවන වෙනුවට ආගමික කටයුතුවල දී හාවිත කරන වවන සෞයා ලියන්න.

අත් සේදනවා
වතුර බොනවා
වතුර නානවා
කොණ්ඩ් කපනවා

- සහජ්වනයේ අයය මතු කරමින් විතුයක් අදින්න.

පැවරුම

“යහපත් වවනය සමාජ සම්බන්ධතා තහවුරු කරයි” යන තේමාව යටතේ රවනයකට කරුණු රස් කරන්න.

මහින්දාගමනයෙන් අප ලත් දායාද

පොසොන් පුර පසලුස්වක පොහොස් දිනය ශ්‍රී ලංකික බොද්ධ ජනතාවට ඉතා වැදගත් වෙයි. සූදෝ සූදු වතින් සැරසුණු උවසු උවසියන්ගෙන් හා බොද්ධ වන්දනාකරුවන්ගෙන් අනුරාධපුර සූජා භුමිය පිරි ඉතිරි යයි. එක වර නැගෙන 'සාඩු' නාදයෙන් සැදුහැති සිත් නිවි සැනසෙයි. බැලු බැලු තැන්හි දුර කතර ගෙවා විත් දහස් ගණන් ජනතාව වෙත ප්‍රශීත ආහාරපාන සපයන දත්සල් ය. මෙම බොද්ධ ප්‍රබේදයට ප්‍රධාන හේතු කාරකය වූයේ පොසොන් පුන් පොහොස් දින සිදු වූ අනුබුදු මිහිදු මහ රහතන් වහන්සේගේ ලංකාගමනයයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ තෙවරක් ශ්‍රී ලංකාදේපයට වැඩම කර ඇති බව සඳහන් වුවත්, මහින්දාගමනයට පෙර කිසිදු ආගමක්, දිවයින තුළ ප්‍රවලිත ව නොපැවතිණ. එක් එක් සුළ කණ්ඩායම් අතර විවිධ ආගමික විශ්වාස පැවතිණි. මිහිදු මහරහතන් වහන්සේ ඉටියිය, උත්තිය, සම්බල, හද්දසාල මහ රහතන් වහන්සේලා ද, සුමතන සාමනෝරයන් වහන්සේ ද, හණ්ඩුක උපාසකතුමන් ද ප්‍රධාන කොට මිහින්තලා පව්වන් ලක්දීවට වැඩමවීමෙන් අපට ලැබුණු උතුම ම දායාදය ත්‍රිවිධ රත්නයයි. ශ්‍රී ලංකේය හික්ෂු-හික්ෂුලී පරපුරක් මෙන් ම අධිකරා සහිත ත්‍රිපිටකයක් ද, සර්වඹ ධාතු ද අපට ලැබුණේ මහින්දාගමනය නිසා ය. බුදු දහම ස්ථාපිත වීමත් සමග ම ශ්‍රී ලංකේය අනනා බොද්ධ සංස්කෘතියක් ලක්දීව තුළ ආරම්භ විය. උපතේ සිට මරණය දක්වා යහපත් ආවාර ධරම පිළිපිළිමින් දූභාමි දිවි පෙවෙතක් ගත කිරීමටත්, නිරතුරු ව ම ත්‍රිවිධ රත්නයේ ආයිරවාදය තුළින් තම ත්විත සාරථක කර ගැනීමටත් ශ්‍රී ලංකික බොද්ධ ජනතාව පුරු වූහ. විභාරස්ථානය කේත්ද කරගත් බොද්ධ සමාජය, ගමය - පන්සලයි - වැවයි - දාගැබයි යන ආකෘතියට අනු ව නිර්මිත විය. ජනතාව දූභාමි ආර්ථික රටාව

ඇසුරු කරගෙන ජ්වත් වන අතර ආධ්‍යාත්මික පෝෂණය විහාරස්ථානීය හික්ෂුන් වහන්සේලා ඇසුරෙන් ලබන්නට පුරුදු විහ.

මෙම නව හැඩගැස්ම වඩාත් තහවුරු වීමට මහින්දාගමනයෙන් පසු උදුවල් පුර පසලාස්වක පොහොළ දින සංසම්ත්තා තෙරණිය ජය ශ්‍රී මහා බෝධි ද්‍රීපිණ ගාබාව රැගෙන, අටලාස් කුලයක ගිල්පින් සමග වැඩම කිරීම ද හේතු විය. ලක්දිවට ම සුවිශේෂී වූ කලා ගිල්ප විකාශනයට එය ප්‍රබල ලෙස බලපෑවේ ය. බුදු දහමින් ලැබුණු අර්ථවත් බුද්ධී ගෝවර ජ්වන ප්‍රතිපදාව ශ්‍රී ලංකාකෝය ජන සමාජයේ ජාතික, ආගමික, සංස්කෘතික ආදි ක්ෂේත්‍ර ගණනාවක පිළිදිමට හේතු විය.

විවිධ ඇදහිලි, විශ්වාස අනුගමනය කරමින් සිටි ජනතාවට බුදු දහමින් නව ආලෝකයක් ලැබේණි. මළවුන් ඇදහිමට පුරුදු වී සිටි ජනතාව ඒ වෙනුවට මළවුන් සිහි කර පින් දීමට පුරුදු වූයේත්, දෙවියන්ට පුද පුජා පැවැත්වීම වෙනුවට පින් අනුමෝදන් කිරීමට පුරුදු වූයේත් මහින්දාගමනයට පසු ව ය. ජනතාව පොදුවේ පිළිගත් දහමක් නොතිබුණු අවධියක බුදු දහම රජයේ ආගම බවට පත් විය.

සාමාන්‍ය ජන ජීවිතයේ පැවැත්ම බුදු දහම පදනම් කොට ගෙන ගොඩනැගීම නිසා තිවැරදි අර්ථවත් දිවි පෙවෙතක් ජනතාවට හිමි විය. ඒ සඳහා බුදු දහමින් පෝෂිත වාරිතු වාරිතු හා සිතුම් පැතුම් ගොඩනැගීණි. සාමාන්‍ය ජන ජීවිතවලට සතර බුජ්ම විහරණ ද, රාජ්‍ය පාලකයින්ට දස රාජ ධර්ම, සතර සංග්‍රහ වස්තු වැනි බොද්ධ ඉගැන්වීම් ද බොහෝ සේ උපකාරී විය. ඒ නිසා ම රට්ටී පාලකයා බොද්ධයකු විය යුතු ය යන සම්මතය රට තුළ ගොඩ තැබේණි.

ගෙහ නිරමාණ ශිල්පය, ත්‍රිවිධ චෙවතා නිරමාණ ඇසුරින් පෝෂණය විය.

- කාරීරික චෙවතාය - වෙහෙර වහන්සේ මූලික කරගෙන ස්තුප අංග සහ වේතියසිර නිරමාණ
-

පොලොන්නරුව වටදාගෙය

- පාරිභෝගික චෙවතාය - බෝධින් වහන්සේ වටා ඉදි වූ බෝධිසිර නිරමාණ
-

සිනුල් පවිච්ච

- උද්ධේෂීක වෙතායය - පිළිම වහන්සේ, පටිමාසර ආදි
ගෙහ නිරමාණ
-

උකාතිලකය

ත්‍රිවිධ වෙතා මූලික කරගෙන විවිධ පුද පූජා කුම බිහිවිය.

උදා:- දැඳදා පූජාව
බෝධී පූජාව
ඩුඩු පිළිම වන්දනාව

බෝධී පූජාව කුමයෙන් බොඳෑයා අතර ඉතා ජනප්‍රියත්වයට පත් ව ඇත.

ප්‍රාකෘත පාලි බාහ්‍යී අක්ෂර මිගු අපට ම අවේණික වූ ලේඛන කළාවක් ගොඩ තැගීම සාහිත්‍යයේ වර්ධනයට හේතු විය. මාතලේ අලු විභාරයේ දී සිදුකළ සිව වන සංගායනාවේ ප්‍රතිඵල ලෙස ත්‍රිපිටකය ගුන්ථාරුඩ් කිරීම ඉතා වැදගත් අවස්ථාවකි. හෙළ අටුවා සම්පාදනය ද සිදු විය. බුදු දහම ඇසුරින් පෙර්ශීත ගදා පදා සාහිත්‍යයක් බිහිවිය. බුත්සරණ, අමාවතුර, සද්ධරම රත්නාවලිය හා පන්සිය පනස් ජාතක පොත වැනි ගදා සාහිත්‍ය කෘතින්

මෙන් ම සසදාවත, මුවදෙවිදාවත, කවිසිලමින වැනි පදා සාහිත්‍ය කංතීන් ද උදාහරණ ලෙස දැක්වීය හැකි ය. එපමණක් ද නොව ජන කවි, ජන කතා පවා පෝෂණය වූයේ බුදු දහමේ ආහාසය ඇසුරෙනි.

ශ්‍රී මහා බෝධින් වහන්සේ වැඩිම වීමේ දී පැමිණි අටලොස් කුලයක ශිල්පීන් තිසා මෙරට කැටයම්, මුරති, විතු, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය, වාරි කර්මාන්තය ආදි විවිධ ක්ෂේත්‍රවල ශිල්පීය ඇළතය වර්ධනය විය.

රඹ - දැඩි කළ ගලින් දියා කරුණා හරිත බුද්ධ ප්‍රතිමා මෙන් ම සියුම් කැටයම් සහිත සඳකඩපහණ නිර්මාණ ද බිහි විය. එවැනි ශිල්පීය දැක්ෂතා එහි දැක්වෙමේ දී නිරන්තරයෙන් පුද්ගල මානසික ශික්ෂණය ද ප්‍රකට විය. බොද්ධ ඉගැන්වීම්වලට එකා ව සෞන්දර්ය රස විදිමට ශ්‍රී ලංකික ජනතාව නුරු විය.

වෛසක්, පොසාන්, ඇසුල උත්සව හා කයින, වප් මගුල් උත්සව ආදි විවිධ අවස්ථා පාදක කරගෙන උත්සව සංස්කෘතියක් ඇති විය. ප්‍රධාන ජ්වනෝපාය වූ කාෂිකාර්මික කටයුතුවල දී බොද්ධ වාරිතු වාරිතු අනුගමනය කරන ලදී. බොද්ධ ආහාසය ඇසුරින් පුද්ගල නාම පවා හාවිත කර ඇති බව බුද්ධදාස, බෝධිරත්න, සංසදාස වැනි තම් හාවිත කිරීමෙන් පැහැදිලි වේ.

දාන, සීල, හාවනා, පිරින් පිංකම් ආදියෙන් මෙන් ම පෙරහැර, වන්දනා ගමන් ආදිය මගින් ද ධාර්මික සුවය ලබන්නට බොද්ධ ජනතාව පෙළුමූණි. ගමේ විභාරස්ථානය ආගමික, අධ්‍යාපනික හා සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස විවිධ සේවා ඉටු කරයි. මහින්දාගමනයෙන් ලද දියාද වන ත්‍රිවිධ රත්නය සැදුහැබර වූ ගොරවයෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම අප සතු වගකීමකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙනුවට වන්දනා කිරීම සඳහා පිහිටුවාගෙන ඇති ත්‍රිවිධ වෙතත්‍යය අප රැක ගත යුතු ය. එම වෙතත්‍යය සැදුහැ සිතින් වන්දනා කළ යුතු ය. ධර්ම රත්නය ආරක්ෂා කිරීම යනු දහම් පොත පත ලිවීම, කියවීම, බණ ඇසීම, බණ දේශනා කරවීම හා බුදු දහමට අනුව ම ජ්වත් වීමයි. ත්‍රිවිධ වෙතත්, දහම් පොත පතත් ආරක්ෂා කර ගනීමින් ජනතාවට බුදු බණ දේශනා කරන අපට යහමග පෙන්වන මහ සගරුවනට ගරු කිරීම, අපහාස නොකිරීම, සිවිපසය පිරිනැමීම, උන් වහන්සේලාගෙන් ලැබෙන අනුගාසනා පිළිගැනීම, මහ සගරුවන රැක ගැනීමයි. පැවිදි වී සංස සමාජයේ සාමාජිකයකු විය හැකි තම් එය බෙහෙවින් වැදගත් වෙයි.

බොඳ්ද සිරිත් විරිත් බැහැර තොකර අපේ අනනාතාව රක ගැනීම කළ යුත්තේ ද අප විසින් ම ය. අවමංගල අවස්ථාවන්හි පමණක් තොව මංගලෝත්සවාදියේ දී ද බොඳ්ද සංස්කෘතියට පටහැනි දේ තොකිරීමට අප වග බලා ගත යුතු ය. අපට නියමිත බුද්ධ ධර්ම පාඨ ග්‍රන්ථ නිසි පරදි හැදුරීම ද දහම රක ගැනීමට ගත හැකි පියවරකි.

බොඳ්ද විතු ඇදිමෙන්, බොඳ්ද ගිත නිරමාණය කිරීමෙන් හා ගායනයෙන්, බොඳ්ද ලිපි ලිවීමෙන්, බොඳ්ද පෙරහර හා උත්සව පැවැත්වීමෙන් ද මහින්දාගමනයේ දායාද රක ගැනීමට අපට දායක විය හැකි ය.

සාරාංශය

මහින්දාගමනයෙන් පසු ලක්දිව නව බොඳ්ද පුනර්ජීවයක ආරම්භය සිදු විය. අනුබුදු මිහිදු මහ රහතන් වහන්සේ සහ සංසම්තතා තෙරණීයගේ ආගමනයත් සමග ලක්දිව හික්ෂු - හික්ෂුනී පැවිද්ද ආරම්භ විය. ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට ම උරුම වූ හෙළ කලා කෘති මෙන් ම වාරිතු - වාරිතු, පුද පුජා, පෙරහැර, උත්සව ද, ලක්දිව පුරා බිජ වී ඇති මුරති, කැටයම් හා සිතුවම් තුළින් ද ලාංකික කලා කුසලතාවන් ප්‍රකට කරයි.

ජාතික මෙන් ම ආගමික වශයෙන් වැදගත් මෙම බොඳ්ද සංස්කෘතිකාංග රක ගැනීම අපගේ පරම යුතුකමයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. මහින්දාගමනයෙන් අප ලත් දායාද පහක් තම් කරන්න.
2. අතීත උරුම ආරක්ෂා කිරීමට අප කළ යුතු වන්නේ මොනවා දැ ලියන්න.

පැවරුම

'හෙළ කලා කෘති' නමින් අනුරාධපුර, පොලොන්නරුව, මහනුවර යුගවල ගහ නිර්මාණ සහ සිතුවම් කලා නිර්මාණ එකතුවක් පිළියෙල කරන්න.

ඛන පරිහරණයට අදාළ බොදු මග

මේ ගස් බොහෝ පැණී දොඩම් තිබේ
පැහිල ඉදිල බිමට නැමිල බරවෙලා අතු
නංගිටයි මටයි ගෙඩි දෙකක් ඇති
වැඩිය කඩන තරක ලමයි හෙම නොවේ අපි

මේ කුඩා කවිය අප කොතොතුත් අසා ඇත. මෙම කවියෙන් ලබා දෙන අරුත ඉතා ම පරිපූර්ණ ය. දොඩම් ගස් අතු බරවෙන තරමට ම පැසුණු දොඩම් බොහෝ ඇත. නමුත් මෙම දරුවා ගසෙන් ඉල්ලන්නේ නංගිටත් තමාටත් ගෙඩි දෙකක් පමණි. සම්පත් පරිහරණය, අරපිරිමැස්ම, සම්පත් සුරක්ෂිතතාව හා කළමනාකාරීත්වය ගැන කදිම උපදේශයක් මෙයින් ලබා ගත හැකි ය. සම්පත් පරිහරණය හා නඩත්තුව ගැන විශේෂ සැලකිල්ලක් දක්වා මෙරට ගැමි බොද්ධයෝ සිදුරු වූ කළය, කුල්ල පවා පිළියම කොට හාවිතයට ගත්තේ ය. හව හෝග සම්පත් අරපිරිමැස්මෙන් හාවිතයට ගත්හ; සැම ආහාර වේළක දී ම සහල් මිටක් වෙන්කර එය අසරණ අයෙකුට පින්ව දුන්හ. ගස් යට වැළුණු කොස් ඇටය පවා එකතු කර විවිධ ක්‍රම හාවිත කොට කල් තබා ගත්තේ පසු ව පරිහරණයට ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙනි. මේ ආකාරයට සම්පත්වලින් උපරිම ප්‍රයෝගන ගැනීමට බොද්ධ ඉගැන්වීම හා හික්ෂු සමාජයේ ආදර්ශය ඔවුන් ව පොලීඩ්වා තිබේ. ආනන්ද හිමියන් සහ උදේශී රජතුමා අතර විවර පරිහරණය හා සම්බන්ධ ව ඉදිරිපත් වූ කතා පුවත එයට එක් නිදුසුනක් වෙයි.

වරක් ආනන්ද තෙරණුවේ හික්ෂුන් වහන්සේ පන්සියක් සමග ජන්න තෙරුන් මූණ ගැසීමට වැඩිම කොට උදේශී රජතුමාගේ උද්‍යානයේ වැඩ සිටියන.

මෙම ගැන දාන ගත් උදේශී රජුගේ බිසේස්වරු රජුගෙන් අවසර ලබාගෙන එහි ගොස්බණ අසා පැහැදිලිකිනෙකා සඳහා බැංගින් උන් වහන්සේට පූජා කළහ. දහම් අසා ආපසු එන බිසේස්වරුගෙන් තොරතුරු විමසු රෝගුමා ධර්මය දේශනා කළ ආනන්ද හිමියනට දහම් පඩුරු වශයෙන් කුමක් පූජා කළේ ද යි ඇසී ය.

එවිට ඔවුන් කියා සිටියේ එක් සඳහා බැංගින් සඳහා පන්සියයක් පූජා කළ බවයි. ආනන්ද හිමියන්ට සඳහා පන්සියයක් කුමකට ද යි ප්‍රශ්න කළ රජු එම සඳහා ඔවුන් ප්‍රශ්න ගන්නේ ද යි උන් වහන්සේ වෙත ගොස් විමසා සිටියේ ය. එහි දී රජු ඇමතු අනාද තෙරණුවෝ මෙසේ පැවසුහ. “දිරා ගිය සිවුරු ඇති හික්ෂුන් වහන්සේලාට සිවුරු සකසා ගැනීමට මේ සඳහා දෙනු ලැබේ. එම හික්ෂුහු තමන් පරිහරණය කළ සිවුරු එයට වඩා දිරා ගිය සිවුරු ඇති හික්ෂුන් වහන්සේලාට පිරිනමති. තව දුරටත් සිවුරු වශයෙන් පරිහරණය කිරීමට අපහසු ඒවායින් ඇතිරිලි තනා ගනිති. ඇතිරිලිවලට ගත නොහැකි සිවුරු කොට්ට උර තනා ගැනීමට යොදා ගනිති. එසේත් ප්‍රශ්නයට ගත නොහැකි සිවුරු බිම පාපිස්නා සඳහා යොදා ගනිති. පාපිසි සඳහා යොදා ගත නොහැකි සිවුරු කැබලි තෙමා බිම පිරිසිදු කිරීමට යොදා ගන්නා අතර එබදු ප්‍රශ්නයටවත් ගත නොහැකි සිවුරු කැබලි මැටි සමග කළවම් කොට බිත්ති සකස් කර ගැනීමට යොදා ගනිති.”

ආනන්ද හිමියන් ලබා දුන් මෙම පිළිතුරෙන් හික්ෂුන් වහන්සේලා සම්පත් පරිහරණය කිරීමේ දී දක්වන අරජිරිමැස්ම ගැන පැහැදුණු උදේශී රජතුමා තවත් සහ පන්සියක් පූජා කළ බව සඳහන් වේ.

මෙම කතා පුවත අද ද්වසේ ජ්වත් වන අපට බොහෝ ආදර්ශ ලබා දේ. අද බොහෝ දෙනා තමා අදින ඇඟුමෙහි සුභ හෝ පළදු වීමක් සිදුවුවහොත් එය මසා නැවත ඇදීමට යොමු නොවෙති; තව කළක් ඇදීමට හැකි එම ඇඟුම භාවිතයෙන් ඉවත් කරති. එය සම්පත් අපතේ හැරීමකි. සම්පත්වලින් උපරිම ප්‍රයෝගන නොගෙන අපතේ හැරීම අනාගත පරපුරට හිමි සම්පත් අහිමි කිරීමකි. ඇතැම් අය තම පොද්ගලික දේපළ මෙන් ම පොදු දේපළ පරිහරණය පිළිබඳ දක්වන සැලකිල්ල ද කනගාටුදායක වේ. අපට නොමිලේ ලැබෙන පොත තවත් සහෝදර ශිෂ්‍යයන්ට වසර කිහිපයක් භාවිත කළ හැකි පරිදි නඩත්තු කරනවා ද යන්න සිතා බැලිය යුත්තකි. පිට කවරය ගැලවුණු විසස එය භාවිතයෙන් ඉවත් කිරීම, කොළ කැඩීම, කුරුටු ගැම වැනි ක්‍රියා නිසා විශාල සම්පතක් විනාශ වේ. මේ ආකාරයට ම ඇතැම් විට පාසලේ ලි බඩු උපකරණ තරමක් අබලන් වූ විට නැවත පිළිසකර කොට භාවිතයට නොගෙන විනාශ වී යාමට ඉඩ හැර ඇත. පන්තියේ කඩලැල්ලේ ලිවීමට භාවිත කරන ඩුණු කැල්ල අවසන් වනතුරු භාවිතයට ගන්නා අවස්ථා දක ගැනීම ඉතාමත් විරල ය. ඒවා කාණුවල, මිදුල්වල විනාශ වී යැමට ඉඩ හැර ඇත. මේ ආකාරයට සම්පත්වලින් උපරිම ප්‍රතිඵල ලබා නොගෙන විනාශ වීමට ඉඩ හැරීම අපරාධයකි. මේවායෙහි අනිවු විපාකවලට ඉතා ම කෙටි කාලසීමාවක් තුළ දී අපට මූහුණ දීමට සිදුවේ. එයට හේතුව මේ මිහිතලය මත ඇත්තේ සීමාසහිත සම්පත් ප්‍රමාණයක් වීමයි. වැඩි වන ජනගහනයට භා ඔවුනගේ අවශ්‍යතාවලට අනුරුදී ව ඇතැම් සම්පත්වල වැඩි වීමක් සිදු නොවේ. ඒ නිසා සම්පත් අරපරිස්සමින් භාවිතයට ගැනීමට අප ඩුරු පුරුදු විය යුතු ය.

ඇතැම් අය සියල්ල තමන් සතු කර ගැනීමට උත්සාහ ගන්නා බවක් ද දක්නට ලැබේ. එය ආත්මරාජ්‍යකාමී සිතුවිල්ලකි. මහිච්චතාවේ ලක්ෂණයකි. බුදුරඳුන් ජ්වමාන කාලයේ ද අසීමිත ලෙස සම්පත්වලට ඇඟුම් කොට ඒවා ගොඩ ගසා ගැනීමේ කැමැත්තෙන් ක්‍රියා කළ බහු භාණ්ඩික හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් පිළිබඳ කතා පුවතක් බණ පොතේ දැක්වේ. උපනන්ද හිමියන් තමනට අවශ්‍ය තරමට වඩා විශාල ලෙස සම්පත් රස්කර තබාගෙන සිටින බව බුදුරජාණන් වහන්සේට දුන ගැනීමට ලැබේමෙන් අනතුරුව එම සම්පත් පොදු පරිහරණයට යොමු කිරීමට උත් වහන්සේ උපදෙස් දුන්හ. හික්ෂු සමාජය තුළ පොද්ගලික දේපළ අයිතියක් තැත. ඇත්තේ පොදු දේපළ අයිතියකි.

සාම්පික කුමය ලෙස ගාසන ව්‍යවහාරයේ පවතින්නේ එම කුමයයි. සම්පත් බෙදා හදාගෙන පරිභරණය කිරීමෙන් සමාජය තුළ සහ්වනය ද දිශුණු වේයි. සාමුහික ව සම්ගියෙන් ජ්වත් වීමට මේ කුළින් අවකාශය ලැබේ ඇත.

දහ පරිභරණයේ දී සම්භ්වකතාව බෙහෙවින් වැදගත් කරුණකි. එයින් අදහස් කරන්නේ පුද්ගලයකුගේ ආදායමට සරිලන ආකාරයට වියදම් කළ යුතු බවයි. අය - වැය ගැන නොසලකා කටයුතු කළහොත් සම්පත්වලින් නිසි එල ලබා ගැනීමට නොහැකි වේ. ඇතැමෙක් උපයන සියල්ල පරිභෝජනය කරති. අනාගතයට ඉතිරි කිරීමක් නොමැත. හඳිසි කරදරයක්, විපතක් සිදුවුවහොත් ඉතුරු කර ගත් දෙයක් නොමැති තිසා ඔවුනු දැකට පත්වේ. උපයන සියල්ල වැය කරන්නන් බුදු දහමේ හඳුන්වා ද ඇත්තේ උදුම්බරබාධිකයින් ලෙසයි. ඇතැමෙක් ගහේ අතු සොලවා උදුම්බර ලබා ගැනීමට උත්සාහ ගනිති. එවිට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයටත් වඩා ගෙඩි වැවේ. බොහෝමයක් ගෙඩි අපත් යයි. එය අපරාධයකි; අරපිටිමැස්මට ප්‍රතිචිරදේද ය.

ඇතැම් අය නොකා නොවී දහය උපයති. ඔවුනගේ මූලික අජේක්ෂාව දහය ඉපැයිම පමණි. අත්‍යවශ්‍ය දෙයකටවත් දහය වැය නොකරති. එවැනි පුද්ගලයන්ගෙන් සමාජයට ද කිසිදු සේවාවක් සිදු නොවේ. ඔවුනු අදින්න පුබිතක වැනි මසුරු සිවුවරුන් ලෙස ත්‍රියා කරති; නොකා නොවී දහය උපයා තබා මිය යති. එබදු පුද්ගලයින් අජ්ධ්‍යමාරිකයින් ලෙස බුදු දහමේ හඳුන්වා ඇත. අජ්ධ්‍යමාරිකයා යනු අකාලයේ මිය යන්නා ය.

ඇතැම් අය තමාගේ අය සහ වැය හරියාකාර ව දැන කටයුතු කරති. තරාධියකින් බඩු කිරන්නකු තුළාව සම්බර ව පවත්වාගෙන යන්නාක් මෙන් තමාගේ අය වැය සම්බර ව පවත්වාගෙන යති. තම ආර්ථිකය තිවැරදි ව කළමනාකරණය කර ගැනීමට ඒ මගින් හැකියාව ලැබේ. ඔවුනු තුළාධාරක පුද්ගලයින් ලෙස හැදින්වෙති. සම්භ්වකතාවෙන් යුතු ව ත්‍රියා කරන්නේ මෙම තුළාධාරක පුද්ගලයන් ය.

ඛන පරිහරණයට අදාළ තවත් ඉගැන්වීමක් සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ දැක්වේ. එමගින් ඛනය කොටස් භතරකට බෙදා පරිහරණය කිරීමට උපදෙස් ලබා දෙයි. ඒ අනුව,

$\frac{1}{4}$ පරිහෝජනයට

$\frac{2}{4}$ ආයෝජනයට (තමන් කරන කර්මාන්තවල දියුණුවට යෙදවීම)

$\frac{1}{4}$ ඉතිරි කිරීමට (තමන්ට විපතක් කරදරයක් ඇතිවූ විට ලබා ගැනීමට)

මේ ආකාරයට ලොකු කුඩා සැම අයකු ම පවත්නා වූ සීමිත සම්පත් අරපරිස්සමෙන් සැලසුම් සහගත ව පරිහරණය කිරීමට යොමු විය යුතු ය. එවිට පුද්ගලයාගේ ආර්ථික සංවර්ධනයන් සමාජයේ සංවර්ධනයන් සිදුවන්නේ ය.

සාරාංශය

හොතික ලෝකයේ පවත්නා සීමිත සම්පත් නිසි කළමනාකරණයකින් යුතු ව පරිහරණයට යොමුවීම මගින් අනාගතයේ සම්පත් හිගවීම නිසා ඇති වන අනෙකු විධ ගැටලුවලට විසඳුම් බොඳු ඉගැන්වීම කුළින් සපයා ගත හැකි ය. පෙළද්ගැලික ව පරිහරණය කරන දේ මෙන් ම පාසලේ දී සමාජයේ දී අප පරිහරණය කරන දේත් අරපරිස්සමෙන් යුතු ව පරිහරණයට යොමු විය යුතු ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. සම්පත් අරපිටිමැස්මෙන් කොර ව හාවිතයට ගැනීමෙන් ලැබෙන අනිවු විජාක දෙකක් ලියන්න.
2. සම්ප්‍රවේකතාව යනු කුමක් ද සි ඔබේ වචනයෙන් පැහැදිලි කරන්න.
3. සම්ප්‍රවේකතාවට පටහැනි වූ පරිභේදන කුම දෙක හඳුන්වන්න.

පැවරුම

පන්ති කාමරයේ දී පරිහරණය කරන දේ උපරිම ලෙස ප්‍රයෝග්‍රනයට ගැනීමට ඔබ කරන යෝජනා ලැයිස්තුවක් සකස් කොට විෂය හාර ගුරුතුමාට/තුමියට පෙන්වන්න.

ප්‍රහුණුවට

එශේක්න හෝගේ තුක්දීරෝයා
ද්වීහි කම්මං පයෝජයේ
වතුත්ථංච නිධාපෙයා
ආපදාසු හවිස්සති.

දෙලෝ වැඩ සාදන පින් කිරියවත්

සිංහලේ දෙවන මහ කව ලෙස සැලකෙන්නේ කාච්‍යාගේරයයි. එය මහ කවී තොටගමුවේ සිරි රහල් හිමියන් විසින් කෙටුවේ යුගයේ දී රවනා කළ අගනා කෘතියකි. බණක් හෙළ කවියෙන් ඇසීම උලකුඩිය දේවියගේ කැමැත්ත විය. උලකුඩිය දේවිය නම් සවන පැරකුම්බාවන්ගේ දියණීයේය. ඇය රහල් හිමියන්ගේ සොයුරියකි. ඇගේ ඇරුයුමෙන් කාච්‍යාගේරය කරවන ලදී. එය වනාහි බණ මගත් කවී මගත් දෙක ම රකිමින් ලියවුණ පළමු වන සිංහල කවයි. මෙයට වස්තු බ්‍රිතය වූයේ ජාතක පොතේ එන සත්ත්‍යහත්ත ජාතකයයි.

තොටගමුවේ ශ්‍රී රාජුල හිමිපාණන් විසින් රවනා කරන ලද කාච්‍යාගේරය කවී පොතක් මෙන් ම බණ පොතක් ද වේ. එහි දොලොස් පින් කිරියවතක් උගන්වා තිබේ. මෙම පාඨමෙහි මූලික අදහස එම දොලොස් පින් කිරියවත් පිළිබඳ ව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමයි.

ත්‍රිවිධ පුණු ක්‍රියා ද, දස පුණු ක්‍රියා ද, දොලොස් පුණු ක්‍රියා ද යනුවෙන් පුණු ක්‍රියා ත්‍රිවිධ වේ. මෙහි පුණු ක්‍රියා නමින් හඳුන්වන්නේ කුමක් ද සි අපි පළමුකොට තේරුම් ගනිමු. පින් හෙවත් පුණු යනු දාන සිලාදී යහපත් ක්‍රියාවන්ය. ඒවා සසර යහපත පිණීසය. ලොකිකවූ ආයුෂ වර්ධනය, සැපය, බලය හා ප්‍රයාව ද පුණු ක්‍රියා හේතුවෙන් සසර උපනුපන් ජාතිවල මිනිසුනට ලැබෙන බව බුදු දහම උගන්වයි. එබැවින් සසර සැප කැමැත්තන් විසින් නැවත නැවතන් පින්කළ යුතු යැයි ද බුදු දහමේ උගන්වා තිබේ. එබදු පුණු ක්‍රියා වස්තු දහයකි.

1. දත් දීම
2. සිල් රකිම

3. හාවනා කිරීම
 4. පින් දීම
 5. පින් අනුමෝදන් වීම
 6. වතාවත් කිරීම
 7. වැඩිහිටියන්ට ගරු බුහුමන් කිරීම
 8. ධර්ම දේශනා කිරීම
 9. ධර්ම ගුවණය කිරීම
 10. ගුද්ධාව හා අවබෝධය වැශේන ක්‍රියාවන්හි නිරත වීම
-

අපි දැන් කාචාගේබරයේ 9 වන සර්ගයේ එන දොලොස් පින් කිරීයවත් මෙසේ හඳුනා ගනිමු.

දන් සිල් බාව	නා
පින්දෙනු අනුමෝද	නා
බණසනු දේස	නා
පිදිය යුත්තන් පුදනු සම	නා
කරනු ද	වතාවත්
පින්කරු ගුණ	වැනීමත්
සරණ, සිහි	වීමත්
දොලොස් පින් දන කරව	යාපත්
	(40-41 කට්)

මෙ කවී දෙකෙන් කියවෙන්නේ,

1. දත් දීම
2. සිල් රකිම
3. හාවනා කිරීම
4. පින් දීම
5. පින් අනුමෝදන් කිරීම
6. බණ කිම
7. බණ ඇසීම
8. පිදිය යුත්තන් පිදීම
9. වතාවත් කිරීම
10. පින් කරන අයගේ ගුණ වරණනා කිරීම
11. සරණ ගත වීම.
12. කළ කුසල් සිහි කිරීම යන පින්කම් දාලොස ගැනයි.

දත් දීම යනු දස වැදැරුම් වස්තු පූජා කිරීම ය.

බත් පැන් වත්	යහන
මල් සුවද සහ	විලවුන
පහනට තෙල්	විමන
මෙලොස දත්තත් සමග	වාහන

(42 කවිය)

බත්, පැන්, වස්තු ඇද පුවු මේසාදිය, මල්, සුවද, විලේපන දව්‍ය, තෙල්, ආචාර පහසුකම් හා වාහන පූජා කිරීම ආදි මේ දහය දාන වස්තු වේ. දානය යනු තමන් සන්තකයේ ඇති දේ පූජා බුද්ධියෙන් හෝ අනුග්‍රහ බුද්ධියෙන් පූජා කිරීමයි, පරිත්‍යාග කිරීමයි.

දත් දුන් දෙය	ඉදිරි
පල දෙයි නැණින් පෙර	දුරි
දුන් දත් එලොඛ	ඇරි
ඡවන් සිත මේ මෙකි රග	සරි

(43 කවිය)

දත් දුන් දෙයෙහි පල විපාක ඉදිරියේ දී ලැබෙන බවට සිත පෙරදුරි කර ගනීමින් මේ ආකාර වූ ප්‍රබල සිතින් යුතු ව දෙන ලද්ද ඒ දානමය කුසලය වේ.

කයින් තෙපුලෙන්	වන	
පවිතුත් යළි නපුරු	වන	
පසක් වෙළඳාමේ	න	
සකා වැළකිනු සිලැයි	දැනගෙන	(44 කටය)

කයින් සිදුවන වැරදි ක්‍රියා තුනෙන් වැළකීම (සම්මා කම්මන්ත) වචනයෙන් සිදුවන වැරදි ක්‍රියා සතරින් වැළකීම (සම්මා වාචා) නොකළ යුතු වෙළඳාම් පසෙන් වැළකීම (සම්මා ආර්ථිව) සිලය නම් වේ.

සිත කිලුවූ කර	නා	
රාගාදි පවි මඩ	නා	
සිතිවිලි බාව	නා	
දෙකෙකි විද්‍යුත් සමත	විසිනා	(45 කටය)

සිත කිලුවූ කරවන රාගාදි පවි මඩින නොහොත් මරදනය කරන සිතිවිලි භාවනා නම් වේ. ඒවා විද්‍යුත් භා සමඟ වශයෙන් දෙකෙකි.

මෙයින් පරලොව	පත්	
ලිදෙසා එබදු	පේසත්	
දෙනු නිසි අහර	වත්	
දෙනෙහි අනුසස් වේ ය පින් පෙන්	පෙන්	(46 කටය)

මෙලොවින් පරලොව ගිය ප්‍රේත ආදි සත්ත්වයන් ලිදෙසා දෙනු ලබන නිසි ආහාර වස්තු දානයන්හි ආනිග්‍රැස පිංපෙන් නම් වේ.

නො කැමැති මසුරු	දොස්	
දුරලා වෙමින් සිත	නොස්	
අනුන් දුන් පින්	රස්	
ගැනුම් අනුමෝදනය සොඳ ලෙස්	ලෙස්	(47 කටය)

නොකැමැතිකම් මසුරුකම් ඉවත් කර සිත සතුරින් යුතු ව අනුන් විසින් දෙනු ලබන පින් රස හොඳින් ගැනීම අනුමෝදනයයි.

තො හැග පුද ලබ	යස
හිත අදහසින් මුති	බස
අන් හට මොක්	පිණීස
කියනු දේසති මහත්	ආනුසස

(48 කවිය)

පූජාවක් හෝ කිරිතියක් ලැබේමේ අදහසින් තොර ව මෙස්ක්ෂය සඳහා ම මුතිදු දෙසුම් අනුත් හට දේශනා කිරීම මහත් ආතිගංස දායක දේශනා කුසලයයි.

මෙ බණ ම අශේෂී	කල
අැතැයි සිතමින් පින්	පල
එකග ව මුති	තෙපල
ඇසනු බණසන කුසල	මනකල

(49 කවිය)

මෙ බණ පමණක් ඇසීමෙන් වුව ද ලබන පින් මහත් එලයයි සිතා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ගුවණය කිරීම බණ ඇසීමේ කුසලයයි.

ගුණයෙන් පසු	තොබට
මුතිවර කුල දෙවුන්	හට
වැදුම් ඇ නිසි	කොට
කරනු පුද වේ මනා	දෙලොවට

(50 කවිය)

ගුණවත්කමින් යුතු යතිවරුන්ට සහ කුල පරම්පරාවේ වැඩිහිටි අයට වැදුම් ආදිය නිසියාකාර ව කිරීම දෙලොවට ම නොද වූ අපවායනය කුසලය වේ.

පින් කිරියෙහි	තොහොත්
ගිලන් ගුණවත් හට	වත්
කරනු මෙහෙ	යහපත්
වතාවත් නම් වෙති	තෙපලත්

(51 කවිය)

පූජා ක්‍රියාවන්හිදින්, ගිලන් ගුණවත් අය හටත් යහපත් මෙහෙවර කිරීම වතාවත් බව පැවසේ.

සතහට පින්	කරන
සතුවූ වීරිය	වඩවන
මවුන් ගුණ	පවසන
කලට පැසසුම් කුසලි	දස වන

(52 කවිය)

පින් කරන සත්තනයාගේ සතුට හා වීර්‍යය වැඩි කරවන, මවුන්ගේ ගුණ පවසා ප්‍රශ්‍රංසා කිරීම දස වන කුසලයයි.

පහතු කෙලෙස්	රණ
ලොවැ, දුරැ නැණ කුලුණු	ගුණ
සලකා කැර	සරණ
ගැනුම් මේ සරණ කුසලි රජ	මෙන

(53 කවිය)

ලෝකයට ගුරු වූ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රහිණ කළ කෙලෙස් ඇති බව දී, කරුණා ගුණය හා යුතාය ද සලකා බුදුසරණ යාම, රාජ්‍යක් හෝ රජු හෝ සමාන සරණ කුසල නම් වේ.

දන් සිල් අරු	කුසල්
අනුසස් විසින් හැම	කල්
සදහන් වනු	විමල්
සිතින් සිහිහම් කුසලි	මනකල්

(54 කවිය)

දාන සිලාදී ක්‍රියාවන්හි ආනිංස හැමවිට ම පිරිසිදු සිතින් සහි කිරීම අනුස්සති කුසලය වන්නේ ය.

කළ මේ පින්	දොලොස
අත් පත් සිත් රුවන්	ලෙස
පැතු යම්	අදහස
ලෙසට සගමොක් යනු සැබැරි	බස

(55 කවිය)

මෙම පින්කම් නොහොත් පුණාය කරම දොලොස කිරීමෙන් වින්තා මාණික්‍යක් ලැබුණ ලෙස පැතු අදහස් අනුව දොලොවට ම හා නිවනට යන්නේ යයි කිම සතා වවනයකි.

සාරාංශය

පුණු ක්‍රියා පිළිබඳ සඳහන් කිරීමේදී ත්‍රිවිධ පුණු ක්‍රියා, දස පුණු ක්‍රියා සහ දොලොස් පුණු ක්‍රියා යනුවෙන් ආකාර කිහිපයකට දක්වා ඇත. ජ්‍යෙෂ්ඨ පර්‍යාග්‍රැම් වර තොටගමුවේ ශ්‍රී රාජුල මාහිම්පාණන් වහන්සේ විසින් උජ්‍යුලු දේවියගේ ඉල්ලීම පරිදි රවනා කරන ලද කාව්‍යෝගීකරයේ නව වන සර්ගයේ මේ දොලොස් පින් කිරියවත් ගැන සඳහන් වේ. මේ පින් කිරියවත් අනුගමනය කිරීමෙන් ස්වර්ග මෝක්ෂ ප්‍රතිලාභය ලබා ගත හැකි බව අවබෝධ කර ගත හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. කාව්‍යෝගීකරයේ සඳහන් දොලොස් පින්කිරියවත් පිළිවෙළින් නම් කරන්න.
2. මෙහි සඳහන් දාන වස්තු දහය පිළිවෙළින් ලියන්න.
3. පාසලේ වෙසක් උත්සවය මුල් කරගෙන මේ දොලොස් පින් කිරියවත් අතරින් සිදු කළ හැකි පුණු ක්‍රියා පිළිබඳ පත්‍රිකාවක් සකසන්න.

ප්‍රහුණුවට

වැනුවා නම් බුදු ගුණ
තැනුවා නම් තම සිත
දෙනුවා නම් දන් පින්
දිනුවා නම් පරලොව

වැනුවා ම ය
තැනුවා ම ය
දෙනුවා ම ය
දිනුවා ම ය

දැනුම සඳහා

1. සමනා
 2. වතාවත්
 3. දන්වත්
 4. යහන
 5. ලොබ ඇරි
 6. පසක් වෙළඳාමෙන
 7. පේසත්
 8. මුනි තෙපල
 9. කුල දෙවත්
 10. කුසලී
 11. විමල්
 12. සගමොක්
 13. සිත් රුවන
 14. සැබැං බස
- හික්ෂුන් වහන්සේලා
 - අවශ්‍ය සේවා සැපයීම
 - දන් පිණිස දෙන දෑ
 - ඇද පුට්‍ර මේස ආදිය
 - ලෝහය හැර
 - තොකල යුතු වෙළඳාම් පහ
 - ප්‍රේත ලෝකයෙහි ඉපදුණු අය
 - බුද්ධ ධර්මය
 - පරම්පරාවේ වැඩිහිටි අය
 - කුසලයකි
 - පිරිසිදු
 - දිවා මානුෂීක සම්පත් හා තිවන
 - සිතු පැතු සම්පත් දෙන මැණික
 - සත්‍ය ම වවන